ŽELEZAR

EDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

EVILKA: 20 ● LETO: XXVIII JESENICE, DNE 31. MAJA 1979

aš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. elezar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. nuarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s ebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Jože Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna senice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, ranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

30 LET SAMOSTOJNEGA OBRATA JEKLOVLEK

V soboto, 2. junija, bodo delavci temeljne organizacije združenega ela JEKLOVLEK naše železarne proslavili 30-letnico, odkar je jeklo- ek postal samostojen obrat Železarne. Slovesnost s kulturnim pro- amom, ki ga bodo izvajali: vokalni oktet DPD Svoboda France Pre- eren Žirovnica – Breznica, folklorna skupina KUD Jaka Rabič ojstrana, kulturni klub Jutro pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice člani DPD Svoboda France Mencinger Javornik – Koroška Bela, odo imeli v soboto ob 11. uri v delavskem domu Albina in Julke ibernik na Javorniku. Na slovesnost vabijo tudi upokojence, ob tej riliki pa bodo podelili tudi priznanja in odlikovanja najbolj zaslužm delavcem.

Temeljna organizacija združenega ela Jeklovlek beleži prvo obdobje zvoja takoj po osvoboditvi leta 45 v okviru cevarne, kar pomeni četek proizvodnje vlečenih jekel, sega v čas tik pred drugo svetovno jno.

Čas izgradnje in obnove porušene omovine je narekoval hitrejši zvoj in večjo proizvodnjo vlečenih kel. Leta 1949 je prišlo do omembne spremembe, ko se je klovlek odcepil od cevarne in oriziral v samostojen obrat.

V letu 1945 je dosegla proizvodnja ečenih jekel prvi vzpon, ko smo delali 1334 ton vlečenih jekel. Z reorganizacijo obrata leta 1949 smo dosegli skupno proizvodnjo 2161 ton. To je začetek naglega razvoja jeklovleka v jeseniški železarni. Pomembno za to obdobje je razširitev proizvodnje na luščena in brušena jekla z žarilnico in kalilnico. Iz vojne reparacije smo dobili pet starih luščilnih in dva brusilna stroja. Začela se je prva faza razvoja jeklovleka, ki je potekala v znamenju prve petletke in izgradnje socializma.

Prvi obratovodja, ki je leta 1950 prevzel vodstvo obrata je bil pokojni Izidor Ručigaj. Za razvoj in tehnologijo proizvodnje jeklovleka je bil pionir in cenjen strokovnjak, zlasti pri osvajanju novih kvalitet in pri uvajanju moderne tehnologije hladne predelave ter toplotne obdelave.

(Nadaljevanje na 8. strani)

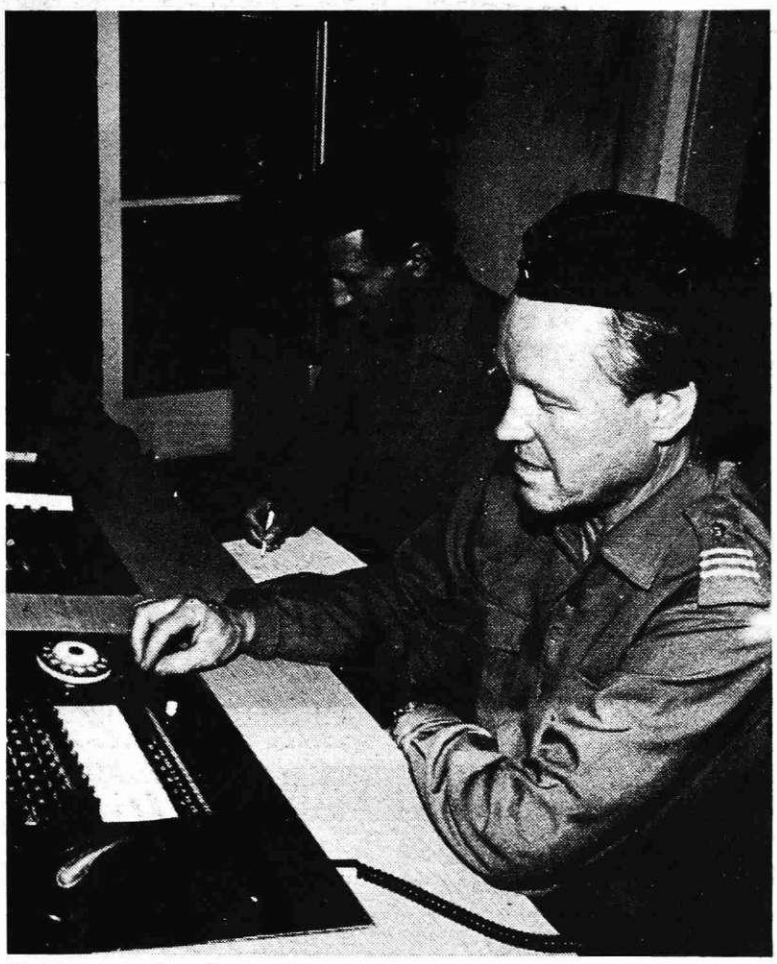

Sodelavca gasilca – reševalca

EKONOMSKO POLITIČNI VIDIKI RAZVIDA DELOVNIH NALOG

V tem prispevku in verjetno v nekaterih nadaljevanjih bom poskušal opredeliti nekatere probleme pri oblikovanju razvida delovnih nalog. S tem želim doseči to, da bo razprava, ki bo v bližnji prihodnosti pokazala, na to temo bolj objektivna, strokovno na višji ravni, da bo bolj konstruktivna, kar naj pomeni, da je treba tezo, ki jo želimo zavreči nadomestiti z drugo – boljšo.

Razvid delovnih nalog z analitičnim vrednotenjem zahtevnosti posameznih karakteristik delovne naloge nadomešča sedanja razvrstitev delovnih mest v kategorizacijske razrede. Če si predstavljamo, da so glavne sestavine osebnega dohodka vrednost delovne naloge, ki jo izvajalec opravlja, uspešnost, oziroma učinkovitost pri izvajanju delovne naloge in posebni dodatki, predstavlja ta, prvi del poprečno približno 60 % celotnega neto osebnega do-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPODBUDNI REZULTATI GOSPODARJENJA

Analiza gospodarskih gibanj v prvih treh mesecih letošnjega leta kaže, da so bili doseženi dobri rezultati, ki pomenijo spodbudo tudi za naprej. To je bila osrednja točka dnevnega reda 49. seje izvršnega sveta skupščine občine Jesenice.

Analizo je na podlagi periodičnih obračunov 71 TOZD pripravil odsek za plan in analize. Zajema nekatere najpomembnejše elemente ekonomike. Primerjava rezultatov gospodarjenja z lanskoletnim istim obdobjem, kakor tudi s planskimi predvidevanji za letošnje leto pove, da so bili doseženi resnično dobri rezultati.

Tako se je celotni prihodek gospodarstva občine Jesenice povečal za 28,2 % in je znašal 3365 milijonov dinarjev. Ob tem je izredno pomembno to, da so porabljena sredstva zaostajala za rastjo celotnega prihodka, kar je eden osnovnih pogojev za izboljšanje ekonomičnosti poslovanja gospodarstva. Tudi stopnja rasti dohodka in čistega dohodka je v primerjavi z lanskoletnim istim obdobjem zelo ugodna. Struktura delitve čistega dohodka pove, da je bilo za osebne dohodke namenjenih za 31,9 % več sredstev kot lani, za skupno porabo v organizacijah združenega dela 95,2 % več ter za razširitev materialne osnove dela 78,8 % več sredstev kot lani.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ANALIZA ZVIŠANJA IN ZNIŽANJA STROŠKOV V APRILU

Železarna Jesenice je v aprilu s stroškovnega vidika poslovala dokaj uspešno in mesec zaključila z 9,7 milij. dinarjev nižjimi stroški kot smo jih načrtovali. Aprilski stroški so za 2,8 milij. dinarjev nižji od povprečnih mesečnih stroškov.

Med temeljnimi organizacijami, ki jim je uspelo stroške znižati pod planirane je najboljše poslovne rezultate dosegla TOZD Jeklarna. Stroške so znižali za 10,1 milij. dinarjev. Polovica znižanja odpade na boljše gospodarjenje znotraj temeljne organizacije – spremenili so namreč strukturo vložka. V tem obdobju so porabili več starega železa na račun porabe grodlja. Vse ostalo znižanje je dobropis martinarne oddelku PTO za dohod starega železa.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice imajo za 5,7 milij. dinarjev nižje stroške. V aprilu jim je uspelo znižati stroške vložnega materiala, ker so dosegli boljši izplen in kupili vložek po nižjih cenah. Deloma jim je

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŽIVETI V ČISTEM OKOLJU

Lep sončen majski dan je. Kristalna modrina se razteza čez ves nebesni svod. Oko ne zazre nobenega oblačka. Rahel vetrič brije nad Savo. Človek bi ponorel od veselja. Vendar nas ta radost prežema v Krmi ali v dolini Vrat pod Triglavom. Povsem drugačna slika je v naselju, mestu, industrijskem območju. Kako je na Jesenicah, ve že vsa domovina. Rdeče so. Prah opečne barve se dan in noč vali iz dimnikov jeklarne.

Tisti, ki še nikoli v življenju ni prestopil praga Železarne, se začudeno sprašuje: pa zakaj nekaj ne naredijo v tovarni?! Tisti pa, ki že vrsto let delajo v tovarni, vedo, da ni vse tako preprosto, da se ne da čez noč storiti nekaj, kar je bilo še pred desetletji utopija. Da se ne da čez noč popraviti stoletno zanemarjenost na tem področju.

(Nadaljevanje na 6. strani)

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE V MAJU

V mesecu maju kaže, da bomo tako pri skupni, kakor tudi pri gotovi proizvodnji zaostali za operativnim programom. Predvidoma bodo operativne programe skupne proizvodnje dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: Plavž, Livarna, Valjarna bluming-štekel, Žičarna, Jeklovlek, Elektroda, Žebljarna.

Mesečni operativni program predvidoma ne bodo dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

JEKLARNA: Martinarna zaradi premajhnega števila delavcev ni obratovala celotno predvideno obdobje s petimi SM pečmi. Elektro jeklarna bo nekoliko zaostala za programirano proizvodnjo zaradi občasno prelahkih tež šarž.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: V valjarni žice je bilo preveč obratovalnih zastojev, v valjarni profilov pa so bile težave z vložkom, ker niso bili izvaljani blumi pravočasno očiščeni z brušenjem. Zato so bile iz zaloge predvaljane večje količine, ki pa niso bile izvaljane do končnih dimenzij.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE: Proizvodnja bo nižja zaradi večje okvare stroja za ravnanje pločevine.

HLADNA VALJARNA BELA: Težave so bile zaradi premajhnih količin vložka dinamo kvalitet kot posledica kvalitetnih problemov v elektro jeklarni.

HLADNA VALJARNA JESENICE: Zaostanek bo majhen zaradi problemov z domačim vložkom v prvih dneh meseca.

PROFILARNA: Zaradi okvare na Bronx škarjah v začetku meseca ni bilo mogoče pripraviti celotno količino predvidenega vložka. Tudi iz železarne Sisak niso pravočasno prispeli naročeni trakovi.

VRATNI PODBOJI: Proizvodnja bo nižja zaradi razdrobljenih naročil in posebnih izvedb podbojev.

PRI PRESOJI POSLOVNIH REZULTATOV BI MORALI BITI ŠE BOLJ KRITIČNI IN NATANČNI

Za nami je prvo tromesečje letošnjega gospodarskega leta, ko smo v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih naše železarne že drugič bolj konkretno in nadrobno presojali dosežene poslovne rezultate. To smo sicer delali že preje, vendar pa bi lahko rekli, da so sedanje razprave bolj pogloblјene in da se vanje vključujejo vsi delavci, medtem, ko so pred tem tovrstne razprave bolj potekale v odborih za gospodarstvo in v delavskih svetih. Narejen je torej pomemben korak naprej, ki pa ga bomo morali vsebinsko in kvalitetno še poglabljati.

V dosedanjih razpravah je bila v mnogih primerih še vedno preveč prisotna obravnava tako imenovanih zunanjih vplivov na boljši ali slabši poslovni uspeh – pomanjkanje vložnega materiala, premalo tekoče vzdrževanje naprav ali preslabo vzdrževanje, različne okvare proizvodnih naprav in podobno. Ob analizi takih vzrokov, so bili običajno sprejeti še zelo pavšalni sklepi, »da je potrebno zaostriti delovno disciplino in odgovornost«, bolj poredko pa so bili v presoji tudi drugi vzroki in pojavi, ki vplivajo na boljši ali slabši poslovni uspeh temeljnih organizacij združenega dela.

Če pri tem vzamemo samo kot primer proizvodne ali kakor pravimo tudi poslovne stroške, ki se iz meseca v mesec zelo spreminjajo v posameznih temeljnih organizacijah. Za višje proizvodne stroške so običajno »krivi« – pomanjkanje vložka in zaradi tega nedoseganje plana, cene vzdrževalnih storitev, menjanje kvalitetnega asortimenta med mesecem in podobno – zelo redko pa se spoprimemo tudi z drugimi »krivci«. Naj jih samo nekaj navedemo: izkoriščenost proizvodnih naprav in delovnega časa, odnos do delovnih naprav in orodij, odnos do različnih energetskih medijev, do zaščitnih sredstev in do ostalih osnovnih sredstev in podobno. Ob presoji poslovnih rezultatov se le redkokje spogledajo tudi z različnimi odsotnostmi, pri čemer še vedno prednjači bolezenska odsotnost, čeprav ima tudi to pomemben vpliv na poslovni uspeh temeljne organizacije.

Kot že rečeno smo naredili v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne v tem pogledu pomemben korak naprej, pri tem pa smo še vedno premalo kritični in samokritični do vzrokov, ki vplivajo na boljše ali slabše poslovne rezultate znotraj temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Še vedno preveč iščemo vzroke izven sebe, čeprav tudi resnično so, najbrž pa so enaki ali vsaj podobni tudi znotraj TOZD in delovnih skupnosti. Že večkrat je bilo prisotno, na primer, vprašanje še mnogih neizkoriščenih notranjih rezerv, manjših ali večjih inovacijskih posegov in podobno, vendarle pa smo ostali le pri načelnih ugotovitvah, medtem ko v podrobnosti in konkretnosti nismo posegali.

To pa so sicer vprašanja, ki bi morala biti dnevno in tekoče na dnevnih redih samoupravnih organov – od samoupravnih delovnih skupnosti navzgor – ker se v njih resnično skriva še veliko naših notranjih rezerv.

ODLOČITI SE BOMO MORALI!

Da bi bili delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarne objektivno informirani o delu in dolžnostih kontrolorja bolezenske odsotnosti in da jih razno razne neresnične izjave, podobne tisti v »Pavlihovi popotni torbi« z dne 26. maja letos ne bi zavajale, bom v kratkem podal resničen pregled stanja.

Pripominjam pa že na začetku članka, da pod kontrolo zapadejo bolniki iz vseh TOZD in delovnih skupnosti, ne glede na položaj, starost, težo obolevnosti, dolžino bolezenske odsotnosti in morebitne delovne zmožnosti. Bolnike kontroliram na osnovi predlogov, katere dajo zdravstvene ustanove, lečeči zdravnik, kadrovska služba Železarne, vodstva TOZD in delovnih skupnosti, nekatere pa iz seznama bolnikov odločim sam po predhodnem posvetu z zdravnikom.

V štirih mesecih sem opravil okoli 150 obiskov. Med bolniki, ki sem jih obiskal, so nekateri, ki zdravnikova navodila v celoti spoštujejo, nadalje taki, ki zdravnikova navodila kršijo in doma opravljajo razna dela, katera pa glede na njihovo zdravstveno stanje ne bi smeli, pa tudi taki »bolniki«, ki se že vnaprej odločijo, kaj imajo doma postoriti in na osnovi teh del natančno določijo, kaj jih boli in koliko časa bi bilo potrebno biti v staležu, da bi bilo določeno delo opravljeno.

Med obiskanimi bolniki pa sem v nekaterih primerih prišel do ljudi, ki se še danes ne morejo odločiti, kaj naj bi v življenju postali. Ker še niso popolnoma odločeni, je v večini primerov tako, da so zaposleni v Železarni, da jim teče neprekinjeni bole-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Večina mladih, ki letos zaključuje obvezno osnovno šolanje, se je že odločila za svoj bodoči poklic. Rezultati letošnjega vpisa kažejo, kakor smo lahko prebrali v 18. številki našega glasila, da se je od 360 učencev, ki zaključujejo osmi razred osnovne šole v občini, vpisalo na poklicne šole železarskega izobraževalnega centra 59, na obe tehnični šoli pa 21 — skupaj se je torej odločilo za železarske poklice 80 učencev, to je dobrih 22 % vseh učencev, ki letos zaključujejo obvezno šolanje. Za ilustracijo naj navedemo, da je v novem šolskem letu 1979/80 na poklicnih šolah prostih 151 učnih mest, na metalurški in strojni tehnični pa skupaj 60.

Tako smo z učenci jeseniške občine doslej pokrili na poklicnih šolah železarskega izobraževalnega centra, ki zajemajo deset poklicev — elektrikar, strojni mehanik, orodjar, klepar, strugar, vodovodni inštalater, talilec, valjavec, žičar, kovač — komaj 39 % prostih učnih mest, na obeh tehničnih pa 35 %. Če optimalno računamo, da bo približno tak priliv tudi iz sosednje radovljiške občine in nekaterih predelov Primorske, potem bo še vedno ostalo 22 oziroma 30 % učnih mest nezasedenih, oziroma bo treba računati na priliv učencev iz drugih območij Slovenije in celo Jugoslavije. To pa so, gledano z vidika naše železarne, fiktivni kadri, ki prej ko slej odidejo z Jesenic ali povzročijo dodatne komunalno-stanovanjske probleme ob trenutno še precejšnjim dotokom delavcev iz ostalih republik in pokrajin.

Ob ugotovitvah skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, da bo dotok delavcev iz ostalih republik in pokrajin počasi usihal in leta 1985 in kasneje popolnoma usahnil, nas odnos do usposabljanja za železarske poklice lahko le zaskrbljuje. Še toliko bolj, ker vemo, da skoraj 80 % celotnega družbenega proizvoda v občini še vedno ustvarja Železarna, kar pomeni poenostavljeno rečeno, da je 80 % celotne družbene reprodukcije v občini odvisno od takega ali drugačnega poslovanja Železarne. Vsi pa dobro vemo, ali bi vsaj morali vedeti, predvsem pa bi to morali vedeti tisti, ki sodelujejo v procesu poklicne vzgoje in poklicnega usmerjanja ter oblikovanja kadrovske politike v občini, da železarno močno pestijo kadrovski problemi, to je pomanjkanje prav tistih kadrov, ki jih usposablja naš železarski izobraževalni center.

Če to stanje hočemo povedati bolj preprosto, to pomeni, da bi stagnacija ali nazadovanje Železarne, pomenilo stagnacijo in nazadovanje tudi v delu sekundarnega sektorja — gradbeništvo, prav posebno pa na področju tercialnega sektorja — promet, trgovina, gostinstvo, turizem, dejavnosti na področju kulture, prosvete — šolstva, zdravstva, socialnega skrbstva, državnih organov in podobno.

To velja poudariti predvsem zato, ker ima človek včasih vtis, da poklicno prosvetljevanje in poklicno usmerjanje prepuščamo neki abstraktni svobodi, ne glede na resnične kadrovske potrebe v občini. Že omenjeni podatki letošnjega vpisa v srednje in poklicne šole nam namreč to v nekem smislu zelo nazorno potrjujejo. Tako se je, na primer, na ekonomsko srednjo šolo vpisalo kar 45 učencev plus 15 na upravno in poklicno administrativno šolo, 38 v šolo za prodajalce, 19 na tekstilno poklicno šolo itd. Če ob teh številkah vpisa upoštevamo še, da se izredno veliko ljudi šola ob delu prav na teh šolah, potem se upravičeno lahko sprašujemo, kam bomo s temi kadri v občini, oziroma kje smo s kadrovsko politiko v občini!?

NOVI ROD MLADIH PRED POMEMBNO ODLOČITVIJO

Razen tega, da poklicno odločanje prepuščamo neke vrste abstraktni svobodi, je za tako odločanje seveda tudi vrsta drugih motivov. Med vsemi verjetno najbolj prednjači osebni dohodek, ki se le za leto več šolanja že bistveno pozna, nadalje bistveno odstopanje osebnega dohodka v različnih službah v primerjavi z osebnim dohodkom delavcev v neposredni proizvodnji, poleg drugih motivov, ki spremljajo poklicno delo — umazano delo, vročina, delo na več izmen in podobno.

To pa so za mnoge, ki se na teh osnovah odločajo velikokrat »računi brez krčmarja«, kakor pravimo. »Računi brez krčmarja« zato, ker največkrat pozabljamo, predvsem pa starši in vzgojitelji, ki imajo na poklicne odločitve največji vpliv, da brez primarnega sektorja — kmetijstva, rudarstva, gozdarstva in podobno in brez sekundarnega sektorja — industrija, gradbeništvo itd., ne more obstojati tercialni sektor. Če bi sešteli v občini vse poklicne odločitve, potem bi videli, da se je večina učencev odločala za tercialne dejavnosti. »Računi brez krčmarja« tudi zato, ker v naših družbenoekonomskih odnosih intenzivno prehajamo na delitev dohodka po delu in rezultatih dela in da bo formalna šolska izobrazba mnogo manj vplivala na višino osebnega dohodka kot doslej in da bo primaren in največji vpliv — ustvarjena nova vrednost.

V novem, dopolnjenem družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji v poglavju o poklicnem usmerjanju piše: »Udeleženci (podpisniki družbenega dogovora, pripis pisca) spodbujajo razvijanje poklicnega usmerjanja kot sistematično in stalno strokovno ter družbeno pomoč mladini in odraslim pri oblikovanju in usklajevanju interesov, želja in sposobnosti s potrebami združenega dela.« Za tako poklicno usmerjanje pa nam v občini verjetno manjka tudi ustrezno načrtovanje in usklajevanje kadrovskih potreb, na čemer bi slonelo poklicno usmerjanje.

Če izhajamo iz določila dopolnjenega in razširjenega družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji, oziroma citiranega odstavka, potem najbrž lahko brez posebne študije ali analize ugotovimo, da nam pri poklicnem usmerjanju v občini manjka ravno oblikovanja in usklajevanja interesov, želja in sposobnosti s potrebami združenega dela. Te potrebe pa so že iz iskustvenih vidikov dovolj evidentne v sekundarnih dejavnostih in šele potem v tercialnem sektorju. To se pravi, da bi morali pri poklicni vzgoji in poklicnem usmerjanju bolj zavzeto interese mladih usmerjati in oblikovati na osnovi resničnih potreb združenega dela v občini.

Pri tem bi morali še kako upoštevati tudi to, da je med učenci, ki zaključujejo obvezno osnovno šolanje približno polovico deklet in temu ustrezno spreminjati tudi naš odnos, ki se še vedno kaže v staromodni delitvi poklicev na »tipično moške« in »tipično ženske« poklice. To velja tako za starše in vzgojitelje, kakor za načrtovalce kadrov. To vprašanje pa zadeva tudi funkcijo vzgoje in izobraževanja, ki bo morala biti bolj usklajena s kadrovskimi potrebami, oziroma z zadovoljevanjem teh potreb v občini.

EKONOMSKO POLITIČNI VIDIKI RAZVIDA DELOVNIH NALOG

(Nadaljevanje s 1. strani)

hodka. Iz tega sledi, da problematike razvida delovnih nalog ne gre podcenjevati, dolžni smo problemu posvetiti vso pozornost ob predpostavki, da želimo urejevati pravično pridobivanje osebnega dohodka na osnovi dela in rezultatov dela.

Razvid delovnih nalog je samoupravni splošni akt temeljne organizacije ali delovne skupnosti, kjer so sistematizirane delovne naloge, ki se izvajajo na danem področju. Opredeljene so po vsebini, obsegu in zahtevnosti. Iz sestavin mora biti izdelan seznam delovnih nalog, opredeljuje najbolj celovito 19. člen zakona o delovnih razmerjih, ki pravi:

Delavci v temeljni organizaciji s samoupravnim splošnim aktom določijo razvid del oz. nalog, ki jih morajo izpolnjevati pri opravljanju dejavnosti temeljne organizacije. Pri določanju posameznih del oz. nalog opišejo zlasti njihovo vsebino, zahtevano strokovno izobrazbo oz. z delom pridobljeno delovno zmožnost, morebitne posebne psihofizične in druge sposobnosti, delovne pogoje, vrsto odgovornosti in druge sestavine, značilne in pomembne za njihovo opravljanje. Pri tem upoštevajo tekoče in prespektivne potrebe temeljne organizacije s posebnim ozirom na pravico in dolžnost delavcev da zboljšujejo organizacijo dela, ki jim omogoča čim popolnejšo uporabo proizvajalnih in drugih delovnih zmogljivosti, znanstvenih, organizacijskih, tehničnih in tehnoloških dosežkov, čim bolj popolno izrabo delovnega časa, čim boljše in uspešnejše opravljanje svoje dejavnosti ter smotrno in racionalno izkoriščanje naravnih pogojev za delo.

Delavci temeljnih organizacij v sestavi iste delovne organizacije oz. sestavljene organizacije združenega dela ali delavci temeljnih organizacij istih ali sorodnih organizacij se lahko dogovorijo za enotno metodologijo za opis del in nalog po 1. odstavku tega člena.«

Iz tega določila sledi jasno izhodišče, da moramo delovne naloge opredeljevati kot sestavni del delovnega procesa z njihovo strokovno in časovno sestavljenostjo ter pri tem opredeljevati stopnjo zahtevnosti vseh strokovnih in časovnih sestavin v delovnem okolju v katerem se naloga izvaja.

Iz 19. člena zakona o delovnih razmerjih je razvidno, da je funkcija razvida delovnih nalog predvsem organizacijska, kadrovska in ne nazadnje samoupravna.

Kaj iščemo v organizacijskem vidiku razvida delovnih nalog?

Delovne naloge so opredeljene kot sestavni del, kot delež sestavljenosti opredeljujejo stopnjo zahtevane izobrazbe delavcev s časovno komponentno trajanja, izvajanja delovne naloge so pa lahko vir organizacijskih proučevanj optimalnosti postopka dela. Zakonodajalec je problem opredelil kot zahtevek po čim bolj popolni izrabi delovnega časa. Pri opredelitvi delovnih nalog se moramo torej najprej vprašati: je to delo potrebno in smiselno, ali je vraščeno v širši delovni proces, je stopnja zaposlenosti izvajalca primerna in če ni, se moramo vprašati, kaj lahko izvajalec poleg te osnovne zadolžitve še napravi, da bo izkoristek njegovega delovnega časa in s tem tudi dohodek višji. Ko opredeljujemo naloge kot sestavni del delovnega procesa, moramo stremeti za tako organizacijo, ki bo racionalna in smiselna z dobrim poprečjem izkoristka delovnega časa pri optimalni organiziranosti. Racionalizacijski učinek mora biti neprestano prisoten pri proučevanju in razmejitvi delovnih zadolžitev. Ko razčlenjujemo delovni proces v delovne naloge in upoštevamo te misli, opredeljujemo tudi vse časovne rezerve, šibka mesta znotraj delovnega procesa s ciljem, kako napraviti čim več, v najkrajšem času, s čim manjšim naporom.

Ugotovljena strokovna sestavljenost delovne naloge, v sestavu delovnega procesa, opredeljuje kadrovski vidik razvida delovnih nalog. Z vsoto vseh delovnih nalog, ki omogočajo opravljanje dejavnosti so tudi opredeljene teoretične kadrovske potrebe, ki so nujne za izvajanje dejavnosti z vsemi potrebnimi poklici in profili izvajalcev. Recimo, da je rezerva lahko družbeno dogovorjena. Zakonodajalec se ne opira le na formalno izobrazbo, ampak jo v zakonu o delovnih razmerjih v 20. členu opredeljuje takole:

»Strokovna izobrazba je tista izobrazba, ki si jo je delavec pridobil z uspešno opravljenim verificiranim programom izobraževanja za opravljanje del, oziroma nalog določene zahtevnosti.

Delovna zmožnost je tista pridobljena strokovnost ter razvite spretnosti in psihofizične sposobnosti, ki si jih je delavec pridobil, oziroma razvil zlasti z uspešnim opravljanjem del, oziroma nalog in s trajnim izobraževanjem ob delu ter je z doseženimi delovnimi uspehi dokazal, da je usposobljen za opravljanje teh del, oziroma nalog.«

Diplome in spričevala je tako potrebno dokazovati v praksi z rezultati dela. Najbrž je potreben nek družbeni dogovor o potrjevanju delovne zmožnosti in razmerja do formalne izobrazbe. Različen višek ali pomanjkanje kadrov v določenem profilu narekuje tudi različen odnos do odstopanja od formalne izobrazbe in različno politiko do priznavanja delovne zmožnosti.

Razvidi delovnih nalog dobivajo tako obširen in dolgoročen pomen. Izobraževanje ne more biti ločeno od kadrovskih potreb združenega dela. Razvidi omogočajo tekoče in dolgoročno načrtovanje kadrovskih potreb, pod vprašaj postavljajo kapacitete in optimalnost lokacije izobraževalnih ustanov.

Kadri so odločilni dejavnik družbenoekonomskega razvoja. Vsi zakonski akti od ustave, zakona o združenem delu in zakona o delovnih razmerjih so sistematično postavili delavca v središče, kot najpomembnejšega dejavnika družbenega in tehnološkega kot organizacijskega razvoja delovnih procesov. Slaba kadrovska struktura vodi nujno v neracionalno delitev dela, na prenašanje nalog na samostojnejše in strokovno sposobnejše delavce, k povečanju števila delavcev itd.

Delovni proces je dinamični proces, kar pomeni, da nanj vplivajo in ga v določenem smislu spreminjajo zunanji pogoji, ki jih ni mogoče vedno obvladovati. Zato se moramo d... govarjati, kako bomo ravnali, če ... delovna naloga ne more izvajati ... pa se izvaja v neobičajnih okoliš... nah. Dogovarjanje o spremembi ... dolžitev delavcev med delovnim ... som, nujnosti izvajanja nekate... zadolžitev preko običajnega delo... nega časa, delo po potrebi na nižje ... višje vrednotenih delovnih naloga... delovnih nalogah, ki jih je dolžan ... vajati delavec, po njegovih glavn... zadolžitvah za katera je sklenil d... lovno razmerje zaradi višje sile ... mogoče izvajati, dežurstva, stan... pripravljenosti itd., vse to daje ... procesu dogovarjanja razvidu delo... nih nalog tudi družbeno — sam... upravno dimenzijo. Nadalje se ... znotraj delovnih nalog potrebno d... govarjati o razmerju med zahte... nostjo in vplivi okolja do vredno... nja delovne naloge, pri čemer se m... ramo dogovoriti kakšno težo vredn... sti naj v zahtevnosti nosijo glav... komponente, kot so znanje, delov... napor, odgovornost in vplivi okolja ... vsemi pomožnimi karakteristikam...

Razvid delovnih nalog naj pris... va k večji stopnji urejenosti, bol... organiziranosti delovnih proces... boljšemu kadrovanju in večji siste... matičnosti in dolgoročni politiki ... izobraževanju. Najbrž bo pa začrt... na politika v tej smeri uspešna le, ... bomo vsi izvajalci delovnih proces... podpirali trend k višji stopnji ure... nosti ne pa, da jo bomo nekritič... rušili.

Č. T.

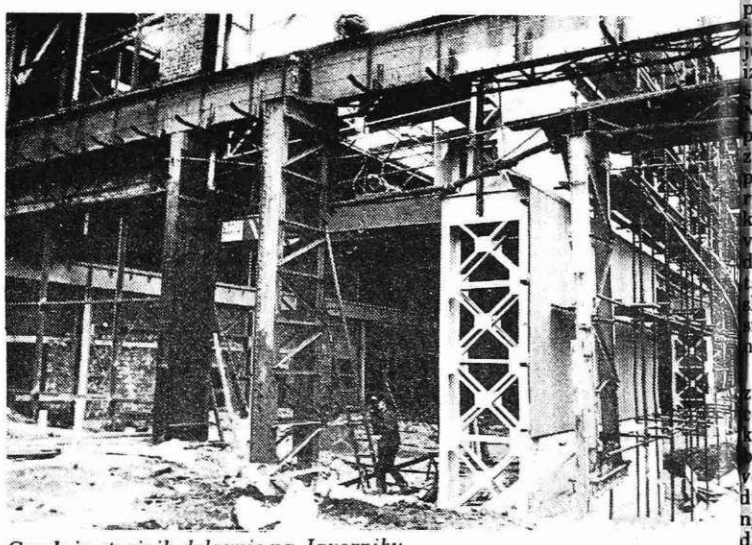

Gradnja strojnih delavnic na Javorniku

ANALIZA ZVIŠANJA IN ZNIŽANJA STROŠKOV V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

uspelo znižati tudi predelavne stroške z večjo proizvodnjo. Isti faktorji kot v tej temeljni organizaciji so vplivali na znižanje stroškov tudi v TOZD Valjarna žice in profilov in Žičarna, le da v Žičarni niso dosegli načrtovanega izplena.

V temeljni organizaciji Jeklovlek so dosegli za 3,8 milij. dinarjev nižje stroške. 2,1 milij. dinarjev odpade na znižanje zaradi visokih planskih cen za profile iz lahkih prog, ker strukturnice še niso popravljene na vložek iz valjarne žice, drugače pa so znižali predelavne stroške z manjšo porabo pomožnega materiala in nižjimi osebnimi dohodki.

Nižje proizvodne stroške kot smo jih načrtovali so dosegle tudi vse storitvene temeljne organizacije. Znižanje stroškov je največje v TOZD Energetiki in to pri elektroenergiji, kjer je cena kupljene elektrike za 280,98 din/MWh nižja od načrtovane.

V temeljnih organizacijah TOZD Valjarna bluming-štekel, Hladna valjarna Bela, Profilarna, Elektrode in Žebljarna pa so poslovali z višjimi stroški. Glavna vzroka za povišane stroške sta nedoseganje proizvodnega plana in višje obremenit... storitvenih temeljnih organiza...

Valjarna bluming-štekel je pre... računala načrtovane stroške za 14,3 ... lij. dinarjev. 7,8 milij. dinarjev zna... zvišanje zaradi slabših izplenov ... blumingu in šteklu, ter preklasifi... cij.

Zvišali so se tudi predelavni st... ški kot posledica nižje proizvodn... večje porabe materiala na delov... nalog in slabšega asortimenta.

V TOZD Valjarna debele pločevine so imeli višje stroške od plani... nih zaradi 15 dnevnega remonta... aprilu so zaradi tega proizve... 3.545 ton manj izdelkov ob ena... fiksnih stroških.

TOZD Hladna valjarna Bela iz... zuje 1,7 milij. dinarjev višje stroš... V tem mesecu je sicer poslovala z ... žjimi stroški kot so načrtova... zvišanje je le posledica nepravil... prodaje valjev v vrednosti 5,7 mil... dinarjev.

Z višjimi stroški kot so načrtova... so poslovali še v TOZD Profilarn... Elektrode in Žebljarna. Kot s... omenili že preje je glavni vzrok za ... nedoseganje proizvodnega plana, ... čemer nastanejo višji predelav... stroški. Poleg tega pa se pojavlja ... slabši izplen in asortiment.

AB

TOZD	april	jan. – april	povpreč...
Plavž	– 398.442	6,042.547	1,510.6...
Jeklarna	– 10,321.646	– 36,365.893	– 9,091.4...
Razlika v ceni kvalitet	183.647	2,731.030	682.7...
S k u p a j	– 10,137.999	– 33,634.863	– 8,408.7...
Livarna	– 10.323	– 1,272.508	– 318.1...
Bluming-Štekel	14,321.502	52,044.133	13,011.0...
Valj. žice in profilov	– 2,061.985	– 15,212.827	– 3,803.2...
Valj. debele pločevine	5,943.312	7,997.107	1,999.2...
Hladna valjarna Bela	1,730.738	10,516.020	2,629.0...
Hladna valj. Jesenice	– 5,685.386	– 18,224.990	– 4,556.2...
Žičarna	– 2,001.184	– 6,882.650	– 1,720.6...
Profilarna	418.421	1,261.233	315.3...
Vratni podboji	– 109.222	1,582.499	395.6...
Jeklovlek	– 3,789.942	– 22,321.196	– 5,580.2...
Elektrode	557.511	– 2,125.836	531.4...
Žebljarna	1,221.946	1,649.502	412.3...
Strojne delavnice	– 558.650	– 3,475.793	– 868.9...
Remontne delavnice	– 150.889	– 1,918.203	– 479.5...
Vzdrževanje	– 195.012	– 870.303	– 217.5...
Energetika	– 6,228.879	2,199.103	549.7...
Transport	– 2,379.384	– 8,171.235	– 2,042.8...
Kovinoservis	– 258.627	– 1,125.497	– 281.3...
ŽELEZARNA	– 9,772.494	– 27.692.085	– 6,923.0...

SPODBUDNI REZULTATI GOSPODARJENJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izgube v našem gospodarstvu so v primerjavi z lanskoletnim istim obdobjem manjše za 59,5 % in znašajo 33 milijonov din. Tudi izvozno-uvozna bilanca se izboljšuje, saj z izvozom pokrivamo 43,9 % uvoza. Takšno razmerje je bilo v letošnjem letu doseženo s 66 % večjim izvozom in le 18 % povečanim uvozom.

Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu je v obdobju januar—marec znašal 6385 dinarjev ali 5123 na pogojno nekvalificiranega delavca, na zaposlenega v negospodarstvu pa 7325 din ali 4666 dinarjev na pogojno nekvalificiranega delavca. Skupno so bili osebni dohodki za 23 % višji kot v lanskem istem obdobju. Pomembno je tudi to, da se zaposlovanje giblje v planiranih okvirih. Povečalo se je za 1,1 %, pri čemer je treba poudariti, da ima isti trend rasti tudi negospodarstvo.

Poleg tega je izvršni svet obravnaval še nekatere pomembne zadeve, med drugim tudi delegatsko vprašanje skupščine telesnokulturne skupnosti občine Jesenice. Le-ta je izvršnemu svetu postavila vprašanje, ki zadeva usodo žičnice in smučišč v Španovem vrhu. Delegati TKS Jesenice so bili mnenja, da delovna organizacija Viator — TOZD Jesenice svoja osnovna sredstva družbeno-ekonomsko nesmotrno uporablja, njih trajneje ne obnavlja, ne povečuje in izboljšuje, čeprav so za to podani ekonomski in drugi pogoji, zato je potrebna intervencija družbenopolitične skupnosti. Po proučitvi zadeve je podobna dejstva ugotovil tudi izvršni svet, končno pa tudi delavski svet TOZD, ki upravlja z žičnicami. Na podlagi tega se je že pričel postopek za odtujitev žičnice. V skladu z zakonom o združenem delu je treba ponudbo dati najprej TOZD v okviru SOZD SAP Viator, če pa v roku, ki ga določa zakon, ne pride do prevzema oz. odtujitve, se ponudba dà drugi družbeno pravni osebi. Potemtakem je upati, da bo prihodnja zimska sezona za jeseniške in druge smučarje na »domačih terenih« v nekaterih pogledih le boljša.

V tem zapisu velja omeniti še eno zadevo, in sicer sklepanje o višjih cenah vodarini. S 1. junijem 1979 bo kubični meter vode dražji. Tako bodo gospodinjstva kubični meter vode plačala po 1,30 din (sedaj 0,95 dinarja), kar pomeni 36,8 % povišanje, ostali potrošniki pa 2,40 din (sedaj 1,80 din), kar je za 33,3 % več. Občutno je zvišanje vode tudi pri tistih uporabnikih, ki plačujejo vodarino v pavšalu. V novi ceni ni zajet prispevek 0,40 din za kubični meter za gospodinjstva in 0,85 din za kubični meter za gospodarstvo, ki ga Vodovod Jesenice odvaja območni vodni skupnosti Gorenjske. V naši občini je cena kanalščine določena v odstotku od vodarine, kar pomeni, da gredo enake podražitve tudi na račun kanalščine. Od sedanjih 0,19 dinarja za kubični meter v gospodinjstvih se kanalščina poviša na 0,25 din za kubični meter vode. Ob teh podražitvah pa ne gre spregledati tudi nekaterih dejstev, ki navedeno povišanje cen pojasnijo in deloma opravičijo. Predvsem je treba povedati, da sedanje cene veljajo že od 1. novembra 1975, torej niso bile te cene spremenjene nekaj manj kot štiri leta. To je imelo tudi negativne posledice, saj Vodovod Jesenice tako ni mogel ustvarjati pogojev za razširjeno reprodukcijo in nove investicije, ki so načrtovane.

Višji skok cen nekaterih postavk pri pavšalu Vodovod utemeljuje tudi s tem, da zlasti v zimskem času nekateri uporabniki nekontrolirano oz. namerno puščajo vodo zaradi preprečevanja zmrzali, kar nenormalno presega normativ potrošnje vode. Končno je treba povedati še to, da bodo tudi nove, višje cene vodarine in kanalščine še vedno najnižje v SR Sloveniji. Ravne na Koroškem, ki imajo drugo najnižjo ceno, so pri tem kar 57,9 % dražje od občine Jesenice.

50. seja izvršnega sveta je bila v torek, 29. maja.

Božo AHEC

Stara Sava v mesecu maju

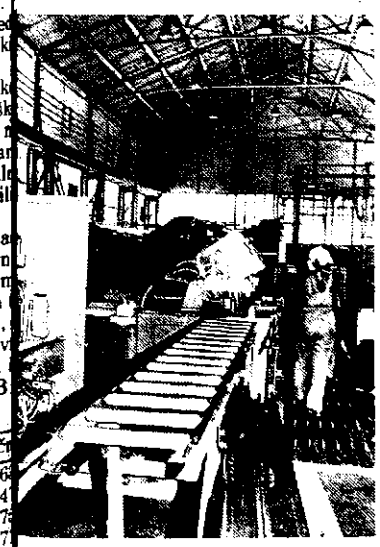

V podbojarni

ODLOČITI SE BOMO MORALI!

(Nadaljevanje s 1. strani)

zenski stalež in da opravljajo med bolezensko odsotnostjo razna dela, kot je, na primer: zidanje, pleskanje, kmetijska opravila, mizarstvo, elektro popravila, popravljanje avtomatskih kegljišč, avtoličarstvo itd. Ravno taki »bolniki« pa so pripravljeni takoj reagirati na kontrolorjev obisk z raznimi kritikami sistema samoupravljanja, s pritožbami nad našim zdravstvom in na dolgo ter široko razlagajo, kakšna krivica se jim godi s strani invalidske komisije, ker ga ne spoznajo za invalida in ga upokojijo.

Da pa slučajno ne bi bili delavci naše železarne zavedeni, kot sem na začetku že poudaril, pa moram in dolžan sem javnosti razložiti škodo, katero povzročajo taki »bolniki«. Prvič neupravičeno koristijo stalež in ne prispevajo k proizvodnji in izpolnitvi planskih nalog; drugič iz sredstev, ki jih vsi zaposleni prispevamo za zdravstvo, črpajo svoj osebni dohodek in to neupravičeno; tretjič s svojo prisotnostjo v raznih zdravstvenih ustanovah povzročajo gnečo, bremenijo zdravnike in drugo osebje, v mnogih primerih pa se do istih tudi neprimerno in nesramno obnašajo; četrtič obremenjujejo razne komisije in službe ter jim odvzemajo dragoceni čas; petič recepte za zdravila uničijo, ali kar je še slabše, zdravila, ki so večkrat zelo draga, dvignejo, potem pa zavržejo v prvi kontejner za smeti; šestič, kar je še najbolj pomembno, da vse to počnejo na škodo ljudi, ki so resnično bolni in so zaradi njih večkrat prikrajšani in oškodovani. Taki »bolniki« pa se teh svojih napak — namernih dobro zavedajo in so s pravili in svojimi pravicami tako podkovani, da se že vnaprej zavedajo, da sankcij do njih ne moremo izvajati. Dobro poznajo člen ustave, ki pravi, da ima vsak državljan v primeru obolelosti pravico iskati zdravniško pomoč in na osnovi tega potem gradijo vse svoje ravnanje. Običajno tudi kontrolor takih bolnikov ne dobi doma, ker imajo te vrste ljudje vedno celo mapo potrdil, izvidov, receptov in raznih drugih dokumentov, katere ravno takrat, ko kontrolor pride na obisk, nosijo širom po Sloveniji.

Sorodniki, ki jih kontrolor dobi doma, pa hitijo razlagati, da si je njihov član družine zapravil zdravje v našem kolektivu, čeprav smo že marsikateremu dokazali, da je njegovo obolenje ali poškodba posledica del, ki jih je opravljal zunaj Železarne.

Toliko na kratko o problemih staleža in kontrole na domu, da bodo delavci TOZD in delovnih skupnosti naše železarne pravilno in resnično obveščeni o stanju bolezenske odsotnosti in da jim ne bo potrebno iskati informacij v drugih resnih in neresnih medijih družbenega obveščanja.

V nadaljevanju pa še nekaj osebnih mnenj o tem vprašanju z željo, da bi o njih razmišljali tudi v vseh samoupravnih organih od samoupravnih delovnih skupin do delavskega sveta Železarne. Razmišljam ali je prav, da imamo take ljudi v naših kolektivih? Ali je prav, da mi z večjimi napori in boljšim delom uresničujemo sprejete naloge sami brez njih, oni pa koristijo le denar, oziroma dohodek, ki ga mi ustvarjamo? Ali ne bi bilo vseeno, če takih ljudi ne bi imeli, saj bi ravno tako dosegali načrtovano, denarja za zdravstvo pa bi imeli več v bolj koristne namene, oziroma za tiste, ki to resnično potrebujejo. Ali je prav, da bremenijo zdravnike in razne komisije? Ali je prav, da morajo pošteni ljudje, ki so pustili zdravje v kolektivu, zaradi namišljenih bolnikov trpeti? Vsi skupaj bi se morali opredeliti do takih »bolnikov« in se dogovoriti, kako bomo postopali z njimi!

Toliko v razmišljanje, da ne bo napačnih mišljenj o upravičenosti in poštenosti dela oseb, ki so za socialno zdravstvo in bolezensko odsotnost odgovorni in da ne bo sumničenj o pravilnosti dela kontrolorja. Posamezniki, ki v nekaterih rubrikah časopisov dajejo različne izjave, pa so običajno ljudje, ki jim obstoj kontrolorja ni po volji, se pravi ljudje, kakršne sem v članku že omenil. Toda ravno taki posamezniki so toliko »bolni«, da so v letu bolezenske odsotnosti tudi od temelja do strehe postavili svojo hišo. Da, tudi taki so med nami in od vseh nas delavcev Železarne je odvisno, koliko časa bodo še.

Kontrolor bol. odsotnosti
Franci Fon

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juniju bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: ANTE SOVULJ, elektrode — 1. junija, ALOJZ GRAŠIČ, valjarna Bela — 7. junija, ANICA KRZNARIČ, Kovinoservis — 9. junija, MILENA PANIČ, družbena prehrana — 12. junija, ANTON TORKAR, livarna — 12. junija, ALOJZ FLANDER, jeklarna — 13. junija, HUSEIN HALILOV, plavž — 13. junija, PAVEL CELARE, jeklarna — 17. junija, ALOJZ AMBROŽIČ, energetika — 18. junija, IVICA MARKELJ, DS za kom. in fin. — 23. junija in VELJKO MANDIČ, hladna valjarna Jesenice — 28. junija.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 4. 6.	ZUPAN MIRKO	RAVNIK JOŽE
TOREK — 5. 6.	ZIDAR JOŽE	ŽVAB PRIMOŽ
SREDA — 6. 6.	BENEDIČIČ MITJA	MARKEŽ VALENTIN
ČETRTEK — 7. 6.	ARNEŽ FRANC	NEČIMER FRANC
PETEK — 8. 6.	BURJA ANTON, st.	KAVČIČ EDO
SOBOTA — 9. 6.	RAVNIHAR PETER	KOSELJ ANTON
NEDELJA — 10. 6.	CUZNAR ALOJZ	LEBAN IVO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 9. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar,

popoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V soboto, 9. junija, samo dopoldan I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Dispanzer za borce od 4. do 9. junija od 13. do 15. ure — dr. med. Vesna Furlan-Zidar, v zobni ambulanti pa v torek, 5. junija od 13.30 do 19.30 II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Zobna ambulanta:

dopoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej,

popoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

V soboto, 9. junija, samo dopoldan II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

V torek, 5. junija, od 7. do 13. ure dodatno za Železarno I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar in v četrtek, 7. junija, dodatno za Železarno od 13. do 19.30 II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge v nabavnem sektorju:

1. **referent materialno-skladiščnega poslovanja**
šifra 5283 U-3 13. ktg. 1 oseba
2. **lesni manipulant šifra 5234 D-4 10. ktg. 1 oseba**

Pogoji:

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

pod točko 1. — STŠ — strojne smeri, poznavanje rezervnih delov in eno leto delovnih izkušenj na podobnih delovnih nalogah

pod točko 2. — strokovna šola lesne smeri ali VK mizar ali tesar in 3 leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za DS KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Kovinoservis, dajemo

OBJAVO

za proste delovne naloge
kolavdant proizvodov (kontrolor) šifra 4618 U-3 13. ktg. 1 oseba

Pogoji:

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

— STŠ — strojne smeri in 2 leti delovnih izkušenj na delovnih nalogah v kontroli.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za TO KOVINOSERVIS«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge v sektorju za ekonomiko
analitik tehničnih izboljšav šifra 5182 U-4 15. ktg. 1 oseba

Pogoji:

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

— višja šola strojne smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za DS EK-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI ponovno

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge v prodajnem sektorju
vodja referata prodaje šifra 5266 U-4 16. ktg. 1 oseba

Pogoji:

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

— višja šola ekonomske, strojne ali metalurške smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delovnih nalogah.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za DS KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna bluming štekel

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Alojz Likovič je v ponedeljek, 14. maja sklical drugo sejo delavskega sveta TOZD Valjarna bluming-štekel, na kateri so obravnavali pet točk dnevnega reda, v ospredju pa sta bila proizvodna problematika in poslovni rezultati temeljne organizacije v prvem tromesečju.

Iz poročila, ki ga je delegatom posredoval vodja temeljne organizacije Aleksander Mandeljc, je bilo razvidno, da je bila skupna proizvodnja za prvo tromesečje dosežena le z 92,2 % in blagovna s 74,7 %. Na osnovi podatkov so tudi ugotovili, da asortiment ni bil vskladu s planiranim v gospodarskem načrtu za leto 1979, saj je adjustaža bluminga dosegla skupno proizvodnjo 95,4 % in blagovno z 68,6 %, adjustaža štekla pa je dosegla skupno proizvodnjo s 87,9 % in blagovno s 74,8 %.

Vzroki, ki so vplivali na nedoseganje tako skupne kot blagovne proizvodnje in premiku v asortimentu so predvsem:

– večji zastoji na blumingu od planiranih, ki v kumulativi znašajo 31,18%; v porastu so vzdrževalni zastoji, ki so se povečali na 9,11 %;

– slabo stanje ogrevanih agregatov, predvsem globinskih peči;

– slabša kvaliteta vložnega materiala in neizdobavljene planirane količine polizdelkov.

Oddelek adjustaže bluminga ni mogel izpolniti planskih obveznosti zaradi pomanjkanja vložka, vseskozi pa so bile prisotne tudi težave z vzdrževanjem brusilnih strojev in žerjavov. Oddelku je primanjkovalo tudi delovne sile.

Oddelek adjustaže štekla na Beli pa je moral pogosto ustavljati linije, ker ni bilo toplo valjanih trakov iz uvoza.

Izplen na blumingu je bil za odstotek nižji od planiranega, na šteklu pa za 2,8 %.

Kadrovski sektor temeljni organizaciji ni uspel uresničiti plana kadrov, ki znaša 425 delavcev, vzrok pa je v izredno nizkem sprejemu in visoki fluktuaciji.

Pri pregledu doseženih poslovnih rezultatov v prvem tromesečju, ki ga je delegatom obrazložil računovodja Martin Lah, so ugotovili, da je temeljna organizacija presegla planirane stroške za 41.194.126 din. V ta znesek je všteta tudi razlika med plansko in dejansko ceno nabavljenega vložnega materiala.

Skupno zvišanje stroškov TOZD znaša 31.656.193,62 dinarjev, ki je nastalo na vložku za 24.246,970 din, predvsem zaradi nedoseženih izplenov na blumingu in šteklu ter zaradi preklasifikacij. Predelava ima 7.409.223 din zvišanja, ki je nastalo zaradi približno 5.000 ton nižje proizvodnje od planirane in zaradi premikov v asortimentu. V porastu so tudi stroški za surovine, energijo, prevoz, proizvodne storitve drugih TOZD. Skupno zvišanje znaša 28,82 %.

Vodja temeljne organizacije je delegate seznanil s pripombami, ki so jih posredovale samoupravne delovne skupine po obravnavanju poslovnega poročila za prvo tromesečje.

Nekatere samoupravne delovne skupine imajo pripombe na slabo vzdrževanje proizvodnih naprav, menijo, da so remonti predolgi in delo slabo opravljeno. Delovne skupine tudi menijo, da za slabo stanje v prvem tromesečju TOZD ni kriva sama, da imajo svoj delež pri tem tudi službe, ker TOZD ni dobila predvidenega vložka iz nabave. Veliko je bilo tudi pripomb na slabo delo kontrolorjev, na pomanjkanje ustrezne delovne sile, da bo potrebno poostriti delovno disciplino, da je delo v kantini zelo slabo organizirano, saj se ogromno delovnega časa porabi za malico.

Po razpravi so delegati delavskega sveta sprejeli sklepe s katerimi zahtevajo, da:

– Nabavna služba poroča zakaj niso izpolnili planskih obveznosti, saj je ravno zaradi pomanjkanja vložka in premika v asortimentu nezadovoljivo poslovanje temeljne organizacije.

– Da se jeklarske napake dosledno mesečno obračunavajo, prav tako pa tudi zahteva obračunavajo, tako pa tudi zahteva izboljšanje kvalitete vložnega materiala. Zahtevajo tudi od kvalitetne kontrole, da material pregleduje pred valjanjem, ker bi se lahko tako izognili valjanju nekvalitetnega materiala.

– Da se organizira sestanek z vodstvom TOZD Vzdrževanja, na katerem naj se dokončno uredi kontaktiranje med asistenti obeh TOZD v zvezi z okvarami, ki nastajajo na dninah. Dokončno naj se tudi uredi prioritetni vrstni red popravil, ker na blumingu ni mogoče predvideti daljših remontov.

Na seji so obravnavali tudi dopis varnostne službe, v katerem navajajo, da se s 1. junijem ukine delovno mesto vratarja II. na Beli. Delegati so bili mnenja, da je to delovno mesto potrebno in da naj v skrajnem primeru, če ne more ostati kot je sedaj, vratar dela na dopoldanski izmeni in ob menjavanju dnin.

Boris Lazar je delegate še seznanil s težavami, ki se pojavljajo s postavitvijo sekatorja iz valjarne debele pločevine v adjustaži bluminga. Delavski svet je sklenil , da morajo strojne delavnice pregledati, popraviti in postaviti sekator na že obstoječe temelje. Rok za pregled sekatorja in za obvestilo o njegovem stanju je maj.

V razpravi so sodelovali: Abram, Galičič, Pikon, Lah, Mandeljc, in Kvačič.

NI

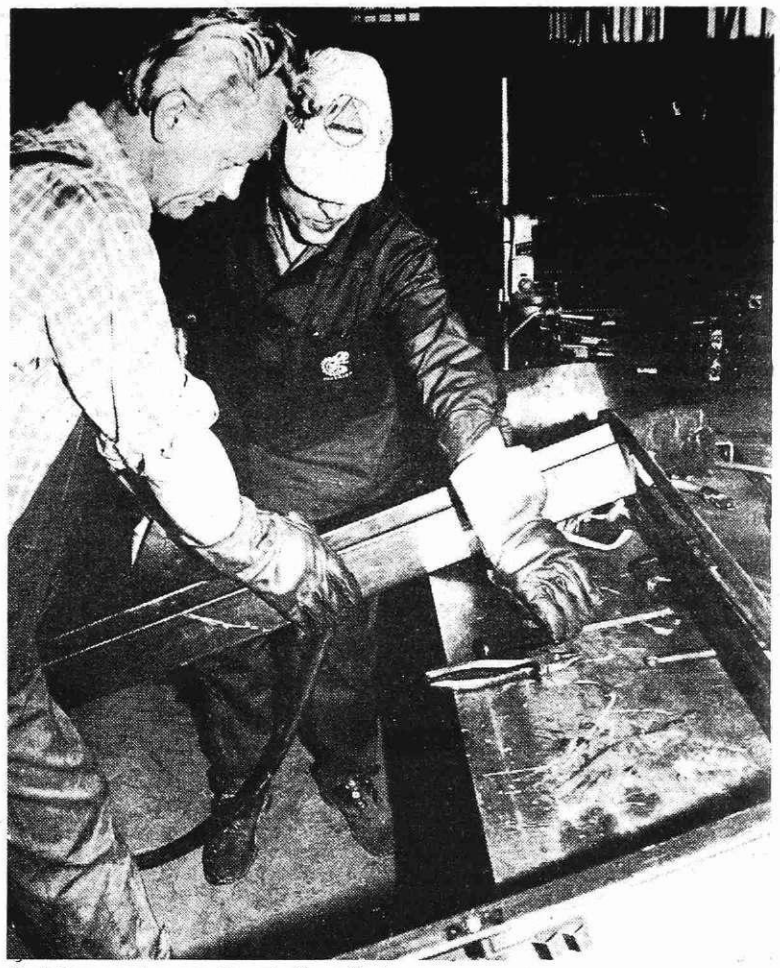

Sodelavca pri montaži vratnih podbojev

TOZD Profilarna

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na prvi seji delavskega sveta TOZD Profilarna, ki je bila 23. maja, in jo je vodil Drago Lavtižar, so obravnavali naslednji dnevni red:

Pregled sklepov zadnje seje, razprava in potrditev poslovnega poročila za prvo tromesečje, samoupravni sporazum o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino, samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja letališče mreže v SRS za obdobje 1976–1980, samoupravni sporazum o združevanju sredstev za ERC, samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dograditev pokritega kopališča v Ukovi in akcijo za najboljšega mladega delavca in najboljšo OO ZSMS.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili izvršeni, le po pomoti je izpadlo iz predloga osnovne organizacije sindikata, da se izvoli za članico odbora za gospodarstvo Marijo Bunjevec. Delegati delavskega sveta so se strinjali s predlogom in sprejeli sklep, da je Marija Bunjevec član odbora za gospodarstvo.

Iz poslovnega poročila za prvo tromesečje je razvidno, da je bila skupna proizvodnja v prvih treh mesecih dosežena v višini 5.831,9 ton, kar je 1,7 % manj kot je znašal plan. V primerjavi z rezultati doseženimi v enakem obdobju lanskega leta, ko je bila dosežena rekordna proizvodnja, znaša zaostanek celo 14 %. Vzrok za zaostajanjem za planirano proizvodnjo je v stalnem pomanjkanju vloženega materiala, kar je imelo za posledico, da so poleg čistega zastoja imeli še pogostejše menjave oblikovnega orodja na strojih. Nižja proizvodnja v primerjavi z lanskim letom je tudi zaradi remonta na oblikovni progi Rossi I. in oblikovni progi št. 1. Blagovna proizvodnja je bila dosežena 2,9 % višje kot je bila planirana. Izvozna količina profilov predvidena z družbenim planom, je bila dosežena le 31,5 %. Število zaposlenih je še vedno pod planiranim, imeli pa so tudi veliko neopravičene odsotnosti z dela.

Samoupravni sporazum o merilih in podstopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino so delegati soglasno sprejeli.

Delegati se s samoupravnim sporazumom o temeljih plana razvoja letališče mreže v SR Sloveniji niso strinjali in ga zaradi prevelikih obveznosti niso sprejeli.

Delavski svet se je strinjal s predlogom, da sklenejo TOZD in drugi uporabniki samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za zgraditev in dograjevanje računalniško podprtega informacijskega sistema. Delegati so soglašali, da se pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju sredstev za dograditev pokritega kopališča v Ukovi.

Predsednik delavskega sveta je zadolžil predsednico mladine, da akcijo za najboljšega mladega delavca in najboljšo OO ZSMS izpelje v čim krajšem roku.

SK

TOZD Žičarna

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je 14. maja sklical drugo redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna. Najprej je člane odbora seznanil z realizacijo sklepov prve seje.

Vodja TOZD Janez Komel je delegatom posredoval poslovno poročilo za prvo tromesečje. Iz podatkov je bilo razvidno, da so doseženi rezultati dobri in v splošnem boljši od planiranih. Plan skupne proizvodnje je bil presežen za 1,86 %, blagovne za 2,31 % in odpreme za 4,75 %. Tudi stroški so bili nižji od planiranih. Slabši rezultati so bili doseženi pri izplenu in pri skupni proizvodnji patentirane žice.

Na osnovi ugotovitev, ki so onemogočile še boljše poslovne rezultate, so sprejeli naslednje ukrepe:

– stalno je treba dopolnjevati delavce v celotni TOZD, še posebej pa v oddelku žičarna I;

– zagotoviti je treba redno preskrbo s toplovaljano žico ustrezne kvalitete za predelavo;

– poostriti se mora kontrola pri klasifikaciji odpadne žice, predvsem za malo prodajo;

– urediti je treba odnose s TOZD Valjarna žice in profilov za priznavanje obremenitev odrezanih koncev žice v TOZD Žičarna;

– zagotoviti se mora stalnost tehnološkega postopka predelave VAC žice;

– urediti je treba kritične točke za odpravo izvoza nesreč pri delu, še posebno v žičarni I.

V nadaljevanju je vodja TOZD delegatom posredoval informacijo o poteku pripravljalnih del na projektu »povečanje proizvodnje patentirane žice«. Načelno se z investicijo strinjajo, predlagajo pa, da se še razmisli o smotrnosti premeščanja obstoječih patentirnih linij, ki so že zastarele.

Soglašali so s sovlaganjem denarja iz amortizacije za obnovo in modernizacijo proizvodnih naprav v TOZD Žebljarna in v zvezi s tem sprejeli naslednje sklepe:

– v TOZD Žebljarna se iz prostega amortizacijskega denarja nakaže tri milij. din za nabavo novih žebljarskih strojev;

– čimprej, najkasneje pa do 30. junija se mora pripraviti samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za modernizacijo in razširitev proizvodnje v TOZD Žebljarna.

JB

ČESTITAMO

V mesecu maju je na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, oddelek za montanistiko v Ljubljani diplomirala ZLATKA POLAK, učiteljica metalurških predmetov in si s tem pridobila naziv inženir metalurgije.

Sodelavci ŽIC ji iskreno čestitajo in želijo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

TOZD Remontne delavnice

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 22. maja, je predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Janez Hočevar sklical 2. redno sejo, na kateri so poleg pregleda izvajanja sklepov zadnje seje, ki so bili vsi izvedeni, sprejeli pet novih delavcev, od katerih so tri razporedili na delovne naloge z odločbami za nedoločen čas, dva pa so sprejeli na trimesečno poizkusno delo. Za oceno njunega dela so imenovali tričlansko komisijo. Nadalje so izvedli tri premestitve ter ugodili eni prošnji za sprejem.

Pri obravnavanju vlog za odobritev izredno plačanega dopusta so se odločili, da ugodijo obema vlogama, to je občinski zvezi prijateljev mladine Jesenice za pripravljalna dela v letovišču ZPM Jesenice ter občinski konferenci ZSMS Radovljica za udeležbo na seminarju predsednikov komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Tretjo vlogo je odbor sprejel samo informativno, ker je ugotovil, da je predlagano odsotnost smatrati le kot službeno potovanje.

V nadaljevanju in sklepu seje je odbor dal priporočilo dvema našima sodelavcema za odobritev študijskih ugodnosti za študij ob delu. Vlogi bo skupaj s priporočili dokončno rešil odbor za kadre in družbeni standard pri DS železarna Jesenice.

NZ

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V ponedeljek, 21. maja je bila prva seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD-Profilarna, ki jo je vodil novoizvoljeni predsednik Vojter Furlan. Obravnavali so sedem točk dnevnega reda.

Pri pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so bili vsi izvršeni.

Franjo Kragolnik – kadrovik, je razložil osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju s pripombami, ki jih je izdelala posebna komisija.

Člani odbora so potrdili premestitve devetih delavcev, sprejeli dva nova delavca, ki sta se vrnila iz JLA, sprejeli eno odpoved delovnega razmerja in odobrili eno prekinitev delovnega razmerja.

O odsotnosti v mesecu aprilu je poročal kadrovik. Le-ta je bila izredno visoka, saj je znašala kar 21 % in sicer: dopusti 5 %, kar je pod poprečjem Železarne, neopravičeni izostanki 2,45 %, izredno plačana odsotnost 21 delovnih dni. Skupna odsotnost je 21,2 %, kar je nad poprečjem Železarne.

Odbor je obravnaval prošnjo za odobritev študijskih ugodnosti za študij na drugi stopnji strojne fakultete sodelavcu in jo tudi odobril.

V razpravi so sodelovali: Furlan, Novak, Jereb, Muslica, Rozman, Bertoncelj, Hočevar, Rauter, Lavtižar, Gasar M. Ovsenik, vodja TOZD in kadrovik.

KS

TOZD Vzdrževanje

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Valentin Markež, predsednik delavskega sveta TOZD Vzdrževanje, je dne 16. maja sklical drugo sejo. Najprej so ugotovili, da so bili, razen enega sklepa, vsi ostali sklepi zadnje seje uresničeni.

V nadaljevanju seje so bili delegati seznanjeni z rezultati poslovanja TOZD Vzdrževanje in delovne organizacije Železarna v prvih treh mesecih letošnjega leta. Ugotovili so, da je fluktuacija v prvih treh mesecih še vedno zelo visoka in predstavlja kar 29 primerov prekinitev delovnega razmerja. Nadalje so ugotovili, da se letni dopusti koristijo nenačrtno, kar bo povzročilo še posebne težave v poletnih mesecih. Delegati so soglašali s sklepom odbora za gospodarstvo TOZD Vzdrževanje, da bo tekoče spremljal gibanje stroškov in rast cen v primerjavi s planiranimi in pripravljal predloge za spremembe v primeru večjih odstopanj.

Rezultate poslovanja je delavski svet soglasno potrdil s tem, da je v bodoče potrebno upoštevati pripombe ki so bile dane na sestanku SDS v vzdrževanju HV Bela, sprejel pa je tudi kazalce uspešnosti poslovanja.

Obravnavali so dosežen odstotek premije za TOZD Vzdrževanje za preteklih 12 mesecev. Po analizi stanja in na predlog odbora za gospodarstvo pri DS delovne organizacije in v skladu s pravilnikom o delitvi OD in dela sklada skupne porabe, so potrdili predlog izravnave; zaostritev kriterijev v vzdrževanju TOZD Plavž in vzdrževanju TOZD HV Bela ter olajšavo kriterijev v vzdrževanju TOZD Plavž in vzdrževanju Javornik. Veljavnost nove lestvice je od 1. maja dalje.

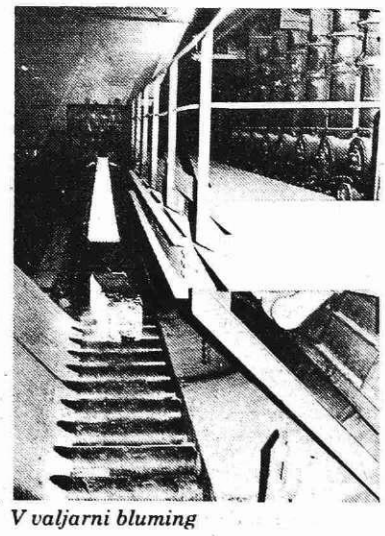

V valjarni bluming

Delegati so obravnavali analizo koristenja denarja za amortizacijske zamenjave in investicijsko vzdrževanje za leto 1979 in na priporočilo odbora za gospodarstvo TOZD Vzdrževanje sprejeli naslednje sklepe:

– Višina odobrenega denarja ne omogoča nabave niti najnujnejših drobnih osnovnih sredstev, ki so potrebna za redna vzdrževalna dela.

– Delavski svet je v decembru sprejel plan nabave osnovnih sredstev kot prilogo gospodarskega načrta. Plan je bil posredovan delovni skupnosti za ekonomiko v kontiranje.

– Delavski svet zadolžuje odbor za gospodarstvo, da tekoče spremlja razpoložljivo količino denarja iz leta 1979 in 1978 ter jo preusmerja v nabavo najnujnejših orodij, tako bo možna čim večja gibčnost pri koriščenju razpoložljivega denarja za amortizacijske zamenjave.

– Na osnovi celotnega kontiranega plana bo odbor za gospodarstvo tekoče določal vrstni red posameznih pozicij.

Delegatom je vodja TOZD obrazložil samoupravni sporazum o združevanju sredstev za nabavo računalnika. Na predlog odbora za gospodarstvo TOZD Vzdrževanje, so dokument potrdili.

Ob sklepu seje je bilo postavljeno delegatsko vprašanje, zakaj se ne reši problem delavnice vzdrževalcev na konti livu, kjer so delovni pogoji skrajno neugodni. Pojasnjeno je bilo, da je bila dana zahteva naj se zapre stena ob električni peči BBC in da se postavi na prosto naprava za rezanje opeke. Če se stanje s prahom, po predlaganih ukrepih ne bo izboljšalo, je potrebno prostor delavnice tesno zapreti, da bo možno strokovno kompletiranje sklopov, ki so občutljivi na prah.

Opozorili so tudi na podoben problem v vzdrževanju HV Bela, kjer kljub obljubam, še vedno ni bilo ničesar narejeno. Delavski svet je zahteval na to vprašanje odgovor do naslednje seje.

ČB

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

DA SE NE POZABI . . .

Da se ne pozabijo trenutki, ki smo jih preživeli: brigada, kramp, temačno jutro, Valjevo, Ljubostinja, Pčelina, žuljava dlan, visoko dvignjena zastava in gromski udarniški horuk.

Letos, ko slavimo velike in pomembne jubileje: 60 let KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov, imamo veliko obvezo, da na področju mladinskega prostovoljnega dela storimo še več ali pa vsaj ponovimo rezultate, ki smo jih dosegli lansko leto. Sodelovanje na mladinski delovni akciji je ena izmed konkretnih dejavnosti, kjer se dokazuje privrženost Titovemu delu. Izredni rezultati na delovišču in pri razvoju samoupravnih odnosov na mladinskih delovnih akcijah, oziroma v mladinskih delovnih brigadah, na idejnopolitičnem, kulturno-zabavnem in športnem področju, krepitev bratstva in enotnosti, pomenijo lep prispevek jeseniške mladine k obeležju pomembnih jubilejev. Z dosedanjim in bodočim delom dokazujemo in bomo dokazali, da so MDA kovačnice bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, mesto delovne vzgoje in samoupravnega usposabljanja mlade generacije in da imajo mladinske delovne akcije pomembno vlogo pri razvoju naše socialistične samoupravne in neuvrščene skupnosti, skupnosti bratskih narodov in narodnosti.

Ponosni smo na vse rezultate, ki smo jih dosegli na lanskoletni zvezni MDA Podrinje – Kolubara v Valjevu in mnenja smo, da se pred odhodom na isto akcijo še nekrat spomnimo: neprespanih noči, grmade izkopane zemlje, žuljavih rok, kulturnih programov, izdanih biltenov . . . Brigada sestavljena iz 50 mladih, različnih struktur in različnih nacionalnosti, ki se je pred odhodom na akcijo komaj poznala, je od prvega dne živela za iste cilje in rezultate, ki naj bi bili v ponos vseh mladih naše občine. Razen velikih naporov na delovišču smo organizirano izpeljali družbenopolitično aktivnost, ki je bila velikega pomena za akcijsko in samoupravno vključevanje vseh brigadirjev v skupni cilj brigade in akcije, razen tega pa je pri brigadirjih dvignila interes in zavest, da bodo ostali resnični borci za nadaljni razvoj naše družbe in pri dograjevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Celotno aktivnost naše brigade na mladinski delovni akciji Podrinje – Kolubara smo z uspehom realizirali na osnovnih področjih in sicer:

– idejny-političnem, marksističnem izobraževanju,
– tehničnem in strokovnem usposabijanju,
– kulturno-zabavnem življenju,
– športno-rekreacijskih aktivnosti,
– splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti,
– informiranja in
– zdravstvene zaščite in vzgoje.

Vsako od navedenih področij je prispevalo, da so se brigadirji poleg ustvarjenih delovnih rezultatov, na konkreten način izobraževali in usposabljali in aktivno sodelovali pri uresničevanju celotne vrste družbenih aktivnosti.

Pomemben delež pri uresničevanju vseh teh aktivnosti v naši brigadi je dal aktiv zveze komunistov. Mladi komunisti so s svojo aktivnostjo in z zgledom na vseh področjih dali velik prispevek za uspešno realizacijo začrtanih nalog.

Na področju idejno- političnega dela smo organizirali in izpeljali več predavanj in razgovorov, ki so bili realizirani: prek tribun, predavanj, ideoloških biltenov in podobno. Vredno je še omeniti, da je 32 mladih, kar je nekaj manj kot polovica vseh, ki so obiskali mladinsko politično šolo v okviru naselja, šolo uspešno končalo. Nič manj niso vredni rezultati, ki smo jih dosegli na ostalih področjih in vse te uspehe ne moremo pripisati nobeni komisiji ali posamezniku, ker je to zasluga vseh brigadirjev, ki so s svojimi skupnimi napori in angažiranjem prispevali, da smo to dosegli. To pa zato, ker smo gradili celovit sistem družbenih odnosov, sloneč na neposrednem odločanju brigadirjev. Razvili smo tak način dela in organizacije, da sta prispevala k uresničevanju vseh ciljev brigade in akcije kot celote. Brigada je bila samoupravno organizirana že pred odhodom in ta organiziranost je na akciji v pravem smislu, v praksi zaživela.

To je samo delček celotne aktivnosti brigade JESENIŠKO BOHINJSKI ODRED, ki je iz te akcije prinesla 18 udarniških značk, 21 priznanj za družbenopolitično aktivnost, ki je bila štirikrat udarna in ki je dobila priznanje za družbenopolitično aktivnost in trak akcije in s tem pobrala vsa priznanja, ki jih je možno dobiti na zvezni mladinski delovni akciji. Razen vsega tega je brigada dobila največje republiško priznanje, ki dodeljuje MDB v SR Srbiji – plaketo X. kongres SSO Srbije – in največje zvezno priznanje plaketo Veljko Vlahović. Vsa ta priznanja krasijo vse brigadirje in aktiviste naše občine.

Pri pregledovanju vseh teh rezultatov, se večkrat vprašujemo od kod tako mladi brigadi toliko moči, morale in volje, da presega normo za 200 % in več? Odgovor smo dobili v imenu, ki ga je nosila brigada med narodnoosvobodilnim bojem, v zaupanju občanov in imenu našega pokrovitelja – železarna Jesenice – ki jih nismo smeli v nobenem pogledu razočarati.

Naj se na koncu še enkrat spomnimo: Fiska Brkota, močnega vzklika Fajkota, vrednega informatorja Dečka, našega »Kulturnjaka«, pedantne sekretarke Tanje, lepega glasa Dušmanov, zmeraj zaspanega ekonoma, energične Milojke, šefa in Mujota, naše neutrudljive »prve pomoči«, Buldožerja, Zvonetovih najlepših nog na Balkanu, Ilije in njegovega »Ajmo drugovi«, našega komandanta Tihija, Dinamita, Nitrota in naših pridnih pionirjev: Meskota, Aleša, Matjaža . . .

T. Z.

ZAKAJ DVOJNOST?

»Izhodišče informativnega sistema v Zvezi socialistične mladine Slovenije, v katerega moramo vnesti več kritičnosti in angažiranosti, večsmernosti, sprotnost in uporabnost informacij, je vsebina in oblika informiranja mladih v njihovih osnovnih sredinah. V našo organizacijo moramo v skladu s potrebami in možnostmi konkretnega okolja, kjer mladi živijo in delajo, razvijati oblike informiranja, ki omogočajo ustvarjalni vpliv članstva na delo organizacije in so za posamezne vrste in naravo informacij, ki jih želimo posredovati, najbolj učinkovite.

Še naprej moramo razvijati najrazličnejše oblike in načine informiranja ter pretoka informacij v naši organizaciji, tako da bi lahko organizacija kot celota in vsak njen posamezni del učinkovito uresničevala zastavljene naloge. Zato moramo spodbujati izdajanje informativnih glasil v osnovnih in občinskih organizacijah. Nadaljevati in dograjevati moramo akcije, kot so ‚tekmovanje srednješolskih glasil', ‚mladi novinarji', ‚dnevi mladine' in podobno ter omogočati in spodbujati aktivno sodelovanje mladih z uredništvi lokalnih medijev in glasil delovnih organizacij.«

Te misli sem prebral, ko sem prejel tretjo številko GLASILA MLADIH OO ZSMS TOZD REMONTNE DELAVNICE ŽELEZARNA JESENICE. Pri prvi in drugi številki sem si mislil, to je začetek, tipanje, da se ustvari informator mladih, ki bo kar najbolj ustrezal stališčem desetega kongresa Zveze socialistične mladine Slovenije, ki sem jih citiral v uvodu. Danes je pred menoj tretja številka, ki se prav nič ne razlikuje od prve – v njej je skoraj 90 % sestavkov, ki so bili že pred tedni objavljeni v glasilu delavcev TOZD in delovnih skupnosti naše Železarne, ŽELEZARJU, večina pa tudi v lokalni radijski postaji Triglav – Jesenice.

Ob vsem tem se seveda človek upravičeno vprašuje – zakaj posebno glasilo osnovne organizacije zveze socialistične mladine, če se v njem pojavljajo ponatisi sestavkov iz glasila, ki ga prejemajo vsi delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti Železarne redno tedensko. Zakaj posebno glasilo osnovne organizacije, če ima mladina Železarne v svojem tedniku posebno rubriko – stran – ki jo ponavadi uredništvo z muko izpolni. Razen tega pa ima možnost v redni tedenski mladinski oddaji, pa tudi v rednih dnevnih oddajah lokalne radijske postaje Triglav – Jesenice objavljati informacije o svojem delu, problemih, težavah in uspehih.

Edina »izvirnost«, ki se v obravnavanem glasilu pojavlja, je poezija mladih, ki je objavljena brez kakršnekoli kritične presoje. Vsako, kakršnokoli »rimanje« še ni poezija, razen tega pa imajo mladi talenti – delavci Železarne in drugi možnost svoje stvaritve, seveda če to upravičujejo, objavljati v kulturno-umetniški prilogi Železarja – LISTIH, kar pa gre seveda skozi določeno kritično presojo.

S temi kritičnimi mislimi nikakor nismo imeli namena podcenjevati prizadevnosti in dobrega namena uredniškega odbora obravnavanega glasila, pač pa postaviti vprašanje ali ni dvojnost, oziroma ponavljanje istih informacij v »posebnem glasilu« mladih potrata časa in denarja. Zakaj ne bi taisti uredniški odbor, ki kaže smisel in voljo, raje poskrbel, da bi bila v sleherni številki tednika Železar, objavljena novica, komentar, intervju in podobno iz njihove temeljne organizacije združenega dela. To bi bila sprotna informacija mladim in ostalim delavcem, ne pa da v njihovem sedanjem glasilu beremo ponatis dva in več mesecev starih sestavkov.

Predvsem pa bi moral sedanji uredniški odbor REMONTA ali odbor za informiranje pri osnovni organizaciji zveze socialistične mladine poskrbeti, da bi bile informacije pisane resnično v smislu stališč in sklepov desetega kongresa ZSMS, ki so citirana v uvodu sestavka.

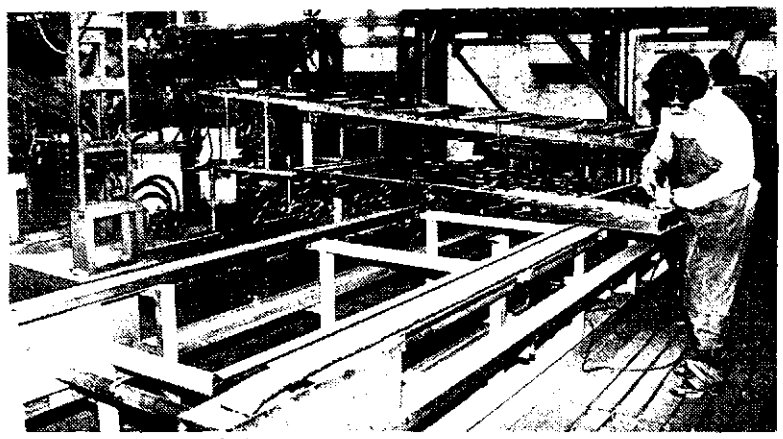

Brušenje vratnih podbojev

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . . 2

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Če kateri del ene noge ali več nog ni brezhiben, nastane motnja pri premikanju, ki jo imenujemo šepavost. Pomembnost takšne hibe je odvisna od teže živali in od namena, za katerega žival uporabljamo.

Vid je posebno pomemben pri živalih, ki jih uporabljamo za vprego, medtem ko je sluh posebnega pomena pri službenih, športnih in za druge namene uporabnih psih.

Ker so spolni organi pomembni za razmnoževanje, moramo pri plemenskih živalih posvečati posebno skrb zdravstvenemu stanju teh organov.

Organi se sestojijo iz tkiva, ki je značilno za posamezne vrste organov. Omenili bomo le tista, s katerimi pridemo najpogostejše v stik, ko imamo opraviti predvsem z ranjenimi živalmi.

Mišice so sestavljene iz mišičnih vlaken. Mišicam pravimo »meso«. Zanje je značilno, da so močno prekrvavljene in da se hitro in dobro celijo.

Kosti dajejo telesu trdnost in varujejo življenjsko pomembne in druge občutljive organe. Čeprav se kosti same po sebi rade celijo, pri živalih to ni vedno uresničljivo, ker je živali težko za toliko časa umiriti, da bi zaceljena kost postala primerno trdna. Zato pri velikih živalih (konj, govedo) le izjemoma zdravimo prelome kosti, zlasti udov.

Vezivno tkivo je, kot že ime pove, vez med različnimi celicami, organi in organskimi sistemi. Ni močno prekrvavljeno – npr. kite (tetive) – zaradi tega se tudi slabo celi.

Živčno tkivo sestavlja možgane, hrbtenični mozeg in živce. Celi se zelo slabo.

VIDEZ IN VEDENJE ZDRAVIH ŽIVALI

Ko smo spoznali nekatere lastnosti organizma in njegovih sestavin, bo lažje ugotoviti, kaj loči bolno žival od zdravih. To pa je prvi pogoj, da bi lahko dali živalim ustrezno prvo pomoč.

Za zdrave živali je značilno, da so živahne, da se zanimajo za vse, kar se okrog njih dogaja, se oglašajo itd. Dlaka (perje) se lepo sveti, ni razmršena in se ne lomi. Tudi koža je prožna in jo z lahkoto nagubamo oziroma se guba hitro zravna. Temperatura kože je pri zdravih živalih zmerna in za posamezne vrste živali različno visoka.

Zdrave živali so ješče in popijejo za svojo vrsto in velikost ustrezne količine vode, izločajo blato, ki je po količini, barvi, obliki in duhu za posamezne vrste živali značilno. Tudi seč (urin) je po količini in barvi ter duhu značilen za različne vrste živali. Količina pa je odvisna od velikosti in starosti živali, včasih tudi od prehrane.

Ugotovitev nevedenih znakov za zdrave živali je precej odvisna od daru za opazovanje. Nekateri živinorejci in drugi, ki se ukvarjajo z živalmi, že po najrahlejši spremembi v vedenju ugotove, da žival ni popolnoma zdrava.

VEDENJE BOLNIH ŽIVALI IN ZNAMENJA BOLEZNI

Bolne živali lahko razpoznamo po spremembi v vedenju in številnih bolezenskih znamenjih, ki so lahko splošna ali specifična za posamezna obolenja. Da bi ugotovili spremembe v vedenju in bolezenska znamenja, moramo žival opazovati in pregledati.

Vsi upamo, da nikoli več ne bo nobene obsežnejše vojne na našem planetu, ker smo prepričani, da morata zmagati razum in medsebojno spoštovanje med vsemi narodi sveta. Dobro se zavedamo, kaj bi taka vojna pomenila, zato smo ponosni na našo mednarodno politiko miroljubnega sožitja ter enakopravnega in svobodnega odločanja in sodelovanja.

Kljub temu pa ne smemo pozabiti, da so v svetu še nazadnjaške in mračne sile, ki netijo mednarodne spore, ki se lahko sprevržejo tudi v večje spopade, v katere bi bila lahko vpletena tudi naša država. Med temi so celo takšne sile, ki imajo še vedno nekakšne ozemeljske, politične in druge interese do naše domovine. Zaradi tega in veh drugih okoliščin smo zasnovali načela in organizacijo splošne ljudske obrambe naše domovine, ki jih nenehno izpopolnjujemo in razvijamo. Naš sistem splošne ljudske obrambe je sestavni del novih samoupravnih družbenih odnosov. Naši delovni ljudje in občani varujejo dosežke revolucije, mirni razvoj samoupravne socialistične družbe, svojo neodvisnost, samostojnost in ozemeljsko neokrnjenost. Odločilna vloga delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v sistemu obrambe dopolnjuje njihovo zavest in odgovornost za nadaljni razvoj socializma in utrjuje zgodovinsko povezavo vseh naših narodov in narodnosti na podlagi enakopravnosti, bratstva in enotnosti.

Na teh načelih se tudi organizira, pripravlja in deluje veterinarstvo kot pomemben dejavnik razvoja in varovanja materialne podlage ljudske obrambe. Hkrati je stroka zelo pomembna tudi pri zdravstveni zaščiti ljudi in pri ukrepih civilne zaščite.

Čeprav je naša povojna veterinarska služba zatrla številne kužne bolezni, številnim pa preprečuje nevaren razmah in daje pomoč sleherni oboleli živali najpozneje v eni do treh urah po klicu, se v vojnih razmerah lahko zgodi, da ne bi zmogla dovolj učinkovito in dovolj hitro opravljati vseh teh nalog. Vojne okoliščine omogočajo veliko hitrejšo razširitev posameznih kužnih bolezni, čeprav niso bile uporabljene kot biološko orožje in hkrati zavirajo ali onemogočajo hitro in učinkovito delovanje veterinarskih delavcev.

(Se nadaljuje)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ŠVEDSKI POSTOPEK »ELRED« NOVA POT DO CENEJŠEGA GRODLJA

Že od leta 1972 raziskujeta dve največji švedski industrijski grupaciji – železarska Stora Koppaberg in elektrostrojna ASEA – nov postopek za proizvodnjo grodlja iz koncentrata železove rude in premoga kot reducenta. Spomladi leta 1978 so razvojna dela na poskusni napravi tako zelo napredovala, da je mogoče pričakovati že v bližnji prihodnosti odločitev o gradnji naprave za normalno industrijsko proizvodnjo.

Prednost tega postopka, imenovanega ELRED, je v tem, da je mogoče tako koncentrat železove rude, kakor tudi premog uporabljati direktno brez predhodnega sintranja oziroma koksanja. Dimne pline, ki nastajajo pri tem postopku je možno uporabiti v plinskih ali parnih turbinah za proizvodnjo električne energije.

Ta postopek za proizvodnjo grodlja ima po mnenju strokovnjakov, ki so ga razvili, več prednosti. Investicijski stroški za ELRED napravo bodo nižji kot skupni stroški za koksarno, napravo za sintranje in plavž, kot vložek bo mogoče uporabljati železovo rudo z visoko vsebnostjo fosforja. Zato bodo skupni investicijski stroški in obratovalni stroški manjši kot za konvencionalen postopek proizvodnje grodlja. Na osnovi tega predvidevajo, da bo po ELRED postopku mogoče izdelovati grodelj, ki bo za okoli 20 % cenejši kot tisti, ki ga izdelujejo v sodobnih plavžih.

Sam postopek poteka v dveh stopnjah: predredukcija in redukcija s taljenjem. Ostale podrobnosti o tem postopku do sedaj še niso bile objavljene.

Predvidevanja avtorjev tega novega postopka za proizvodnjo grodlja so zelo optimistična. Praktični rezultati, ki jih bo postopek pokazal pa bodo šele lahko potrdili, če je bil takšen optimizem tudi resnično upravičen.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta Miha Sajovic je sklical prvo sejo v ponedeljek, 14. maja. Na seji so bili prisotni tudi delegati delavskega sveta iz pretekle mandatne dobe.

Najprej so ugotovili, da so sklepi sprejeti na konstituantni seji izvršeni. V nadaljevanju pa so obravnavali poslovno poročilo za prvo tromesečje in ugotovili naslednje:

— skupni fizični rezultati poslovanja so dobri in presegajo planske obveznosti;

— asortimentsko rezultati pri ogljičnih jeklih močno presegajo planske obveze, pri dinamo in nerjavnem jeklu so pod načrtovano količino in so na višini, ki jo je omogočil dobavljeni vložni material;

— v finančnem pogledu je primanjkljaj dohodka višji kot je bilo planirano in sicer za osem milij. din ali 89 %;

— vzroki višjega primanjkljaja so v nedoseganju proizvodnje nerjavnih jekel, višji nabavni ceni TVT kot je bila predvidena v gospodarskem načrtu, nedoseganju poprečnih prodajnih cen za ostale kvalitete (ogljično in dinamo jeklo) kot je bilo predvideno v gospodarskem načrtu, v večjih stroških tako pri predelavi kot pri storitvenih temeljnih organizacijah in v nižjem izplenu.

— DS ugotavlja, da so višji stroški pri predelavi in zaradi nižjega izplena posledica slabe kvalitete TVT. Zato so zahtevali, da se poravnava zaradi kolavdacije do pol letnega obračuna izvede in obračuna;

— DS glede poslovanja v prvem tromesečju meni, da v lastni TOZD niso potrebni posebni ukrepi, pač pa smatra, da so le-ti potrebni v predhodnih temeljnih organizacijah, ki so oskrbovalke z vložkom.

V nadaljevanju seje so razpravljali o statutu DO Železarne Jesenice in ugotovili, da so o njem že razpravljale vse SDS in da ni bilo bistvenih pripomb. S tem je omogočen nadaljnji postopek za sprejem navedenega akta.

Sprejeli so tudi predlog samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev z edino pripombo, naj se bolj precizira možnost ali nemožnost pristopa tujih partnerjev k sporazumu.

Ob sklepu seje je Branko Šuvak pripomnil, da imajo v adjustaži velike težave v predelavi, zaradi neustrezne teže kolobarjev. Želel je, da do naslednje seje vodstvo temeljne organizacije da odgovor, če lahko Iskra Kranj in Nikola Tesla Zagreb povečata naročeno težo svojih kolobarjev, kolikšna je bila povprečna debelina naših izdelkov v prvem tromesečju in če se lahko stimulacija delovodij razdeli po oddelkih ali dninah.

mk

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Na prvi seji odbora za gospodarstvo, ki je bila v petek, 25. maja, so delegati obravnavali pregled izvrševanja sklepov 23. seje, poročilo o delu odbora v pretekli mandatni dobi, operativni plan za mesec junij, problematiko oskrbe z dinamo vložkom in nekatere tekoče zadeve.

Najprej so ugotovili, da so sklepi 23. seje v glavnem izvršeni, razen sklepa pod točko 2. 1. 3, ki se nanaša na poročilo operativne priprave dela v zvezi z realizacijo količin po posameznih kvalitetah in dimenzijah glede na plan za mesec april.

Brez pripomb so soglašali s poročilom predsednika Antona Ravnika o delu odbora v pretekli mandatni dobi in obenem zadolžili vodja TOZD, da do naslednje seje pripravi poročilo iz katerega bo razvidno koliko sklepov je bilo v pretekli mandatni dobi izvršenih in koliko jih je še v izvrševanju.

Obravnavali so operativni plan za mesec junij in ugotovili, da je enak družbenemu po količini, odstopa pa po asortimentu.

Plan za mesec junij znaša 8.200 ton od tega:

- nizkoogljična jekla 4.925 ton
- dinamo jekla 2.500 ton
- nizkolegirana jekla 275 ton
- nerjavna jekla 500 ton.

Plan nerjavnih jekel je znižan za 200 ton, ker ni zagotovljenega vložka niti po količini niti po asortimentu. Za enako količino pa se poveča plan nizkoogljičnih jekel.

Odbor je ugotovil, da so medfazne zaloge močno zmanjšali, kar ovira normalno proizvodnjo.

Razpravljali so o problematiki oskrbe z dinamo vložkom. Ugotovili so, da je bil dohod vložka v aprilu za 800 ton pod planom in da se nezadovoljiva oskrba z vložkom nadaljuje tudi v mesecu maju, kar je posledica 201,5 urnega zastoja oz. izgube 800 — 900 ton proizvodnje dinamo pločevine. Izpad proizvodnje dinamo pločevine v prihodnje ne bo možno nadoknaditi.

Soglašali so, da je treba s problematiko oskrbe z dinamo vložkom seznaniti tudi odbor za gospodarstvo pri DS Železarne.

V nadaljevanju seje so potrdili predlog programa postavk sklada investicijskega vzdrževanja za leto 1979 v skupnem znesku 13.248.631 dinarjev in predlog postavk sredstev za amortizacijske zamenjave za leto 1979 v skupnem znesku 8.439.000 dinarjev.

Potrdili so normative del v sistemu nagrajevanja za skladišče opreme in skladišče surovin kateri stopijo v veljavo s 1. majem.

Potrdili so tudi premijski sistem oblikovanja OD glede na dosežene merljive kriterije za vodstveni in delovodski kader. Premijski sistem stopi v veljavo s 1. majem 1979. mk

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Na konstituantni seji odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD HV Bela, ki je bila v torek, 8. maja, so najprej poslušali poročilo predsednika o delu odbora v preteklem mandatnem obdobju in ga kritično ocenili.

Na predlog osnovne organizacije zveze sindikatov so za predsednika novega odbora izvolili Žarka Petroviča, za podpredsednika pa Joža Klička.

Na seji so govorili tudi o splošni problematiki v obratu, ki se pojavlja v zadnjem času, predvsem pa med prazniki (nedisciplina, kraja, namerno povzročanje škode, pisanje neumestnih pripomb po zidovih itd.) in v zvezi s tem sprejeli naslednje ukrepe:

— vodstvo TOZD naj med prvimi prazniki uvede kontrolo oz. konkretno nekoga zadolži za nadzor v obratu v času mirovanja naprav;

— ugotovi naj se, kdo povzroča škodo in naj se temu primerno kaznuje;

— poostri naj se kontrola pri posadah na liniji, ker se opaža, da nekateri delavci predčasno zapuščajo delovna mesta in preko ograje odhajajo domov;

— po možnosti naj se ograja ob koncu upravne zgradbe poviša, da se to prepreči.

— vse probleme splošne nedisciplineje naj se obravnava na vseh sestankih SDS in naj se kršitelji javno opozorijo.

mk

TOZD Žebljarna

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Žebljarna se je sestal 10. maja na prvi seji, ki jo je sklicala predsednica Mija Oblak. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da se sklepi izvršujejo, ostane pa še naprej potreba po dveh novih delavcih.

Kadrovik je podal obširno informacijo oz. razlago o delu, nalogah, obveznostih in dolžnostih članov odbora za delovna razmerja. Govoril je tudi o pomenu kadrovske politike in prebral 82. člen pravilnika o delovnih razmerjih. Sklenili so, da vsak član odbora prejme po en izvod pravilnika o delovnih razmerjih.

Odbor je zadolžil delovodje in vodja TOZD, da ukrepajo, če se delavec upre in ne gre na delo, ki se mu odredi po potrebi.

— Obravnavali so poročilo o zaposlenosti, o odsotnosti in primerjali odsotnost v TOZD z odsotnostjo v delovni organizaciji. Obravnavali so tudi predvidene premestitve v TOZD Žebljarna.

— Obravnavali so prošnjo delavca za premestitev v drugo TOZD in sklenili, da se prošnji ugodi proti zamenjavi za drugega delavca.

— Obravnavali so vlogo ALC Lesce za pet dni izredno plačane odsotnosti, katero so tudi odobrili.

— Obravnavali so prošnjo delavca za vpis v delovodsko šolo in jo ugodno rešili. V primeru prekinitve mora stroške šolanja plačati sam.

Odbor pooblašča vodja TOZD, da sme po potrebi prosilca odobriti do tri dni izredno neplačane odsotnosti. Vsakih šest mesecev pa naj poda poročilo o koriščenju neplačane odsotnosti posameznikov. MO

ŽIVETI V ČISTEM OKOLJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Res, zakon in predpisi so nam prinesli omejitve pri onesnaževanju zraka, voda, ropota, temperature... Veliko organizacij združenega dela že plačuje visoke kazni zoper storjen prekršek glede varstva okolja, vendar bi bilo danes zmotno misliti, da je to stvar posameznikov, intuziastov, ljubiteljev narave, ki si na vse kriplje prizadevajo, da bi odgovorni kaj ukrenili! Slehernemu od nas mora biti jasno, da smo od zaprašenega, zasmrajenega, zamazanega okolja prizadeti vsi. Vsi, ki živimo v mestih, industrijskem okolju.

Poglejmo malce nadrobneje, kako si v jeseniški železarni prizadevajo izboljšati sedanje stanje. Že laik lahko ugotovi, da se najbolj kadi iz srca Železarne: iz jeklarne ali še natančneje iz Siemens Martinovih in elektro obločnih peči. Pri taljenju grodlja, oziroma starega železa se razvija emisija vidnih prašnih delcev: železov oksid (FeO). Razen tega pa se (predvsem v lužilnicah) izloča še žveplov dvokis, ta je zelo neprijeten, ko se spoji z vodo. Povzroča rjo, takoj ko prode v dotik s kovino. Žveplove pare pa so zlasti škodljive za rastlinje, favno in nenazadnje za človeka, predvsem za njegove dihalne organe.

Za izločanje snovi v okolje se navadno uporablja izraz emisija. Kakšna je emisija posameznih naprav, kolikšna je in kako vpliva na okolje, raziskuje ekološka znanost. Danes imamo v vsaki večji organizaciji združenega dela skupino ljudi — team, ki dela samo na tem področju. V naši železarni pa je poleg grupe strokovnjakov osnovana še komisija za varstvo okolja. Njen predsednik Stanko Čop mi je rade volje pojasnil ekološko stanje v železarni Jesenice.

Razgrnila sva kopico načrtov, ko sva obdelala enega, sva se lotila drugega. To so bile variante dveh novih elektropeči. Vsaka bi imela zmogljivost 100 ton. No, pri procesu tako mogočnih talin se izloča ogromno prahu, tudi do 15 ton dnevno, pri proizvodnji 1.500 ton elektrojekla (15 talin- šarž na obeh elektropečeh v 24 urah). Dobavitelji peči iz ZRN, ZDA, SZ so problem čiščenja ne elektropečeh rešili zelo modro. Ideja je nova, nastala je šele leta 1976. Celotno peč so postavili v komoro. Po domače bi rekli, da so čeznjo poveznili »lonček«. Izsesavanje prahu poteka iz oboka elektropeči in iz same komore. Komora je tudi zvočno izolirana, tako, da so že v sosednji hali, kjer poteka proces nakladanja starega železa, normalni delovni pogoji.

Sistem čistilnih naprav tako nudi boljše obratovalne pogoje. Naša železarna se bo zato odločila za odkup takega sistema. Takoj moramo povedati, da pri tako velikih projektih, kot je elektrojeklarna, zahtevajo samo čistilne naprave četrtino celotne investicije. Izredno velikim materialnim sredstvom navkljub pa danes po vsem svetu v industriji stremijo za tem, da preprečijo, kakor najbolje vedo in znajo, onesnaževanje zraka in voda.

Da bo odpraševanje na elektropečeh ASEA in LECTROMELT izvedeno s sistemom »nap in izsesavanjem« s štirimi elektromotorji po 710 KW, oziroma 1,280.000 kubičnih metrov na uro, je bilo v Železarju že zapisano. Ta sistem AAF je sicer zelo izpopolnjen in ima sistem komore pri najnovejših čistilnih napravah to prednost, da poleg prahu zmanjšuje ropot in so že v sosednjem prostoru hale, kot smo malo prej omenili, normalni delovni pogoji.

Kjerkoli bo že stala elektroobločna peč s takim sistemom odpraševanja, ni bojazni za okolje, ob tem pa se seveda takoj pojavljajo vprašanja ekonomike, delovne sile, usposabljanja novih strokovnjakov, vzdrževalcev, zgrajevanje infrastrukture, toda o tem drugič.

Uradni list SRS z dne 10. 2. 197[illegible] dovoljuje emisijo prahu pri obločni pečeh do 150 mg/ kub. m, sistem čistilnih naprav s komoro in izolacijo hale pa jih predvideva celo pod 50 mg/ kub. m! Podobno je z omejitvami ropota. V območju hale peči ne bodo presegale normativa 70 decibilov, medtem ko je po Uradnem listu za čisto industrijsko območje dovoljena maksimalna raven 75 decibilov v komorah.

Za primerjavo navedimo, da je za območje zdravilišč, bolnišnic maksimalna dovoljena raven 45 decibilov.

Morda še to; velja predvsem za mesto Jesenice: v septembru lani so bile izvedene meritve hrupa na različnih točkah — pred gimnazijo, na primer, so namerili čez dan 6[illegible] decibilov ropota, čez noč 52 db, pred jeseniško bolnico podnevi 62 db in ponoči le 29 db. Krivca ni težko poiskati. Veliko težje je iznajti dobro rešitev, saj vsi vemo, da ureditev cestišč in vozišč zahteva ogromna sredstva.

Živimo v času naglega industrijskega vzpona, porasta proizvodnje v milijonskih količinah vseh mogočih izdelkov. Krčenje življenjskega prostora omejuje odlaganje vsakršnih odpadnih snovi. Zato tudi uradne ukrepi zakonodajnih teles, ki natančno z zakonom in predpisi določajo omejitve onesnaževanja okolja v industriji in naseljih. O tem govorijo tudi mednarodne konvencije, vendar mora slej ko prej biti vsakemu zrelemu prebivalcu našega planeta jasno, da ni le paragraf edini, ki naj bi uravnaval človekovo okolje. Živeti v čistem okolju, to naj bo naše moto in naša zavest.

Tomaž Iskra

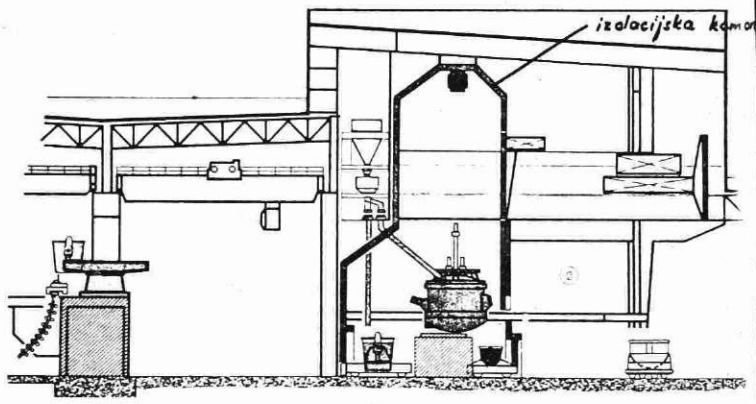

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČN

REZULTATI VESOLJSKE MISIJE »PIONEER VENUS«

Med 5. in 9. decembrom 1978 sta po poletju, ki je trajal šest mesecev in pol, dosegli Venero obe ameriški vesoljski sondi Pioneer- Venus 1 in 2. Prva sonda, imenovana Orbiter je prešla v eliptično tirnico 66.000 krat 150 km s trajanjem obkrožitve približno 24 ur. S sonde Pioneer- Venus 2, imenovane tudi vesoljski avtobus, so se že v sredini novembra ločile ena velika in tri majhne merilne kapsule, ki so imele nalogo raziskati atmosfero tega planeta in so se spustile na površino na med seboj zelo oddaljenih točkah.

Ena izmed majhnih kapsul, ki se je spustila na površino s hitrostjo 35 km na uro, je še 67 minut po pristanku pošiljala na zemljo dragocene podatke. Njen pristanek je pokazal, da je površina Venere pokrita z drobnim prahom, ki se je po pristanku kapsule dvignil in se po treh minutah ponovno usedel. Z instrumenti opremljen vesoljski avtobus se je v višini 120 km razžarel in je do takrat pošiljal na zemljo podatke o sestavi zgornjega dela atmosfere.

Misija, katere skupni stroški se gibljejo okoli 180 milij. dolarjev, je v vsakem pogledu popolnoma uspela. Skupno je obsegala 34 raznih poskusov, katerih del bo izrabila prva sonda Orbiter v obdobju najmanj enega Venerinega leta (243 zemeljskih dni). Ta del misije bo zato zaključen šele v letošnjem juliju.

Posebno priznanje vzbujajo rezultati raziskav kartografskega radarja, ki lahko opazuje površino Venere skozi zelo goste sloje oblakov na površini 16 do 20 kvadratnih metrov in višini 100 km. Najprej bodo raziskali tiste dele tega planeta, ki jih z zemeljskimi radarskimi napravami doslej ni bilo mogoče opazovati. Glede na sedaj znane rezultate je teren praviloma precej raven in s tem tudi precej podoben zemlji. To pa je popolnoma v nasprotju s kraterji posejanimi površinami Merkurja, Marsa in našega meseca. Izjema sta pri tem 120 km dolga gorska veriga z višino okoli 3000 m in velika 400 km dolga grebenasta dolina, ki leži približno 1600 km južno od ekvatorja.

PROBLEM ŽLAHTNIH PLINOV

Presenečenje pa je predstavljalo to, kar sta ga potrdili tudi sovjetski sondi Venera 11 in 12, da je količina žlahtnih plinov v atmosferi Venere znatno večja kot so pričakovali. To je imelo za posledico različne špekulacije, ki so jih objavili predvsem nestrokovni in senzacij željni časopisi. Pisali so, da je Venera morda znatno mlajša kot ostali planeti sončnega sistema in da je nastala iz drugačnih osnovnih materij. Ena izmed teorij je bila tudi ta, da je Venera ogromen planet, ki je nastal iz Jupitra.

Ko so ugotovljene podatke temeljito analizirali, se je precejšen del prejšnjega razburjenja polegel. Zato ni bilo treba napisati zgodovino našega sončnega sistema na novo. Veliko znakov kaže, da Venera, če ne upoštevamo nekatere posebnosti, ni tako tuja Zemlji, kot so domnevali nekateri strokovni krogi.

Koncentracija žlahtnega plina argona z atomsko težo 36 (Ar 36) je na Veneri približno 300 krat večja kot na zemlji. Ta ugotovitev omogoča sklepanje o materiji iz katere so nastali planeti. Zato domnevajo, da je Venera pri svojem nastanku dobila tudi primesi materije, ki je bila posebno bogata na argonu 36. Doslej je veljalo prepričanje, da so bili lahki hlapljivi elementi in posebej še žlahtni plini v atmosferi Marsa, Zemlje in Venere prvotno vključeni v pramateriji in so pri nastanku planetov zaradi izparevalnih procesov izginili. Ravno tako je bila praktično nesporna teorija, da je bil v času, ko so bili žlahtni plini vključeni v prvotno planetno materijo, plinska in prašni oblak iz katerega je nastal sončni sistem v notranjosti vroč in zunaj sorazmerno hladen. Iz tega sledi, da bi morala biti koncentracija žlahtnih plinov tem nižja čim bližje je bil posamezen planet središču sončnega sistema.

Na osnovi rezultatov meritev, ki so jih izvedli s pomočjo instrumentov sond Pioneer- Venus je danes znano, da je situacija ravno obratna. Zato lahko predpostavljamo, da je bila temperatura sončnega plinskega in prašnega oblaka približno enovita. Sila težnosti je povzročila, da je nastala proti središču povečana koncentracija hlapljivih elementov. Posebno se je povečala pogostost žlahtnih plinov v zvezi s funkcijo pritiska plina. Prašne mase, ki so postajale vedno večja telesa, so vključile tudi žlahtne pline. Ti so se kasneje pri višji temperaturi izločili in tako postali sestavni del prvotne atmosfere planetov.

Na drugi strani pa je težji argon 40, ki nastane z radioaktivnim razpadom kalija 40, v atmosferi Venera skoraj tako pogost kot na Zemlji. Iz tega je mogoče sklepati, da vsebuje je Venera podobne količine kalija 40 kot Zemlja in da je le-ti sprostil iz notranjosti na obeh planetih enake količine argona 40.

Nadaljni žlahtni plin helij 4, ki bi naj nastala v približno enakih količinah z radioaktivnim razpadom urana in torija na vseh Zemlji podobnih planetih, so namerili na Veneri v skora

NEKATERI POMEMBNEJŠI KAZALCI DEJAVNOSTI IN GMOTNEGA POLOŽAJA UPOKOJENCEV V SFRJ

S tem prispevkom nadaljujemo prakso prejšnjih let ter objavljamo in komentiramo nekatere pomembnejše kazalce, ki opredeljujejo dejavnost skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz drugih republik in obeh avtonomnih pokrajin, oziroma gmotni položaj upokojencev v teh skupnostih v primerjavi z ustreznimi podatki iz Slovenije, upoštevaje pri tem podatke, zbrane za leto 1978 v statističnem biltenu zveze skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Jugoslavije ter druge vire.

Dejstvo je, da se upokojenci radi primerjajo med seboj pa tudi z upokojenci iz drugih republik. Marsikdo pri tem pomisli (še posebej, če sliši o radiu ali TV oziroma prebere v tisku to ali ono obvestilo, ki pa glede na to, da zadeva le delno rešitev, ponimo akontativno uskladitev), da je upokojencem druge bolje godi in da zanje bolje skrbijo. Podatki v naslednem sestavku so celoviti, kolikor je bilo to mogoče, če pa niso, je to posebej poudarjeno. Zato podatki dajejo realno podobo o današnjih razsežnostih pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Večino potrebnih sredstev za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja zagotavljajo zavarovanci s prispevkom iz osebnega dohodka, v manjši meri pa iz svojih sredstev tudi osebe, ki opravljajo dejavnost s samostojnim osebnim delom, in druge osebe za delavce, ki so pri njih zaposlene, temeljne in druge organizacije. Pomemben delež pa prispevajo tudi družbenopolitične skupnosti.

V letu 1978 se je število delavcev v združenem delu (podatkov o vseh aktivnih zavarovancih še ni) po posameznih republikah oziroma avtonomnih pokrajinah v primerjavi s številom upokojencev gibalo takole:

Soc. republika oz. soc. avton. pokr.	Delavci v 1) zdr. delu na dan 31. 12. 78 v 1000	Delež v odst.	Število upok. na dan 31. 12. 78	Delež v odst.	Število delavcev na enega upokoj.
BiH	775,3	14,4	195.337	13,2	4,0
Črna gora	116,9	2,2	40.671	2,8	2,9
Hrvaška	1.301,7	24,2	417.687	28,4	3,1
Makedonija	384,9	7,1	73.930	5,0	5,2
Slovenija	749,6	13,9	214.263	14,6	3,5
Srbija	1.368,8	25,4	327.640	22,3	4,2
Kosovo	161,6	3,0	37.932	2,6	4,3
Vojvodina	525,1	9,8	161.698	11,0	3,2
SFRJ	5.383,9	100,0	1.469.158	100,0	3,7

1) Podatki o delavcih v združenem delu so zajeti iz Statističnih informacij zavoda SR Slovenije za statistiko št. 88 z dne 18. 4. 1979. leta.

Iz razpredelnice sledijo nekateri zanimivi podatki, ki jih velja posebej omeniti. Največ delavcev v združenem delu in primerjavi z vsemi v Jugoslaviji ima Srbija (25,4 %), na drugem mestu je Hrvaška (24,2 %), na tretjem pa Bosna in Hercegovina (14,4). Po številu upokojencev je na prvem mestu Hrvaška (28,4 %), na drugem je Srbija (22,3 %), na tretjem pa Slovenija (14,6 %). Če primerjamo število upokojencev in delavcev v združenem delu, ugotovimo, da je najugodnejšem položaju Makedonija, kjer pride en upokojenec na 5,2 delavca v združenem delu, tej republiki sledita Kosovo s 4,3 in Srbija s 4,2 delavca v združenem delu na upokojenca. V najslabšem položaju je Črna gora, kjer je razmerje en upokojenec na 2,9 delavca v združenem delu.

Torej morajo delavci prispevati več za zagotovitev pravic upokojencev kot v drugih republikah, kjer je to razmerje boljše.

Ker že govorimo o prispevkih, je smotrno pogledati, kakšna sredstva za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so bila zagotovljena v minulem letu v posamezni republiki oziroma avtonomni pokrajini in kako so bila porabljena. Podrobnejši prikaz je zajet v naslednji razpredelnici:

Soc. republika oz. soc. avtonomna pokrajina (v milij. din)	Prihodki	Odhodki	Presežki	Primanjkljaj	Presežek sred. nad dogovorjenimi
BiH	7.778,8	7.777,6	1,2	—	—
Črna gora	2.077,0	2.107,1	—	30,1	—
Hrvaška	21.986,7	20.414,9	1.571,8	—	448,2
Makedonija	3.141,8	2.907,3	234,5	—	—
Slovenija	11.467,5	11.467,5	—	—	325,9
Srbija	16.583,1	16.732,9	—	149,8	834,1
Kosovo	1.488,3	1.468,6	19,7	—	125,4
Vojvodina	6.946,5	7.084,1	—	137,6	307,2
SFRJ	71.469,7	69.960,0	1.827,2	317,5	1.915,4

Presežek sredstev nad dogovorjenimi so posamezne skupnosti vrnile združenemu delu.

Največji porabniki zbranih sredstev so vse tri vrste pokojnin — starostne, invalidske in družinske. V letu 1978 se je število vseh upokojencev v Jugoslaviji gibalo takole (100 = skupno število vseh upok. v posamezni republiki)

Navedeni podatki so zlasti zanimivi, če hočemo bolje razumeti dosežene razlike med pokojninami po posameznih skupnostih. Vemo namreč, da so v poprečju starostne pokojnine najvišje, sledijo jim invalidske, medtem ko so najnižje družinske pokojnine. Delež posamezne pokojnine v skupnem številu upokojencev v posamezni republiki oziroma avtonomni pokrajini vpliva na eni strani predvsem na poprečje vseh pokojnin, na drugi strani pa tudi na raven starostnih pokojnin,

Soc. republika oz. soc. avtonomna pokrajina	Število upok. po vrstah pokojnin in struktura v %					
	Starost.	Strukt.	Inval.	Strukt.	Družin.	Strukt.
BiH	55.552	28,4	74.858	38,3	64.927	33,3
Črna gora	13.662	33,6	15.776	38,8	11.233	27,6
Hrvaška	148.538	35,6	155.739	37,3	113.410	27,1
Makedonija	34.338	46,4	19.322	26,1	20.270	27,4
Slovenija	102.096	47,6	53.939	25,2	58.228	27,2
Srbija	128.084	39,1	111.231	33,9	88.325	27,0
Kosovo	7.449	19,6	18.421	48,6	12.062	31,8
Vojvodina	56.388	34,9	60.127	37,2	45.183	27,9
SFRJ	546.107	37,2	509.413	34,7	413.638	28,1

denimo tedaj, ko je teh v skupnem številu pokojnin najmanj. Mimo tega nam podatki o številu upokojencev po vrstah pokojnin osvetljujejo demografske razmere, ki vladajo v posamezni republiki. Tako, denimo izredno visoko število uživalcev starostnih pokojnin v Sloveniji (47,6 % vseh slovenskih upokojencev) in Makedoniji (46,4) opozarja, da je prebivalstvo teh dveh republik relativno staro. Visok delež invalidskih pokojnin na Kosovu (48,6 %) in deloma tudi v Črni gori (38,8 %) pa lahko opozarja na to, da ti dve republiki manj skrbita za varstvo pri delu, od tod tudi številnejše nesreče pri delu ali večja obolevnost prebivalstva; lahko pa ti podatki odsevajo določeno politiko zaposlovanja.

Za upokojence so gotovo najbolj zanimivi podatki o ravni pokojnin po posameznih republikah. Ker pa zneski pokojnin ne povedo veliko, bomo v naslednji razpredelnici prikazali ravni poprečnih starostnih pokojnin v primerjavi s poprečnimi zneski osebnih dohodkov vseh zaposlenih v posamezni republiki oziroma avtonomni pokrajini.

1) Podatki o osebnih dohodkih delavcev v združenem delu so iz Statističnih informacij zavoda SR Slovenije za statistiko št. 89 z dne 18. 4. 1979. leta.

2) Poprečni znesek pokojnin je izračunan na podlagi letnega izplačila pokojnin in števila obrokov.

Soc. republika oz. soc. avtonom. pokr.	Popr. mes. oseb. doh. na zapos. v letu 1) 1978 — din	Poprečna starostna pokojnina v letu 2) 1978 — din	Razmerje v %: starostna pok. osebni doh.
BiH	4.671	3.607	77,2
Črna gora	4.404	3.877	88,0
Hrvaška	5.432	3.923	72,2
Makedonija	4.220	3.079	73,0
Slovenija	5.903	4.256	72,1
Srbija	4.937	3.721	75,4
Kosovo	4.084	3.399	83,2
Vojvodina	4.904	3.387	69,1
SFRJ	5.075	3.792	74,7

Razlike so na prvi pogled kar precejšnje. Vzroki za to so deloma objektivni. Ekstremno visoko razmerje v Črni gori in na Kosovu je mogoče pojasniti z naslednjimi ugotovitvami. Število uživalcev starostnih pokojnin je razmeroma nizko, pokojnine pa so v večini primerov priznane na podlagi sorazmerno dolge pokojninske dobe, torej šo višje. Mimo tega številni uživalci prejemajo svoje pokojnine pod ugodnejšimi pogoji (denimo borci NOV). Slednje še zlasti velja za upokojence iz Črne gore.

Na doseženem razmerju v dokajšnji meri vplivajo tudi načini usklajevanja pokojnin: za odstotek povečanja življenjskih stroškov ali osebnih dohodkov, uskladitve »starih« pokojnin z »novimi« pa tudi linearno ali degresivno izvedeno povečanje.

Zbrali smo podatke o povečanju pokojnin po posameznih republikah in avtonomnih pokrajinah (za nekatere podatki še niso dokončni) s 1. 1. 1979. leta. Ti podatki dajejo zelo zanimivo sliko o načinu in praksi usklajevanja pokojnin v drugih skupnostih. Poleg posameznih povečanj v odstotkih navajamo tudi poprečno povečanje vseh pokojnin, obenem pa še podatek o povečanju osebnih dohodkov zaposlenih v letu 1978 v primerjavi z letom 1977:

Črna gora: pokojnine iz junija 1978 so se 1. 7. 1978. leta povečale akontativno na račun uskladitve s 1. 1. 1979. leta za 7 %, s 1. 1. 1979. leta so se decembrske pokojnine ponovno akontativno povečale za 6 %. Doslej izvedeno poprečno povečanje znaša skupaj 13,42 %. Osebni dohodki so se povečali za 20,1 %.

BiH: pokojnine iz septembra 1978. leta so se akontativno povečale za 5 % za čas do 31. 12. 1978. leta. S 1. 1. 1978. leta so se septembrske pokojnine akontativno povečale za 13 % (medletna uskladitev torej ni »dopolnjena« z novim odstotkom, temveč je nadomeščena).

Dosedanje povečanje znaša torej 13 %. Osebni dohodki v tej republiki so se povečali za 20,1 %.

Hrvaška: pokojnine iz junija so bile s 1. 7. 1978. leta povečane akontativno za 5 %, s 1. 1. 1979. leta pa dokončno že za 15,714 %, skupno povečanje pa znaša 21,5 %, za toliko pa se je povečal tudi poprečni osebni dohodek na zaposlenega.

Makedonija: pokojnine iz junija so bile s 1. 7. 1978. leta povečane akontativno za 8 %, s 1. 1. 1978. leta so bile decembrske pokojnine brez medletne uskladitve (8 %) ponovno akontativno povečane za 14 %, tako povečane pokojnine pa dokončno že za 4 %. Skupni odstotek povečanja znaša 18,56 %, medtem ko so se poprečni osebni dohodki na zaposlenega povečali za 21,2 %.

Slovenija: junijske pokojnine so se s 1. 7. 1978. leta najprej akontativno povečale za 7 %, s 1. 1. 1979. leta tako povečane pokojnine za 12 % in nato dokončno prav tako z veljavnostjo od 1. 1. 1979. leta dalje, še za 1,8 %. Skupni odstotek povečanja pokojnin znaša 21,99 %, poprečni osebni dohodki zaposlenih pa so se povečali prav tako za 21,9 %.

Srbija: pokojnine iz meseca junija so se najprej akontativno povečale s 1. 7. 1978. leta za 3 % in 60 din (v poprečju za 5 %) glede na to, da še ni bil znan odstotek povečanja življenjskih stroškov v prvi polovici leta. Ker so se ti stroški povečali več, kot je bilo ocenjeno, je bil sklep o akontativnem povečanju nadomeščen z novim, in sicer tako, da so se pokojnine od 1. 7. 1978. leta dalje povečale za 3,5 % in 60 din (v poprečju za 5,5 %). S 1. 1. 1979. leta so se pokojnine iz meseca decembra povečale akontativno za 12 % (pri tem pa medletna uskladitev ni bila upoštevana). Ker so se življenjski stroški na območju te republike povečali za 13,9 %, je bil prejšnji sklep nadomeščen z novim, tako da so se pokojnine od 1. 1. 1979. leta dalje povečale za 13,9 %. Zavoljo povečanja realnih osebnih dohodkov pa so se januarske pokojnine povečale še za 5,7 %. Skupno so se torej povečale pokojnine za 20,4 %, to je za toliko, za kolikor so se povečali v poprečju osebni dohodki zaposlenih, torej za 20,4 %.

Kosovo: pokojnine iz meseca junija so bile s 1. 7. 1978. leta akontativno povečane za 10 % z veljavnostjo do 31. 12. 1978. leta. S 1. 1. 1979. leta so bile decembrske pokojnine akontativno povečane za 6 %. Oba sklepa sta bila nadomeščena z novim, po katerem so se od 1. 1. 1979. leta dalje pokojnine iz meseca junija 1978. leta povečale za 17 %.

Skupno povečanje je torej za 17 %, poprečni osebni dohodki pa so se povečali za 16,6 %.

V tej skupnosti so sprejeli tudi sklep o akontativnem povečanju pokojnin iz meseca januarja 1979. leta za 5 % na račun porasta osebnih dohodkov v letu 1979. Takšnega načina usklajevanja ne pozna nobena druga republika. Pripomniti velja še, da se to povečanje ne bo upoštevalo pri realni valorizaciji.

Vojvodina: pokojnine iz meseca junija so bile s 1. 7. 1978. leta akontativno povečane za 7 %, tako povečane pokojnine so bile nato s 1. 1. 1979. leta ponovno akontativno povečane še za 6 %, nato pa dokončno z veljavnostjo od 1. 1. 1979. leta dalje še za 5,1 %. Skupni odstotek povečanja pokojnin znaša 19,2 %, medtem ko so se poprečni osebni dohodki povečali za 19,3 %.

Pogosto spreminjanje načina usklajevanja pokojnin seveda pušča trajne posledice na ravni pokojnin, ki so bile deležne vseh uskladitev, pri drugih pa so razlike manjše, odvisno pač od števila sprememb.

Nekoliko nižja razmerja med poprečno starostno pokojnino in poprečnim osebnim dohodkom v Sloveniji in Hrvaški, kot so drugje, pa so še vedno posledica prevedbe pokojnin iz leta 1965. Kot je znano, so bile takrat vse pokojnine, priznane po prejšnjih predpisih, prevedene na raven poprečnega osebnega dohodka v SFRJ, le-ta pa je bil nižji od poprečnih zneskov v teh dveh republikah in višji od zneskov v drugih republikah. Glede na to, da je delež teh upokojencev še vedno visok (v Sloveniji skoraj 40 % vseh upokojencev), so še vedno očitne posledice kljub uskladitvam »starih« pokojnin z »novimi«.

Gmotni položaj upokojencev v določeni meri osvetljuje tudi podatek o upravičencih do varstvenega dodatka k pokojnini. Vseh uživalcev te dajatve je bilo v Jugoslaviji 172.199, od tega 24.829 starostnih, 82.327 invalidskih in 65.043 družinskih upokojencev. Največje število uživalcev varstvenega dodatka je na Hrvaškem — 31 % vseh uživalcev v SFRJ, sledi ji BiH — 15,6 %, najmanj uživalcev pa je v Črni gori — 2,7 % vseh uživalcev v Jugoslaviji.

Za konec tega kratkega pregleda potrebnih sredstev, ravni pokojnin in drugih dajatev po republikah in avtonomnih pokrajinah naj navedemo še podatke o številu upravičencev do invalidnine za telesno okvaro. Vseh zavarovancev in upokojencev ki so prejemali to dajatev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bilo 138.756. Največ upravičencev živi na Hrvaškem (27,7 % vseh), sledi Srbija (22,3 %), najmanj uživalcev pa ima Kosovo (1,3 %).

JOŽE KUHELJ
(VZAJEMNOST, štev. 5/79)

---

isočkrat večjih količinah kot na Zemlji. To pojasnjujejo tako, da lahko helij 4 in verjetno tudi drugi plini le počasi izhajajo iz atmosfere Venere. Vzroke za to je mogoče poiskati v veliko nižjih temperaturah zgornjih slojev venerine atmosfere in pa ker ni planetnega magnetnega polja.

VISOKA TEMPERATURA POVRŠINE

Misija Pioneer- Venus je tudi nedvomno ugotovila vzroke visoke temperature površine, ki se giblje med 455 in 470 stop. C. Sorazmerno velik del sončnih žarkov kaj lahko prodre skozi atmosfero Venere sestoječe iz 96,6 % ogljikovega dioksida, 3,2 % dušika in sledov vode, kisika ter argona. Le- ti so potem s površine žarčeni nazaj kot toplotno žarčenje, ki ga v veliki meri absorbira ogljikov dioksid. Na ta način dosegata tako atmosfera kakor tudi površina Venere nenavadno visoke temperature.

Sončno svetlobo, ki pride na Venero odbijajo oblaki okoli 75 %. To je vzrok zakaj vidimo na Zemlji Venero kot tretje najsvetlejše nebesno telo. Tisti del žarčenja, ki ni odbit absorbirajo 60 % oblaki, 30 % atmosfera in 10 % površina planeta. Ugotovljena je bila tudi sorazmerno visoka koncentracija vodne pare med 0,4 do 1,1 %, ki omogoča višjo temperaturo površine. V isti smeri delujejo tudi sorazmerno veliki, tekoči in trdni delci žvepla, ki lebdijo v atmosferi Venere.

SLOJ OBLAKOV

Sloj oblakov je na Veneri debel preko 70 km in se sestoji iz treh delov. Najvišji sloj na višini 70 do 50 km se sestoji iz kapljic žveplene kisline in koncentracija dosega 300 delcev na kubičen cm ter temperatura je 13 stop. C. Drugi sloj oblakov sega od 56 do 49 km višine in se sestoji iz mešanice kapljic žveplene kisline ter delcev elementarnega žvepla. V tem sloju s temperaturo 20 stop. C se nahaja 100 delcev na kub. cm.

Medtem, ko sta zgornja sloja še močno prozorna, propušča 2 km debel najnižji sloj oblakov približno enako količino svetlobe kot oblaki v zemeljski atmosferi. Leži na srednji višini 48,5 km in vsebuje okoli 400, v glavnem žveplenih delcev, na kub. cm. Delež kapljic žveplene kisline s premerom 1 do 2 mm se giblje samo okoli 3 %. Temperatura na tej višini je 202 stop. C. Do višine 30 km je samo še 20 kapljic žveplene kisline na kub. cm. S te višine do površine Venere ne vsebuje atmosfera nobenih tekočih ali trdnih delcev več.

KROŽENJE OBLAKOV IN ATMOSFERE

Žveplena kislina in delci žvepla padajo počasi iz visoko ležečih oblakov do višine 48 km, kjer izparijo in razpadejo. Pri tem nastane vrsta kompleksnih, plinastih žveplovih spojin, ki se dvignejo v zgornje sloje oblakov. Tam se pod vplivom močnega sončnega ultravioletnega žarčenja ponovno pretvorijo v žvepleno kislino in žveplo. Vodno paro in kisik je mogoče najti samo v spodnjih predelih venerine atmosfere, ne pa nad slojem oblakov. Kaže, da potekajo v zgornjih slojih oblakov sorazmerno močne kemične reakcije, ki vežejo vodo in kisik. Elementarno žveplo je mogoče dobiti do višine 56 km, kjer absorbira ultravioletno svetlobo in pri tem nastane značilen primer temnih prog.

Meritve sonde so dokazale, da obstajajo zaradi zelo razgibanih atmosferskih kroženj med dnevno in nočno stranjo zelo majhne temperaturne razlike. Tudi višina zgornje strani oblakov je praktično povsod enaka. Presenetljive so ugotovitve, da je temperatura izmerjena med slojem oblakov na tečajih za okoli 10 stop. C višja kot na ekvatorju. Na širini približno 70 stopinj krožijo okoli tečajev na obeh hemisferah obroči hladnih oblakov s temperaturo —58 stop. C. Približno 10 km nad najvišjim slojem oblakov nad tečajem se nahaja posebno močna, vendar zelo razredčena cona hlapov. Izgleda da jo sestavljajo ledeni kristalčki.

Dejanski pričetek atmosfere na Veneri je v višini 250 km s temperaturo 27 stop. C. V teh najvišjih področjih se sestoji atmosfera iz vodika, kisika, ogljikovega dioksida, argona, helija, dušika in ogljikovega monoksida.

Za namišljenega opazovalca na rdeče žareči površini Venere bi bila dnevna svetloba enako močna kot na z oblaki prekritem nebu dnevna na Zemlji, vendar bi bila močno rdečkasta. Sonce ni nikoli vidno in velika afmosferska gostota ima za posledico neobičajne pojave uklonov, ki na tri km omejen vidik močno popačijo.

VODA NA VENERI

Venerina atmosfera vsebuje količinsko približno prav toliko dušika kot zemeljska. Prav tako je tudi količina ogljikovega dioksida približno enaka. Vendar je na Zemlji največji del vezan v obliki karbonatnih mineralov. Verjetno je bila Venera v začetku na vodi znatno bolj bogata kot je danes Če bi lahko celotno atmosfersko vodo tega planeta kondenzirali na njegovi površini bi dobili samo 50 cm visok sloj (na Zemlji 300 m). Kaže, da je bil glavni del vode na Veneri v prvih milijardo in pol letih sončnega sistema zaradi sončnega ultravioletnega žarčenja razkrojen v vodik in kisik. Pri tem je vodik prešel v medplanetarni prostor. Preostali kisik pa je najbolj vezalo kamenje na površini planeta.

30 LET SAMOSTOJNEGA OBRATA JEKLOVLEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

OBDOBJE 1956 – 1964

V letu 1956 smo zgradili v skladišču vložka valjarn profilov na Javorniku brusilnico, ki je dosegla proizvodnjo 600 ton od skupne proizvodnje 3863 ton.

Najvišjo proizvodnjo 6267 ton smo dosegli leta 1964 še v starem obratu na Jesenicah, ki je potekala v lesenih prostorih brez vsake mehanizacije in z velikimi fizičnimi napori. V tem obdobju se je povečala proizvodnja in produktivnost, ko smo izboljšali interni transport in odpremo. Odpremo smo preusmerili na kamione s pomočjo demag dvigala in tako odpravili težko fizično delo, ki je dolgo let najbolj pestil žensko delovno silo.

OBDOBJE 1965 – 1967

Naslednje obdobje se začenja leta 1965, ko smo z izgradnjo jeklovleka na Beli začeli s poizkusnim obratovanjem in s postopnim preseljevanjem starega obrata. Leta 1965 je začela obratovati nova žarilna peč Surface na varovalno atmosfero s pomočjo dveh generatorjev NX in RX. Proizvodnja je v tem obdobju potekala kombinirano na dveh različnih lokacijah, ne da bi ovirali nemoten potek dela. V začetku leta 1967 je bila preselitev starega obrata zaključena. Razen žarilne peči je bila za proizvodnjo vlečenih jekel najbolj pomembna Blaw–Knox linija peskarskim strojem.

OBDOBJE 1967 – 1975

Leto 1967 pomeni z modernizacijo jeklovleka na Beli, začetek druge faze razvoja. Značilno za drugo obdobje je rast proizvodnje, zlasti vlečenih jekel. V letu 1970/71 se je proizvodnja povečala, ko je začela obratovati Schumag linija za vlečenje kolobarjev. Razen nje smo nabavili Förster linijo za površinsko kontrolo jeklenih palic.

Po naši oceni se drugo obdobje zaključuje leta 1975, ko smo z izrednim obratovanjem Schumag linije dosegli tudi najvišjo proizvodnjo 22.356 ton, od tega:

vlečeno jeklo	17.524 ton,
luščeno jeklo	2.526 ton,
brušeno jeklo	858 ton,
topl. obd. jeklo	1.446 ton.

Razen visoke proizvodnje in rasti produktivnosti je za to obdobje pomembno, da smo uvedli modernejšo tehnologijo vlečenja in odpravili večkratno vlečenje z vmesnim žarjenjem. Luženje jeklenih palic smo nadomestili s peskanjem ter prešli tudi na peskanje kolobarjev. Največji delež za povečanje proizvodnje in kvalitete, pomeni obratovanje moderne žarilne peči, ki je tehnološko povezana v vseh fazah hladne predelave in toplotne obdelave. Največji tehnološki uspeh smo dosegli s predelavo avtomatskih jekel, ki so zaradi dobre obdelave zaslovela pri naših kupcih.

OBDOBJE 1976 – 1980

V tem obdobju še nismo odpravili vseh sledi preteklosti, ki so se kazale v zastarelih in nizko produktivnih brusilnih in luščilnih strojih ter ozka grla v delovnih prostorih in v nekaterih kapacitetah.

Leta 1976 smo sprejeli srednjeročni program razvoja Železarne za obdobje 1976–1980. Pri oblikovanju temeljnih ciljev razvoja Železarne smo v izhodiščih napisali, da bomo z izgradnjo nove elektrojeklarne povečali proizvodnjo izdelkov hladne predelave. V temeljnih ciljih razvojne politike je bilo določeno, da so investicijska vlaganja predvsem usmerjena v večjo stopnjo predelave jekla. Vse investicije naj bi zagotovile večjo gospodarnost in rentabilnost poslovanja.

Leta 1976 je bil izdelan investicijski program »modernizacija jeklovleka«, ki je v zaključni fazi izvedbe in ki je bil vezan na pričetek obratovanja tretje žile v valjarni žice, ki je pričela obratovati lansko leto.

OBDOBJE 1981 – 1985

Pred nami je srednjeročni program razvoja železarne Jesenice za obdobje 1981–1985 za nadaljni razvoj in modernizacijo TOZD Jeklovlek. Program modernizacije obsega zamenjavo starih strojev in da bi z nabavo novih, predvsem visoko produktivnih kapacitet, povečali proizvodnjo vlečnih luščenih, brušenih in toplo obdelanih jekel na 30.000 ton.

Temeljni cilj naše razvojne politike je hitrejša rast proizvodnje in produktivnosti dela, ki ustvarja pogoje za stabilnejše gospodarjenje, ki mora sloneti predvsem na dohodkovnih in samoupravnih odnosih.

ZAKLJUČEK

Tridesetletnica uspešnega dela in razvoja našega obrata, sedaj temeljne organizacije združenega dela, je povezana z velikimi napori celotnega kolektiva, predvsem tistih sodelavcev, ki so v preteklih letih z minulim delom, dali svoj prispevek za naš razvoj in lepši jutri.

Posebno priznanje in zahvalo zaslužijo družbenopolitične organizacije, ki so kot pomembni subjektivni dejavniki dali svoj delež k uresničevanju ustavnih načel in zakona o združenem delu.

Prvina samoupravljanja je pravica in dolžnost delavcev, da odločajo o delu in rezultatih svojega dela in da tvorno sodelujejo v vseh oblikah samoupravnega odločanja kot dobri gospodarji. To je in bo naše vodilo, kako lahko upravičeno pričakujemo še boljših delovnih in poslovnih rezultatov v prihodnje.

Vodja TOZD: Berti Brun

PROIZVODNJA IN PRODUKTIVNOST JEKLOVLEKA V LETIH 1965 — 1978

Proizvodnja in produktivnost v TOZD Jeklovlek je bila v letih 1965 – 1978 v stalnem porastu.

Najvišja proizvodnja je bila dosežena leta 1975 z izrednim obratovanjem za izvoz v količini 22.356 ton.

Po letu 1975, ko proizvodnja in produktivnost dosežeta svoj vrh, začneta upadati zaradi spremembe asortimenta.

V letu 1978 proizvodnja in produktivnost začneta ponovno naraščati. Poprečna stopnja rasti skupne proizvodnje je v prvem obdobju od leta 1965 – 1970 zelo visoka in sicer 15,9 % letno, glede na hitro rast proizvodnje. V letu 1971 – 1975 je stopnja rasti manjša 6,2 % in najmanjša v letu 1976 – 1978 z 2,5 % letno.

Pomembno za to obdobje je hitrejša rast vrednejše proizvodnje in dohodka, ki dopolnjujeta poslovne rezultate in gospodarnost TOZD Jeklovlek.

RAZVOJ JEKLOVLEKA V LETIH 1945 — 1978

Grafično je prikazana proizvodnja, ki je označena (črna črta) z nekaterimi pomembnimi mejniki v razvojnem obdobju 1949 – 1978.

Leta 1945 – Začetek novega obdobja po osvoboditvi;

Leta 1949 – Reorganizacija cevarne in jeklovleka;

Leta 1956 – Začetek obratovanja brusilnice na Javorniku;

Leta 1964 – Najvišja proizvodnja v starem obratu na Jesenicah;

Leta 1965 – Začetek poizkusnega obratovanja žarilne peči;

1966 – in selitev starega obrata na Belo;

Leta 1967 – Začetek obratovanja na Beli;

Leta 1970 – Začetek obratovanja linije Schumag in Förster;

Leta 1975 – Dosežena najvišja proizvodnja dvaindvajsettisoč 356 ton;

Leta 1976 – Začetek srednjeročnega programa razvoja in modernizacija TOZD Jeklovlek;

Leta 1979 – Začetek obratovanja novih naprav linije Schumag in Koch ter izgradnja skladiščne hale.

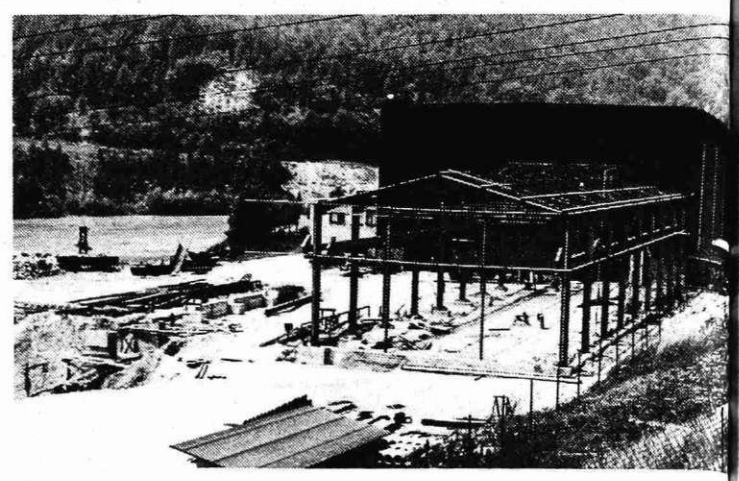

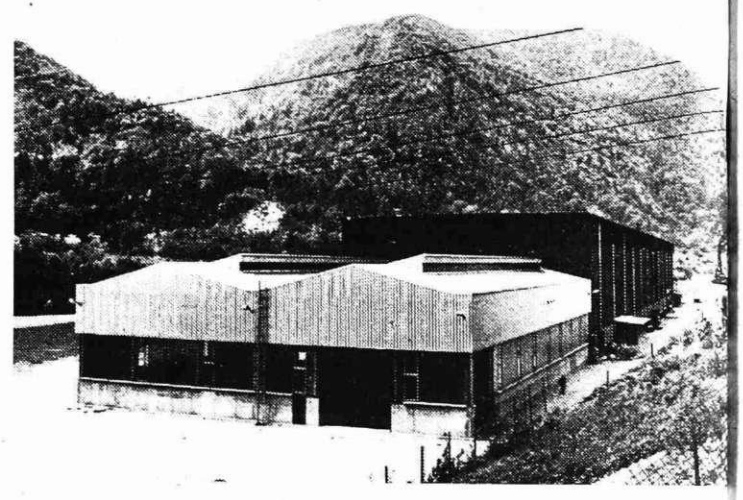

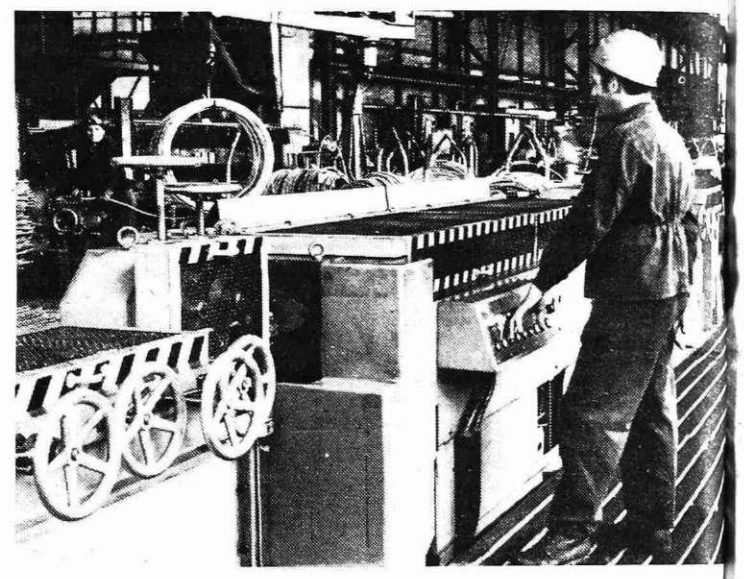

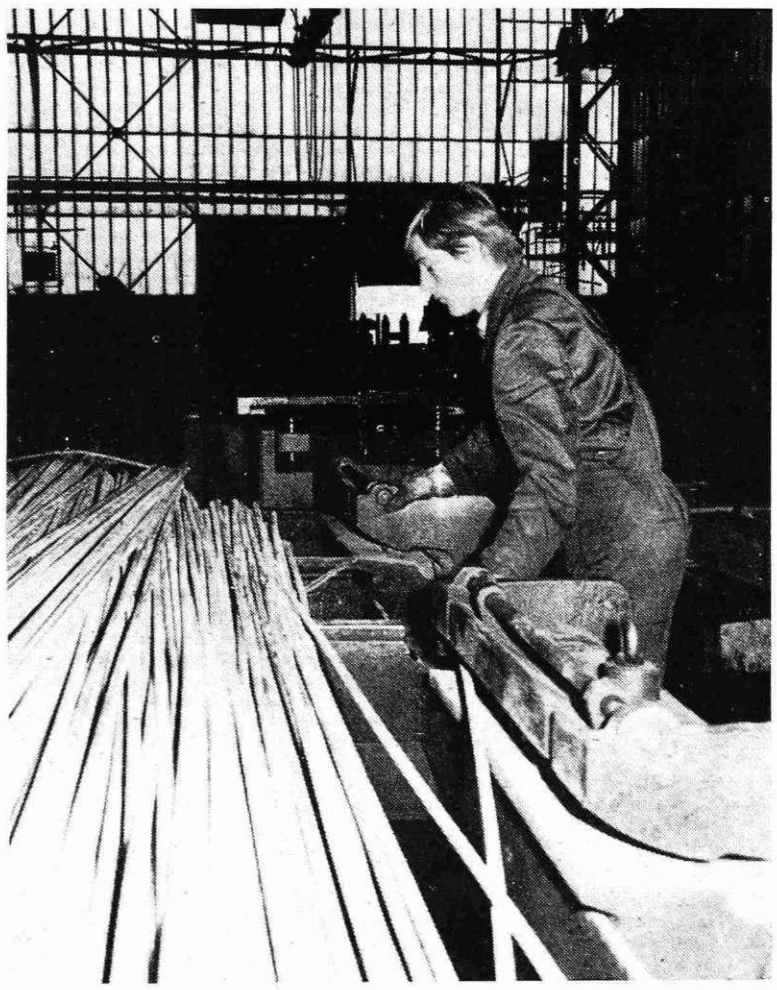

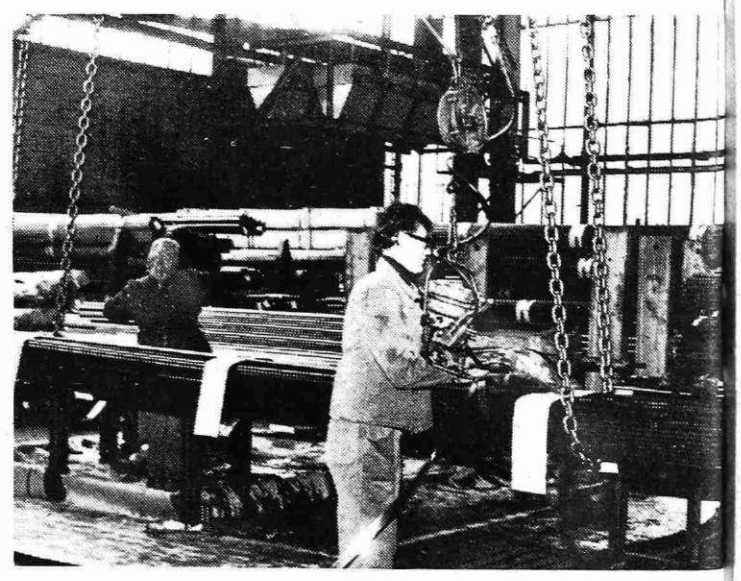

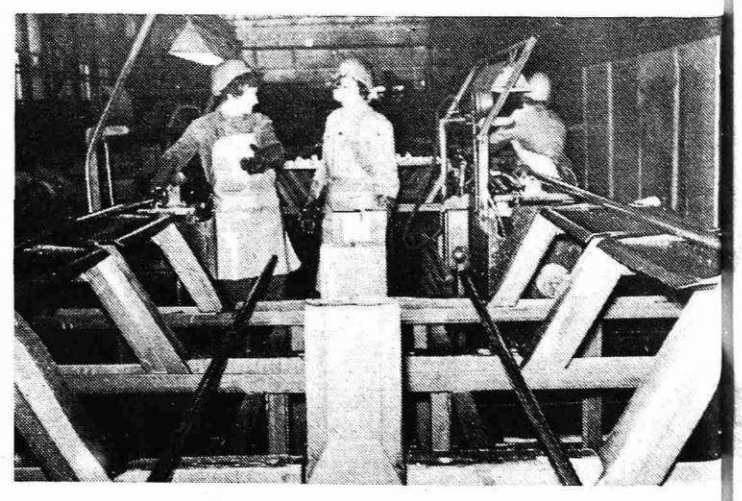

TOZD Jeklovlek – danes

Železarski globus

ALŽIRIJA

Japonska železarska družba Nippon Steel Co. je sklenila z alžirsko državno železarsko družbo SNS dolgoročno pogodbo o tehničnem sodelovanju pri projektiranju in gradnji nove alžirske integralne železarne z letno proizvodnjo deset milijonov ton surovega jekla. Pogodba bo veljala za obdobje desetih let in obsega vse faze projektiranja, gradnje tehnične pomoči in pričetka obratovanja.

JAPONSKA

Plavž št. 1 v železarni Oita, ki pripada železarski družbi Nippon Steel in ima koristno prostornino 4158 kubičnega metra, je pred kratkim proizvedel v eni obratovalni kampanji 20 milijonov ton grodlja. Pričel je obratovati v aprilu leta 1972 in je dosegel takšno proizvodnjo v 2442 dneh. Dnevno je proizvedel povprečno 8190 ton grodlja. Po doseženi proizvodnji 20,6 milijona grodlja ga bodo ustavili in predali v remont. To je drugi plavž na svetu, ki je presegel v eni obratovalni kompaniji to visoko količino. Prvi je bil plavž št. 3 v železarni Kimitsu, ki tudi pripada tej železarski družbi.

NEKATERI POGOJI ZA POSLOVANJE PO NAČELIH SKUPNEGA PRIHODKA

1 KDAJ LAHKO POSLUJEMO PO NAČELIH SKUPNEGA PRIHODKA

Proizvodi in storitve, ki se pojavljajo kot blago na trgu, so ponavadi rezultat dela delavcev v več temeljnih organizacijah združenega dela. Rezultat skupnega dela je skupen proizvod, s prodajo katerega realiziramo skupen prihodek.

Skupni prihodek je mogoče uresničevati:

— v pogojih fazne proizvodnje oziroma v pogojih vertikalne delitve dela med dvema ali več temeljnimi organizacijami združenega dela. V tem primeru se celotno tekoče in minulo delo delavcev teh temeljnih organizacij materializira v enotnem skupnem proizvodu dela, ki se realizira in izrazi kot vrednost na trgu.

— v pogojih komplementarne proizvodnje oziroma v pogojih horizontalne delitve dela med dvema ali več temeljnimi organizacijami združenega dela. V tem primeru se v enoten proizvod vgrajujejo takšni proizvodi, ki se sicer lahko samostojno izrazijo in realizirajo na trgu in se z njimi ustvarja prihodek.

Z realizacijo enotnega proizvoda (končnega) delavcev teh temeljnih organizacij, ki so združile delo in sredstva, pa se ustvarja skupen prihodek. Podobno kot fazna proizvodnja pomeni tudi komplementarna proizvodnja specifično obliko združevanja tekočega in minulega dela delavcev dveh ali več temeljnih organizacij združenega zaradi proizvodnje enotnega proizvoda namenjenega tržni izmenjavi.

— v pogojih kombinirane horizontalno-vertikalne delitve dela oziroma v pogojih kombiniranja fazne in komplementarne proizvodnje. Takih primerov je v praksi največ. Malokdaj se namreč končni proizvod izdela do konca samo z dodatnim vloženim delom oziroma z dodatno obdelavo ali dodelavo prejetega proizvoda. V večini primerov je treba prejeti polproizvod obdelati, dodelati in ga potem skupaj z drugimi proizvodi vgraditi v enoten končni proizvod.

Bistven pogoj za poslovanje po načelih skupnega prihodka je torej delitev dela — horizontalna ali vertikalna. Zato ocenjujemo, da ne moremo govoriti o skupnem prihodku takrat, kadar rezultat dela ni skupen proizvod. V praksi pa se večkrat pojavljajo ideje, da lahko po načelih skupnega prihodka rešujemo tudi probleme različnih pogojev proizvodnje v temeljnih organizacijah znotraj iste delovne organizacije.

Pri oblikovanju temeljnih organizacij namreč ni bilo mogoče v celoti upoštevati dejstva, da bi imele vse temeljne organizacije združene v delovno organizacijo enake pogoje poslovanja in s tem možnost enakega doseganja poslovnih rezultatov. Zato je v praksi prej izjema kot pravilo, da so pogoji poslovanja temeljnih organizacij, združenih v delovni organizaciji, izenačeni. Posamezne temeljne organizacije dosegajo različne poslovne rezultate iz naslednjih vzrokov:

1. Zaradi boljše tehnične opremljenosti dela, kar je posledica poslovnih odločitev v preteklosti. Pri ugotavljanju posledic različne tehnične opremljenosti dela je treba ločiti dvoje:

a) ali je boljša tehnična opremljenost dela nekaterih temeljnih organizacij posledica odločitev vseh delavcev v delovni organizaciji;

b) ali pa je to rezultat poslovnih odločitev delavcev v posameznih temeljnih organizacijah. Način reševanja problemov, ki nastanejo zaradi različne tehnične opremljenosti dela, je odvisen od tega, na osnovi čigavih odločitev prihaja do razlik.

2. Zaradi radelitve proizvodnega programa med temeljnimi organizacijami znotraj delovne organizacije. Razdelitev proizvodnega programa je posledica dogovora delavcev v vseh TOZD v delovni organizaciji.

3. Zaradi ugodnejših proizvodov tvorcev in proizvodnih razmer, ki sodelujejo v proizvodnji, in zaradi izkoriščanja teh razmer. Tako imajo nekatere temeljne organizacije možnost izkoriščati boljše naravne pogoje proizvodnje in zato dosegajo večji dohodek. Taki primeri so povsod, kjer je tudi zemlja eden izmed proizvodnih dejavnikov.

4. Različne poslovne rezultate pa dosegajo tudi zaradi različne organizacije poslovanja, to je vseh tistih prvin poslovnega procesa, na katere lahko delavci v temeljni organizaciji neprestano vplivajo in jih izboljšujejo. Večji dohodek je v tem primeru posledica njihovega boljšega dela.

Dejavniki, opredeljeni v točkah 1, 2 in 3, so lahko posledica:

1. vplivov izven delovne organizacije (izjemne ugodnosti, zakonski predpisi itd.) ali pa

2. skupnih odločitev vseh delavcev v delovni organizaciji.

Iz tega izhaja, da za njihove posledice niso »krivi« delavci v konkretni temeljni organizaciji. Zato je tudi razumljivo, da jih ne morejo nositi samo delavci v posameznih temeljnih organizacijah. Takšno gledanje na neenake pogoje poslovanja je tudi vzrok, da se delavci različnih temeljnih organizacij, združenih v delovni organizaciji, dogovarjajo o izravnavanju posledic neenakih pogojev gospodarjenja. Vendar je bil v praksi za to izbran večkrat napačen pristop. Za rešitev tovrstnih problemov so namreč mnogokje sprejeli tista zakonska določila, ki govorijo o skupnem prihodku. V delovni organizaciji so sprejeli sporazum o poslovanju po načelih skupnega prihodka. Ocenili so, da je skladno določilom treba razlagati skupni prihodek tudi tako, da je to prihodek, ki se ustvarja ali v nekem prostoru ali v neki organizaciji itd. V bistvu so na ta način izenačili celotni prihodek, ki se doseže s prodajo posameznih proizvodov (ne skupnih) s skupnim prihodkom. »Skupni prihodek« (beri celotni prihodek) ugotovijo na ravni delovne organizacije in ga potem po kriterijih, dogovorjenih v samoupravnem sporazumu, porazdeljujejo na posamezne temeljne organizacije. Na ta način temeljna organizacija ne dobi tistega celotnega prihodka in dohodka, ki jim pripada glede na njeno proizvodnjo in njeno poslovanje. Dobi tisti prihodek in dohodek, ki jim pripada glede na kriterije, ki so določeni v sporazumu.

Utemeljitve za takšna postopanja so zelo različne. Omenimo naj le nekatere:

a. Zaradi različnih pogojev proizvodnje nastopajo po enoti proizvoda različni stroški, na trgu pa se za vse dosega enaka cena. Taki primeri so denimo v gozdarstvu, ko dosegajo v posameznih temeljnih organizacijah zaradi različnih naravnih in proizvodnih pogojev različne stroške na enoto proizvoda.

b. Zaradi različnih odločitev v preteklosti glede asortimana, glede tehnične opremljenosti posamezne temeljne organizacije ipd., je mogoče kot tržni subjekt šteti le delovno organizacijo.

c. Vse poslovne odločitve glede asortimana in drugih odločitev je treba sprejemati na ravni delovne organizacije. Na ta način je mogoče paralizirati borbo za asortiman med posameznimi temeljnimi organizacijami.

Če analiziramo utemeljitve, ki so jih dali pri opredeljevanju, zakaj so v posameznih organizacijah prešli na poslovanje po načelih skupnega prihodka, lahko razberemo, da so problemi res takšni, da jih je treba reševati. Našim novim ekonomskim usmeritvam bi bilo neustrezno ugotavljati poslovne rezultate po posameznih temeljnih organizacijah samo na podlagi števil, ki jih dobijo po mehanizmu za ugotavljanje celotnega prihodka in dohodka.

Zaradi različnih objektivnih vplivov, ki se pojavljajo v temeljnih organizacijah, je treba v medsebojne odnose vgraditi načelo solidarnosti in načelo, da je za enako delo po kvaliteti in kvantiteti mogoče dobiti enak dohodek. Zato ni bil naš namen, da bi z izvajanji zanikali možnosti in potrebo poslovanja. Hoteli smo le povedati, da se za reševanje tovrstnih problemov ne moremo posluževati mehanizmov, ki veljajo za skupni prihodek. Kajti če ni skupnega proizvoda ni skupnega prihodka. Zakon o združenem delu predvideva za reševanje tovrstnih problemov celo vrsto drugih možnosti. Tako se lahko temeljne organizacije pri urejanju dohodkovnih odnosov poslužujejo določil glede kompenzacij, dohodka iz izjemnih ugodnosti ipd.

2. SKUPNI PROIZVOD

Rekli smo že, da je skupni prihodek, tisti prihodek, ki ga dobimo s prodajo skupnega proizvoda.

Skupen proizvod je proizvod, ki je rezultat dela delavcev v več temeljnih organizacijah združenega dela. Skupen se imenuje zaradi vertikalne ali horizontalne delitve dela, ko zaradi racionalnosti proizvodnje enega proizvoda dela na tem proizvodu več delavcev iz več temeljnih organizacij združenega dela. Dohodek pa se ugotavlja v temeljnih organizacijah združenega dela. Zato je treba tudi rezultat dela v tistih primerih, ko se dohodek ugotavlja iz deleža v skupnem prihodku v vseh temeljnih organizacijah, ki so sodelovale pri proizvodnji tega skupnega proizvoda, ugotoviti na ravni temeljne organizacije združenega dela. Da pa lahko opredelimo, kolikšen je delež v skupnem prihodku, moramo najprej opredeliti, kateri so tisti proizvodi ali skupine proizvodov, ki prinašajo skupni prihodek. In ravno pri opredelitvi skupnega proizvoda se je pojavljalo precej nejasnosti. Skupen proizvod je bil večkrat opredeljen tako, da s konkretno proizvodnjo temeljne organizacije, ki izdeluje končni proizvod, ni imel nič ali zelo malo skupnega.

Takšni so tudi primeri, ki smo jih opisali v prvem poglavju. Za skupni prihodek je enostavno proglašen celotni prihodek delovne organizacije. Deleži v skupnem prihodku se ne ugotavljajo po posameznih proizvodih, ampak se celotni prihodek (oziroma kot je rečeno v sporazumu skupni prihodek) razporeja, po dogovorjenih kriterijih.

V tem primeru ni vidno, niti koliko izkupička je ustvarjenega na račun skupnih proizvodov, ker teh ni, niti tega, koliko celotnega prihodka je temeljna organizacija pridobila na račun prodaje svojih proizvodov in koliko na račun drugih odnosov — kompenzacij in podobno. Seveda pa so v praksi tudi primeri, da je izpolnjen pogoj delitve dela, vendar ni doslednosti pri opredeljevanju skupnega proizvoda. In tem primerom bomo v nadaljevanju posvetili nekaj pozornosti.

Odnosi pri poslovanju po načelih skupnega prihodka se urejajo na ravni temeljnih organizacij. Temeljne organizacije, ki dajejo svoje polproizvode drugi temeljni organizaciji za nadaljnjo predelavo, sklenejo s to temeljno organizacijo samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih, ki jih prevzemajo na osnovi združevanja dela in sredstev. Iz tega izhaja, da je pri opredeljevanju skupnega proizvoda pomembna proizvodnja temeljne organizacije nadaljne predelave, to je tiste temeljne organizacije, s katero temeljna organizacija predhodne faze neposredno sodeluje. Zato je opredeljen zmeraj kot skupen proizvod končni izdelek temeljne organizacije združenega dela nadaljnje predelave, čeprav — gledano s širšega družbenega vidika — izdelek te temeljne organizacije lahko še ni končen in namenjen prodaji. V praksi so se pojavili ugovori, da s tako opredeljenim skupnim proizvodom ni mogoče vzpostaviti dohodkovne soodvisnosti v celotni proizvodni verigi. Vendar ugovor ne drži. Ali bomo dohodkovno soodvisnost vzpostavili v celotni proizvodni verigi in s tem postavili tudi dohodek temeljne organizacije prve faze in vseh nadaljnih faz v odvisnost od izkupička dejanskega končnega izdelka, je odvisno od opredelitve skupnega prihodka. Pri opredeljevanju skupnega proizvoda je pomembna zmeraj povezanost temeljnih organizacij, ki neposredno sodelujejo (ena daje polproizvode, druga jih sprejema in naprej predeluje) pri opredeljevanju skupnega prihodka pa dejstvo, kako daleč spremljamo gibanje skupnega proizvoda. Iz tega bi lahko sklepali, da je opredeljevanje skupnega proizvoda oziroma skupine skupnih proizvodov zelo preprosto. Vendar se je v praksi pokazalo drugače. Da opredeljevanje skupnega proizvoda ni preprosto, vendar pa izredno pomembno, bomo prikazali na dosedanjih rešitvah med gozdarstvom in lesno industrijo.

Temeljne organizacije, ki predelujejo gozdne lesne proizvode, naj bi imele šifro dejavnosti primarne predelave lesa. Iz tega izhaja, da bi bila šifra dejavnosti temeljnih organizacij, ki sodelujejo z gozdarstvom 0 122 »primarna predelava lesa«. Zato bi bili kot skupni proizvodi opredeljeni glavni proizvod primarne predelave lesa, in sicer: žagan les iglavcev, žagan les listavcev, lesne plošče iglavcev, lesne plošče listavcev in lesna embalaža. Kot polproizvodi gozdarstva, ki služijo kot input lesni industriji, pa bi opredelili vse tiste proizvode gozdarstva, ki so predmet nadaljnje obdelave v primarni lesni obdelavi. S pomočjo v samoupravnem sporazumu dogovorjenih osnov in kriterijev, bi potem razporejali skupni prihodek, ki ga realiziramo s skupnim proizvodom na temeljne organizacije gozdarstva in lesarskih organizacij, ki sodelujejo z gozdarstvom organiziranih po načelu čiste dejavnosti. Malokje ima temeljna organizacija lesarstva, ki sodeluje z gozdarstvom registrirano in dejansko opravlja samo dejavnost primarne predelave lesa. Največkrat je primarna predelava lesa le stranska dejavnost, ki služi opravljanju glavne dejavnosti — to je industriji končnih lesnih izdelkov. Pogosto pa se pojavljajo tudi primeri, ko ima lesarska temeljna organizacija več glavnih dejavnosti, pa iz različnih vzrokov za vsako glavno dejavnost niso organizirane temeljne organizacije združenega dela. Verjetno za vsako posamezno glavno dejavnost niso izpolnjeni vsi predpisani pogoji za organiziranje temeljne organizacije. Zato ima temeljna organizacija v svojem poslovanju več gospodarskih dejavnosti, čeprav je registrirana po pretežni dejavnosti, iz tega izhaja, da temeljna organizacija gozdarstva ne sodelujejo samo s temeljnimi organizacijami, ki imajo primarno predelavo lesa, ampak tudi s temeljnimi organizacijami, ki imajo proizvodnjo končnih lesnih izdelkov. No, in prav proizvodnja temeljnih organizacij lesarstva mora biti osnova za dogovarjanje o tem, kako bomo pri poslovanju po načelih skupnega prihodka opredelili skupen proizvod oziroma skupino skupnih proizvodov. Za lažje razumevanje, kako je treba opredeliti skupni proizvod, dajemo primer sodelovanja po načelih skupnega prihodka gozdarske in lesarske temeljne organizacije . . .

Predpostavimo, da ima lesarska temeljna organizacija naslednjo proizvodnjo:

— proizvodnja žaganega lesa zavzema 30 %

— proizvodnja končnih lesnih izdelkov 40 %

— proizvodnja lesne embalaže pa 30 %.

Zaradi preprostosti primera upoštevajmo, da prejema ta lesno-industrijska temeljna organizacija vso svojo surovino od ene gozdarske temeljne organizacije (čeprav v praksi seveda takih primerov ni).

Lesarska temeljna organizacija predeluje 30 % lesa, ki ga dobi od gozdarske temeljne organizacije v žagan les. Del predelanega lesa proda, del pa sama predela naprej za končne lesne izdelke. Preostali del prevzetih gozdnih lesnih izdelkov pa že v prvi predelovalni fazi predela tako, da zadošča potrebam njene proizvodnje. Ne predela jih v deske in potem te naprej v končne lesne izdelke, ampak v specialne elemente prilagojene nadaljni predelavi. Zato je prodaja lesnih izdelkov v tej temeljni organizaciji drugačna kot je proizvodnja. Na trg proda denimo le 10 % desk, 90 % pa končnih lesnih izdelkov. Izkupiček za prodajo lesa se zbira v primeru poslovanja po načelih skupnega prihodka na prehodnem računu, in sicer za tiste proizvode, ki jih ta temeljna organizacija prodaja kot svoje končne izdelke in v takšnem obsegu, kot je dosežena prodajna cena za te izdelke. Temeljna organizacija, ki vodi prehodni račun za zbiranje skupnega prihodka razporeja na svoj redni račun in račun gozdarske organizacije skupni prihodek, ki so ga prinesle skupine proizvodov, ki jih je prodala. Ker je vloženo delo (tekoče in minulo) v različnih izdelkih različno in ker so tudi dosežene cene različne, morajo biti normativi za razporejanje skupnega prihodka različni za vsako skupino skupnih proizvodov. Tako pripada gozdarskim organizacijam glede na dogovorjene kriterije v samoupravnem sporazumu pri prodaji desk denimo 40 % dosežnega izkupička pri prodaji omare pa le 5 %. Tudi delež po enoti oddanega proizvoda to je hlodovine je lahko različen (oziroma je pravilom različen), če ga pridobi gozdarska temeljna organizacija na podlagi deleža v skupnem prihodku, ki ga prinaša denimo deska in drugačen, če ga prinaša npr. omara.

Rekli smo že, da proizvaja in prodaja lesarskega lesarska temeljna organizacija ponavadi več različnih proizvodov. In vse te proizvode je treba upoštevati, ko se dogovarjamo o razporejanju skupnega prihodka. Upoštevati celotni gozdarski delež samo denimo na osnovi prodanih desk, ki zavzemajo v skupni prodaji le 10 %, pomeni nerealno razporeditev deleže v skupnem prihodku. Lesarska temeljna organizacija bo namreč dobila na prehodni račun plačilo npr. za omaro, gozdarski temeljni organizaciji pa dala delež, ki bi ji pripadal na osnovi deske. Iz tega izhaja, da sta v razkoraku ustvarjanje in razporejanje skupnega prihodka. Skupni prihodek se ustvarja na osnovi drugih skupnih proizvodov kot se razporeja. Seveda ne trdimo, da se kot ekvivalent (zaradi lažje ocene, v kateri lesarski temeljni organizaciji dobijo delavci v gozdarski temeljni organizaciji večji delež po enoti oddanega proizvoda), ne more upoštevati le en izdelek lesarske temeljne organizacije, trdimo le, da je treba pri določanju deležev na osnovi ekvivalenta upoštevati celotno lesarsko proizvodnjo oziroma prodajo lesarske temeljne organizacije. Posledica tega je, da deleži gozdarskih temeljnih organizacij (v absolutnem znesku) ne morejo biti enaki, če je sodelovanje vzpostavljeno z različnimi lesarskimi temeljnimi organizacijami. Deleži so odvisni od dejavnikov, ki so v posameznih temeljnih organizacijah različni. Različni so tako v temeljnih organizacijah gozdarstva kot v temeljnih organizacijah lesarstva. Zato so v primeru poslovanja po načelih skupnega prihodka deleži v skupnem prihodku različni.

V dosedanji praksi urejanja dohodkovnih odnosov so se uveljavljala le drugačne rešitve. Ker je gozdarstvu deska kot proizvod lesne industrije najbližja, so se tudi vsi dohodkovni odnosi zreducirali na to, da se cena hlodovine oblikuje po dosežen prodajni ceni žaganega lesa. Postavljeni so faktorji za hlodovino: žagan les, ki so za vse lesarske organizacije, ki sodelujejo s konkretnim gozdnim gospodarstvom enaki. Pri postavljanju faktorja niso upoštevani niti različni pogoji proizvodnje v gozdarstvu niti v lesarstvu, prav tako pa tudi ne struktura proizvodnje in prodaje v lesarskih temeljnih organizacijah, ki sodelujejo z gozdarskimi organizacijami združenega dela po načelih skupnega prihodka. S tem pa je po našem mnenju kršeno načelo zakona o združenem delu, ki pravi, da se razporeja na temeljne organizacije tisti prihodek, ki ga prinaša skupni proizvod. Pri rešitvah, ki so v praksi sedaj, se ne razporeja prihodek, ki ga prinaša konkretni skupni proizvod, ampak prihodek, ki bi ga prinašal nek proizvod, ki za konkretno proizvodnjo ni skupen proizvod.

Zakon o združenem delu v 68. členu določa, katera vprašanja morajo delavci temeljnih organizacij, ki so delujejo po načelih skupnega prihodka samoupravno rešiti oziroma kaj in kako se morajo med seboj dogovarjati. V sestavku nismo omenjali teh vprašanj, omenili smo le dva bistvena predpogoja, ki morata biti izpolnjena, da lahko sklepamo sporazume o poslovanju po načelih skupnega prihodka.

Kajti če ni delitve dela in njen osnovi opredeljenega skupnega proizvoda ob upoštevanju konkretnih prilik, ne moremo govoriti o skupnem prihodku. Kot pa kažejo konkretne rešitve, se tega v praksi ne zavedamo v celoti.

V dneh od 21. do 23. maja je obiskala Jesenice skupina delavcev, zaposlenih v počitniškem domu Železarne v Crikvenici. K izjemnemu razpoloženju na izletu v Rovtih je prispevalo svoje sončno vreme, ki je razkrilo narcisna polja v vsej svoji lepoti. Delavci TOZD Družbena prehrana, ki so bili njihovi gostitelji so jim organizirali tudi izlet v Gornjesavsko dolino, v Tamar in v Planico, kar je bilo po njihovih besedah nepozabno doživetje. Ogledali so si tudi temeljno organizacijo Elektrode in tehnični muzej Železarne, o čemer se je razvil zanimiv pogovor ob srečanju s predstavniki TOZD Družbena prehrana, predsednikom delavskega sveta Železarne Jožem Ulčarjem in predsednikom sindikatu Železarne Štefanom Ščerbičem. Polni lepih vtisov ter zadovoljni s sprejemom na Jesenicah so odšli z obljubo: »Potrudili se bomo, da bodo vaši delavci v zadovoljstvu preživeli svoj dopust v Crikvenici.«

Uporabljena literatura:

1. Komentar zakona o združenem delu ČGP Delo — TOZD Gospodarski vestnik, Ljubljana 1978
2. Zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka Ur. list SFRJ št. 58/76
3. Kardelj Edvard: Svobodno združeno delo, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1978
4. Kavčič Slavka: Problemi v zvezi s prehodom pridobivanja celotnega prihodka od tržne ali interne realizacije na obliki skupnega prihodka.
   Gospodarski vestnik št. 10/78
5. KavčičSlavka: Možne rešitve nekaterih vprašanj pri urejanju dohodkovnih odnosov med gozdarstvom lesarstvom, Gozdarski vestnik št. 3/79

Slavka Kavčič

(Gospodarski vestnik št. 20)

GREGOR KLANČNIK 4

DELO OBLIKUJE ČLOVEKA

Njegov odgovor je bil kratek: »Pojdi montirat smučišča. Teh njegovih besed nisem nikoli pozabil. Bil je pač Dunajčan in po vojni sem ga prvič srečal leta 1952 v Kitzbüchlu ter se mu zahvalil za njegovo razumevanje.

Torej tudi taki so bili med njimi. Tudi ostali so me kot edinega Jugoslovana prijazno sprejeli, posebno potem, ko sem bil v teku najboljši in razmeroma dobro tudi skakal. Postal sem toliko domač, da sem vsako priliko izkoristil in poslušal novice radia London. Zanimalo me je, kaj bo poročal o splošni vstaji. Na žalost nisem mogel ujeti ničesar. Bil sem v popolni negotovosti. Sklepal sem, da se v vsej okupirani Evropi ni zgodilo nič posebnega, nisem pa vedel, kako je bilo pri nas.

VSTAJA IN ŽRTVE

Po povratku sem na jeseniški železniški postaji srečal Ivana Jalena, ki je bil z odločitvijo OF, da se tečaja moram udeležiti, dobro seznanjen. Vprašal sem ga, kaj je bilo z vstajo. Povedal je, da je bila ta na Dovjem in Mojstrani 16. decembra, da so blokirali dostope v dolino, porušili mostove, razorožili orožnike in kako se je proti jutru zataknilo pri graničarski karavli. Sam je imel tudi prestreljeno roko. Svetoval sem mu, naj takoj izgine, sicer ga bodo v kratkem zaprli. Ubogal je, se umaknil v ilegalo, kmalu odšel v Ljubljano in zatem v partizane, se boril in ostal živ. Še danes živi v Ljubljani. Drugače pa je bilo z drugimi.

Potem, ko je bilo jasno, da akcija ni dosegla celotnega namena, so se skoraj vsi uporniki z orožniki vred v meter globokem snegu najprej umaknili na Vrse. Ko so Nemci grozili, da bodo požgali obe vasi, so se po obljubi, da se jim ne bo nič zgodilo, vračali domov. Le eden se ni dal prevariti — Primorec Jože Koder, ki je ostal v partizanih, vendar je že 20. februarja 1942 padel na Stolu.

Ker so se nemški orožniki vrnili živi, so bili uporniki prepričani, da jim bodo Nemci res spregledali, zlasti še, ker so županu Winzigu dali častno besedo, da se jim ne bo nič zgodilo. Začeli so hoditi normalno na delo. Gestapo pa se je pripravljal in iznenada naskočil. Še pred novim letom 1942 je bilo 20 Dovžanov, Mojstrančanov in Belčanov v Begunjah. Aretaciji so se z odhodom v ilegalo izognili le Šurkov Martinček in Bvaščeva dva: Kristel in Ivan. Začela se je največja tragedija teh vasi.

Ustreljenih in v taboriščih pomrlih je bilo 27 upornikov, tisti pa, ki so se iz koncentracijskih taborišč vrnili, so hirali dalje in le redki so povsem ozdraveli. Samo naključju in odločitvi OF se lahko zahvalim, da tudi sam nisem bil med žrtvami. Vstaja občine Dovje—Mojstrana bo trajen ponos prebivalcev in dokaz popolne enotnosti in zvestobe svojemu narodu.

Po tej tragediji je bil večji del aktivistov izločen. Delo se je pričelo na novo in z novimi ljudmi, prebivalstvo pa je do konca vojne bilo enotno v narodnoosvobodilnem boju.

Po poletu v jeseni 1941, je v drugem letu narodnoosvobodilnega gibanja v Gornjesavski dolini nastopila kriza. Rane, ki jih je okupator zadal po vstaji decembra 1941 na Dovjem in v Mojstrani, se niso mogle hitro zaceliti. Strah pred povračilnimi ukrepi je tudi najbolj zavedne prisilil k opreznosti; partizanske postojanke, ki so delovale na tem območju, pa so bile šibke. V Karavankah nad Dovjami sem se sestajal s sekretarjem Ivanom Krivcem, ki je v teh kritičnih dneh skupaj z Ivanom in Kristlom Dovžanom skrbel za nadaljevanje boja proti okupatorju. Žrtve so padale dalje. Prvi dovški partizan Mlakarjev Jaka je spomladi 1942 padel skupaj s tovariši pri Okroglem; Krivec pri kopališču Jasna v Kranjski gori, Kristel je bil ujet in ustreljen in le Ivan je kot partizan dočakal svobodo. Sedaj živi v Mojstrani. Šurkov Martinček, ki živi na Jesenicah, je bil ujet, po vojni pa se je, kakor da bi od mrtvih vstal, vrnil iz Mauthausena. Žrtve pa so nadomeščali novi borci za svobodo. Vedno več jih je bilo, zato ne morem več vse, s katerimi sem sodeloval, imenovati.

Večja oživitev narodnoosvobodilne borbe je nastopila zlasti potem, ko so Nemci začeli na Gorenjskem rekrutirati mladince in jih pošiljali na fronto. Takrat se je najbolj izkazalo, da se Slovenci nočejo bojevati za Hitlerja in da hočejo svobodno domovino. Odločitev za vključevanje gorenjskih mladincev v nemško vojsko je bila zato velika nacistična zmota, ki se je maščevala s pospešenim rastjo partizanskih enot.

Morala prebivalstva se je v Gornjesavski dolini dvignila, zlasti po prihodu partizanskih enot jeseniško-bohinjskega odreda in VOS. Zgodilo pa se je tudi, da ene enote niso vedele za druge in so samostojno izvajale akcije. Razlog je bil delno v podcenjevanju terencev in delno v nesistematskih predpripravah. Večkrat sem pravočasno posredoval, da ni prišlo do medsebojnega obstreljevanja in da so bile vse predvidene akcije izpeljane. Z neposrednim sodelovanjem sem poskrbel, da so bile vse strateške točke zavarovane, tako da je bil brez nepotrebnih žrtev dosežen načrtovani cilj partizanskih akcij.

Poleg neposrednega vključevanja v vojaške akcije sem bil ves čas aktiven pri širjenju narodnoosvobodilne vojske. V partizane sem vodil domačine, nemške dezerterje — take, ki so po zvezi prišli iz Ljubljane, Kranja in drugih krajev. Bil sem v stalnih stikih s političnimi forumi in vojaškimi enotami.

Leta 1943 je prišel na dopust Janez Polda, poznejši idol jugoslovanskih smučarskih skakalcev. Sam si je v nemški vojski pognal kroglo v roko in si omogočil povratek domov. Poiskal sem ga in se dogovoril za »nasilno« mobilizacijo v NOV. In postal je partizanski kurir.

Janeza Polda sem dobro poznal kot tekmovalca in organizator smučarskega društva Mojstrana. Vodil sem ga na treninge in tekmovanja in poznal njegov talent. Na vprašanja, ali bo še tekmoval, pa v partizanih ni kazal velikega navdušenja. Ni bil tak optimist, da bi v težkih trenutkih videl lepše čase pred seboj. Srečo pa je imel. Večkrat je bil na muhi, v največji nevarnosti pa takrat, ko je na Radovni padel v zasedo. Dum-dum krogla ga je zadela v hrbet, rešila pa ga je torba, v kateri je imel strpan nahrbtnik. Vse to je bilo razcefrano, Janez pa je dobil le drobce v hrbet in raztrgan ter krvav se je živ vrnil v kurirsko postojanko.

POGUM POGOJ USPEHA

Veliko dogodkov, ki sem jih kot aktivist in partizan doživel, ne bi smelo iti v pozabo. To pa bi zahtevalo daljšo pripoved.

Na primer, kako sem se leta 1941 na mostu prek Save otresel nemških orožnikov kljub temu, da sem ob legitimiranju imel poln nahrbtnik propagandnega gradiva, partizansko pošto in samokres. Pa takrat, ko je name v trdi temi skočil vojaški pes. Nemci pa so bili v neposredni bližini in me vendar niso dobili. In ko so Nemci obkolili hišo, pa sem se vendar zmazal. Dalje, ko mi je nemški vojak nosil iz postaje v Mojstrano paket v katerem je bila puška, ki sem jo nosil iz Železarne. Tja so namreč v starem železu prihajale puške, ki so jih nato delavci obnovili, mi pa smo jih znosili v partizane. Puške sem nosil zavite v rolo papirja, ki sem jo v vagonu vedno dal na polico, usedel sem se pa na drugo stran.

K sreči tudi vsaka krogla ne zadene, sicer me že davno ne bi bilo med živimi. Enkrat je na mene streljajo najmanj 15 Nemcev z avtomatskim in navadnim orožjem, ko sem po sredi Save na Belci tekel navzgor, pa me nihče ni zadel.

Z izkušnjami človek postane predrzen, pogumni pa imajo več sreče kot bojazljivci. Med narodnoosvobodilno borbo sem imel priložnost oceniti precej ljudi in ugotoviti njihovo trdnost. Kljub zavednosti je bil strah velik razlog, da so se izogibali neposrednega stika z okupatorjem. Tudi med bivšimi jugoslovanskimi oficirji so bili veliki strahopetci. Ko sem nekoč potem, ko se je trikrat premislil, vodil v partizane kapetana I. razreda in so Nemci pričeli na nas streljati z minometi, je bil zelen od strahu. Strah se počasi poleže, pa vendar ne pri vseh enako. Mnogokrat je botroval tudi temu, da je puška prehitro počila in so padle nepotrebne žrtve. Umirjenost, junaštvo in refleks so bile glavne vrline partizanov in aktivistov. Podobno je tudi v alpinizmu. Tisti, ki se mu tresejo kolena, ni za previse. Težke stene premagajo le preudarni, smeli in uporni plezalci. Ne samo za vojaške ter športne podvige, tudi za gospodaske voditelje so zaželene podobne kvalitete. Boječneži in paničarji ne smejo biti na vodilnih položajih, saj brez poguma in tveganja tudi uspeha ni.

V partizanih sme bil organizacijski sekretar okrožnega komiteja Komunistične partije Slovenije, potem pa obveščevalni oficir IX. korpusa. Vodil sem obveščevalno točko v Karavankah in zbiral podatke o premikih vojaških enot po Koroški in Gorenjski.

(se nadaljuje)

Dolgo sva trpela. Potem sem z razmesarjeno roko suval v krogu, stresal . . . Ona pa me je gledala, tulila z ganljivim glasom in ni razumela, da ne vzdržim tolikih bolečin in jaz sem vedel, da ne ve, kako me je ranila.

Izgubljal sem zavest in upanje, ko me je spustila, zbežala na svoj kavč v drugem kotu sobe, se zvila in si nekaj časa umivala tačke. Nato je pričela presti. Bila je užaljena, tako so govorile njene modre oči.

Kmalu sem pozabil na bolečino.

Ležal sem na divanu, postrani, rad ležim postrani. Bilo mi je hudo zanjo. Vedel sem za brinovec v knjižni omari, a nisem mogel tja!

Po licih so mi polzele solze.

Morda je razumela?

Dolgo sva si bila iz oči v oči.

Nenadoma je prišel novi val.

Nisem se mogel zganiti. Vedel sem, zopet hoče k meni, vedel sem! Čaka na pravi trenutek, na pravi ton iz mene.

Vedela je. Tudi to sem vedel.

Koliko časa bom zdržal?

. . . . . .

Jezdil sem osladen spanec.

Glas se je valjal vzdolž sten, raznobarven, neznosno stegljiv.

Nekje za menoj je polsen, tam sem čutil — sedaj, že prihaja.

Spoznala me je v praznem pogledu.

Spoznala je, da mi je vseeno.

Dvignila se je proti meni.

DOKTORJEVA METODA

17

PLANTAN

Že je na divanu.

Že je za mojim vratom.

Zasaja se mi v zatilje, zajeda se, čutim kri, stiskam vrat, dvigam glavo nazaj, z rokama jo grabim, vlečem, zopet . . .

. . . . . .

Ah, kdo bi zmogel? Z njo vred bi si iztrgal zatilje . . .

Slišim glas, ki je zdaj vse:

»Nikar, pusti me, umiram . . .«

Ona pa trga, zasaja se sunkovito:

»Moram, oprosti, še malo, še malo . . .«

●●●

Dolgo sem čakal, ko sem se spomnil: nikogar nimam. Ti veš, kdaj je bilo najhuje, sam si mi rekel: »Oprosti, mislil sem, da sem te prestrašil, mislil sem, da sem tak, kakršen bom kmalu.«

●●●

Nevihta je loputala z vrati.

Dež je nesel v sobo.

Ljudje so zijali noter.

Ležal si na podu.

BIL SI PRAZNA STEKLENICA OB SEBI.

Joj, kako malo vemo?

Veš, zanosila je z nekim huliganom. Tvoj biser pije. Zaradi tebe je pri sedemnajstih popolna pijanka.

Si res kriv?

Je ona kriva?

Nihče ni kriv.

Vsi smo krivi.

(Lepota umira v rokah kretenov.)

Fantaziraš o mačkah v sarkofagih.

Mačka ni bela ljubezen.

Popolnosti žive brez nas.

Izgubljam vajino sled.

Poslušala sta jih. (Tudi sedaj jim ni prav!)

Množice pa kar debatirajo; eni za Ruse, drugi za Amerikance . . . Da bi že padalo!

Dolgo sem čakal.

Mrtva sta.

Tako dolgo sem čakal in sedaj ni, nikjer ni upanja — IŠČEMO SE VSAKI ČAS.

MIROSLAV NIKOLIĆ 10

SPOMINI NA PRVO SVETOVNO VOJNO IN KOROŠKO OFENZIVO

Medtem pa so se pomembni dogodki vrstili z bliskovito naglico. Ko so enote srbske vojske prišle do Donave, se niso tam ustavile, temveč so prestopile v Banat in drvele proti severu. Zopet so zraven sebe imele zveste prijatelje in soborce — afriške konjenike generala Gambeta. Okoli sredine novembra so preko Temišvara prišle že na reko Moriš in v mesto Arad. Vmes je bil 1. novembra osvobojen Beograd, 4. novembra pa je kapitulirala Avstro-Ogrska monarhija.

Poglejmo prehojeno pot! Od začetnih položajev pred ofenzivo do Beograda in Donave je približno 450 km. Od Donave ali mesta Kovina do Arada na severu je okrog 180 km. Torej skupno okrog 630 km peš, večinoma v trdih bojih, ne pa zračni črti in cestah prvega reda, prehojeno v približno dveh mesecih. Poprečno deset km na dan.

To dirjanje je imelo svoj strateški cilj. Feldmaršalu von Makensenu in njegovim enotam je bil zaprt umik iz Romunije! Na severu v mejah nove Madžarske pa je plamtela socialistična revolucija pod vodstvom Bele Kuhna. Torej umik v tej smeri na Dunaj tudi ni bil možen. Feldmaršal von Makensen se je z vso svojo armado vdal francosko-srbskim vojnim silam. Vojvoda Mišić ni moral dolgo čakati na revanš: natančno tri leta pozneje je bil glavni osvajalec Srbije v letu 1915 von Makensen ujetnik sil, za katere je bil prepričan, da jih je uničil. Spoštoval pa jih je vedno. V svojih spominih omenja, da so vrt vile, v kateri je kot ujetnik stanoval, stražili srbski vojaki in so ga vedno vojaško pozdravili, če se jim je pri sprehodu po vrtu približal.

Oče se je sedaj pogosto oglašal s pismi. Bil je v Temišvaru, nekatere enote pa so bile v Aradu. Pisal je, da se v Temišvaru nahaja tudi general Gambeta.

Decembra 1918 smo imeli novo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sanje so postale resničnost. Borločnost je izgledala rožnata. Plavali smo v neki prikriti blaženosti. Družine so povratnikom iz vojne prirejale hišne zabave. Jedače, pijače in glasbe je bilo povsod dovolj. V šoli smo prirejali koncerte in zabave. Koncem decembra sem bil star štirinajst let in si domišljal, da sem postal s tem zrel mladenič.

To vedro in blaženo razpoloženje pa je odpihal drugi val gripe v začetku 1919. leta. Ta je bil ubijajoč. Pogrebi so se vrstili eden za drugim. Zvonovi na cerkvi so zvonili ves dan. Tedaj je tudi mene zagrabilo. Poleg visoke vročine sem imel še močno razboleto grlo. Rekli so krup. Po nekaj dneh sem se počutil bolje. Spominjam se, bral sem ravno podlistek »Politike«, ko me je zmanjkalo. Ne vem koliko časa sem bil v preddverju večnosti, toda nisem se slabo počutil. Ko sem odprl oči, sem začuden zagledal nad seboj objokane obraze mame in tet, in dobrega dr. Stojkovića z veliko injekcijsko iglo v roki. Dal mi je bolečo injekcijo pod pleče in naročil, da moram dalj časa počivati v topli sobi.

Zunaj je bila sibirska zima. Toda čim sem nekoliko okreval in se počutil boljše, sem že začel godrnjati proti kontumacu z izgovori, da bom zamudil pouk, da imamo veliko novih predmetov itd. Mama se je čudila moji šolski vnemi. Bil sem vedno med boljšimi učenci, toda nikdar stremuh. Ozadje pa je bilo drugo: tajno sem bil zaljubljen v eno od sošolk. Jela je bila očarljiva deklica. Pa ne samo po moji presoji. Pol razreda je bilo zaljubljeno vanjo, vmes pa še neki »konkurenti« iz učiteljišča, ki so imeli še to prednost, da so bili starejši in večji. Domišljal sem si, da imam »možnosti« pri njej. Sedaj pa naj mi jo drugi speljejo! Torej izsilil sem odhod v šolo. Gimnazija je bila nekaj sto metrov oddaljena od naše hiše. Toda, ko sem zjutraj stopil na ulico, sem čutil, da mi je ledeni mraz kot z nožem prerezal grlo. Posledice so ostale. Kot spomin na to domišljavo zaljubljenost še danes vlečem kronični laringitis in pharingitis!

V zgodnji spomladi je mama z ostalimi otroci odšla k očetu v Temišvar. Od vse rodbinske skupnosti sem pri babici ostal samo jaz in najmlajša teta iz Beograda s svojima dvema hčerkicama. Ostala je vdova. Stric je že v prvi ofenzivi leta 1916 padel in bil prenešen v znano centralno srbsko vojaško pokopališče pri Solunu. Ta stric, kapitan Paunović, je leta 1914 kot prvi po rangu končal višjo šolo vojne akademije v Beogradu. Po izbruhu vojne z Avstrijo je bil glede na svojo vojno izobrazbo dodeljen nekemu višjemu štabu. Ni maral. Na svojo izrecno zahtevo je šel v prvo bojno vrsto. Nekajkrat je bil ranjen. Padel je kot komandir mitraljezkega oddelka. Teta mu je ostala vse življenje zvesta.

Življenje v mestu se je vedno bolj normaliziralo. Trgovska dejavnost je bila vedno večja. Mesto in okolica sta bila lačna blaga. Poleg robe iz Slovenije, se je povečeval dovoz tudi iz Banata. Ker je bil Banat s Temišvarom zaseden od srbskih in francoskih enot, ni bilo nobene zapreke in omejitve v osebnem in denarnem prometu. Manjkalo je predvsem industrijskega blaga, dinar pa je imel vrednost franka. Mirovna konferenca še ni dobila določila kako bo Banat razdeljen in razmejen, toda zelo močna industrija v Temišvaru se je gospodarsko tesno navezala na ta del Srbije. V izložbah v Negotinu so se pojavili krasni čevlji (leta okupacije čevljev praktično ni bilo) znane temišvarske tovarne »Turul« (zapomnil sem si ime in tudi znak: črni orel!)

Ljudje so šli v Banat kupovat vozove, konje, konjsko opremo in drugo. Zveza je bila iz Prahova z ladjo do nekega malega pristanišča (imena se ne spomnim več) in od tam z železnico na sever do Temišvara.

Za velikonočne praznike sva z babico šla na obisk v Temišvar. Debelo sem gledal. Takšnega mesta še nisem videl! Da bi ga dobili, bi bilo tedaj to največje in najlepše jugoslovansko mesto. Ni čudno. Bilo je glavno mesto vsega bogatega Banata. Prebivalstvo je bilo različnih narodnosti. Srbi so bili med ostalimi močna skupina. Imeli so v Temišvaru sedež srbskega vladike (biskupa) osnovno šolo in meščansko šolo. Gimnazija je bila madžarska.

Bila je lepa pomlad in življenje na cestah velemestno. Ljudstvo je bilo za moje pojme krasno oblečeno. Mnogi so nosili na obleki rozeto narodne trikolore: srbsko, madžarsko, romunsko. Nekam vedro razpoloženje na vseh obrazih. Tudi na madžarskih, kot če bi bili veseli, da so se osvobodili K. u. K.-cesarstva.

Oče je imel že veliko prijateljev domačinov. Takoj po našem prihodu smo bili vsi povabljeni na večerjo v Čakovo, rojstno mesto slovitega srbskega prosvetarja in pisatelja Dositeja Obradovića. Mesec dni ali dva pred tem pa je odbor Srbov iz Čakova slovesno predal očetu krasno zlato uro z vgraviranim monogramom in posvetilom za spomin na dan, ko je oče s svojimi vojaki osvobodil Čakovo.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 33. seji, 23. maja, obravnavalo priprave na sklic volilne seje občinske konference SZDL, ki bo junija. V zvezi s tem je ocenilo poročilo o svojem delu za obdobje 1975—1979, potrdilo predlog programske usmeritve OK SZDL in njenih organov, predlog o sestavi in številu članov, predlog kandidatov nove sestave predsedstva OK SZDL ter predlog sklepa o sestavi in delegiranju delegatov v OK SZDL. Potrdili so tudi predlog poslovnika o delu volilne seje OK SZDL. Na dnevnem redu predsedstva je bila tudi razprava o programu mladinskih delovnih akcij ter o pripravah za organizacijo 8. svetovnega in 7. evropskega prvenstva v veslanju na Bledu.

— — —

Komite OK ZK Radovljica je na 17. seji prejšnji teden obravnaval naloge za kadrovanje komitejev za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD in KS. Razen tega je bila na dnevnem redu tudi obravnava kadrovske sestave novega predsedstva OK SZDL in predlogov za kandidiranje članov v CK ZKJ in CK ZKS. Dogovorili so se tudi za dnevni red zasedanja občinske konference ZK, ki je bila 30. maja in o pripravah na obisk in delovne razgove članov CK ZKS v občini.

— — —

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 11. seji, 22. maja sprejelo program dejavnosti organov občinskega sveta ZSS in osnovnih organizacij sindikata pri izdelavi planskih dokumentov za obdobje 1981—1985. Na seji so sprejeli tudi akcijski program uresničevanja stališč Republiškega sveta ZSS o pridobivanju in delitvi dohodka ter obravnavali pripombe iz javnih razprav v osnovnih organizacijah sindikata o usmerjenem izobraževanju. Predsedstvo je potrdilo tudi finančni načrt za 1979. leto, po katerem je predvideno, da bodo znašali prihodki in odhodki 1,917.693 din.

— — —

Na 11. seji predsedstva OK ZSMS Radovljica, 18. maja so ocenili potek razprav in na njih sprejeta stališča o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju. Spregovorili so tudi o dejavnosti področnih mladinskih konferenc in komisij v akciji proslavljanja meseca mladosti v radovljiški občini. Razen tega so se dogovorili tudi o sodelovanju mladih radovljiške občine v akcijah, ki jih prireja republiška konferenca ZSMS Slovenije.

— — —

Osrednja proslava dneva mladosti, ki jo je v sodelovanju z osnovnimi organizacijami ZSMS in drugimi organizacijami in društvi organizirala OK ZSMS Radovljica je bila 26. maja na prireditvenem prostoru Pod skalco v Bohinju. Slavnostni govor je imel predsednik OK ZSMS Tone Pretnar. V kulturnem, športnem in družabnem programu pa so razen članov iz vseh OO ZSMS v občini sodelovali tudi taborniki, jamarji, modelarji in mladi gasilci. Nastopili so tudi štirje zabavno glasbeni ansambli, ki so skrbeli za ples in razvedrilo udeležencev proslave.

— — —

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je v soboto, 26. maja organiziralo v hotelu Jelovica na Bledu celodnevni seminar za vodstva osnovnih organizacij, konferenc osnovnih organizacij in člane sveta. Osnovne teme, ki so bile na programu seminarja so se nanašale na naloge sindikalnih organizacij pri uresničevanju stališč republiškega sveta ZSS o pridobivanju ter razporejanju dohodka, naloge sindikatov kot nosilcev planiranja za naslednje srednjeročno obdobje in za izdelavo planskih dokumentov ter o dejavnosti sindikatov pri akciji Nič nas ne sme presenetiti.

— — —

Organizacijski odbor XV. srečanja mladih tehnikov Jugoslavije pri Zvezi organizacij za tehnično kulturo občine Radovljica je v sredo, 23. maja sklical v Radovljici tiskovno konferenco za novinarje in dopisnike vseh regionalnih in osrednjih javnih občil. Člani odbora so jih seznanili s pripravami in programom tega največjega srečanja nad 270 mladih tehnikov iz vse Jugoslavije, ki bo od 14. do 16. junija v Radovljici, Lescah na Šobcu in na letališču ALC. Pokrovitelj srečanja je častni predsednik Zveze organizacij za tehnično kulturo Jugoslavije Franc Leskošek-Luka.

— — —

Že februarja je OK ZSMS Radovljica razposlala po vseh delovnih organizacijah v občini priporočilo s številom mladincev in mladink, ki naj bi se letos udeležili zvezne in republiške mladinske delovne akcije. Čeprav je zanimanje mladih za delo v brigadi precejšnje pa je na center za mladinske delovne akcije v roku prišlo dosti manj prijav, kot so načrtovali. Spričo slabega odziva je moral posredovati v delovne organizacije tudi občinski svet zveze sindikatov, ki je ugotovil, da še vedno ni pravega razumevanja nekaterih vodilnih delavcev v TOZD za to, da bi omogočili mladim udeležbo na akcijah.

— — —

Občinska skupščina je imenovala na majskem zasedanju novo komisijo za odpisovanje prispevkov za starostno zavarovanje kmetov, ki bo ugotavljala tiste zavezance v občini, ki niso zmožni v celoti plačevati prispevka za starostno zavarovanje kmetov. Za predsednico komisije je imenovana Andreja Ropret, referent za kmetijstvo in gozdarstvo pri OS Radovljica, za člana pa Jožica Lukan, tajnica občinske SIS socialnega skrbstva in Franc Grm, referent za odmero davka od kmetijstva OS Radovljica.

— — —

Na vsakoletnem občinskem tekmovanju v prvi pomoči, ki ga je v soboto, 19. maja organiziral občinski štab civilne zaščite Radovljica je nastopilo 32 šestčlanskih ekip iz krajevnih skupnosti in 26 iz delovnih organizacij. Najuspešnejša je bila ekipa Kemične tovarne Podnart, ki je zbrala vseh 120 možnih točk, drugo mesto je dosegla ekipa osnovne šole dr. Janez Mencinger Bohinjska Bistrica, tretje ekipa trgovskega podjetja Murka Lesce, četrto do šesto mesto si delijo ekipe KS Gorje, KS Srednja vas v Bohinju in Iskra Lipnica. Sedmo mesto si je priborila ekipa Elan Begunje, osmo osnovna šola dr. Josip Plemelj Bled, deveto III. ekipa KS Radovljica in deseto mesto I. ekipa KS Radovljica.

— — —

Vrednost uvoza radovljiškega gospodarstva v prvih treh mesecih v 1979. letu v primerjavi z uvozom lani se je povečala, kot je razvidno iz statističnih podatkov za prvo četrtletje, za 66 %. Več so uvozili kot izvozili v tem času v Verigi Lesce, Plamenu Kropa, Iskri Otoče, Kemični tovarni Podnart, Almiri Radovljica, Vezenini Bled, Žitu Lesce in Elanu Begunje. Industrija je uspela pokriti s svojim izvozom 74,5 % uvoza.

— — —

Vse kaže, da bodo tudi letošnji rezultati turističnega prometa v radovljiški občini dobri, sodeč po dokaj obetajočih podatkih v prvih treh mesecih 1979. leta. Posebno ugodna je ugotovitev, da narašča število gostov in nočitev v zimski sezoni. Od decembra 1978 do marca 1979 so bile hotelske zmogljivosti zasedene 55,3 %, lani v tem času pa le 46,2 %. Najbolj zasedeni 79,6 % so bili hoteli na Pokljuki, 60,3 % v Bohinju, 58,1 % v Radovljici in 50,8 % na Bledu. Pri tem pa je vendar potrebno ugotoviti, da največ nočitev ustvarjajo domači gostje.

— — —

Po podatkih komisije za zadeve borcev NOB pri SO Radovljica je letos zbrano iz vrnjenih posojil za stanovanjsko gradnjo in obnovo 850.000 din. Ta sredstva bodo namenili za nova posojila najpotrebnejšim prosilcem na osnovi podrobnih meril, ki veljajo tudi za upravičence stanovanj v stanovanjski skupnosti. Letos je vložilo prošnje za posojilo že nad 50 članov ZB NOV.

— — —

Po zaključnem računu davkov občanov za 1978. leto, ki so ga potrdili vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica je razvidno, da so se vplačila davkov in prispevkov občanov v 1978. letu v primerjavi s 1977. letom povečala kar za 43 %. Skupno je bilo vplačano 63.200.782 din, terjatve do zavezancev z 31. 12. 1978 pa so znašale 6.472.803 din.

— — —

V obdobju januar—april 1979 je bilo po podatkih oddelka za gospodarstvo in finance OS Radovljica v občinskem proračunu 23.429.749 din prihodkov, kar je 51,9 % nad višino prihodka proračuna v istem obdobju 1978. leta ali 29,8 % planiranega prihodka za celoletni proračun občine. Odhodki so znašali 23.228.506 din ali 75,2 % nad višino lanskoletnih odhodkov v tem času. Do konca aprila je bilo s tem razporejeno 29,5 % celoletnih proračunskih odhodkov, predvsem za splošno porabo, za delo družbenopolitičnih organizacij, negospodarske naložbe in za delo krajevnih skupnosti.

— — —

Poprečni čisti osebni dohodek delavcev v združenem delu v radovljiški občini je v začetku 1979. leta znašal 6.308 din kar je za 12,5 % nad celoletnim poprečjem 1978. leta.

— — —

V Radovljici so se sešli člani aktiva osnovnih in posebnih šol, šolskega centra, glasbene šole, delavske univerze ter predstavniki upravnega organa za družbeno dejavnost, zveze taborni-kov, zveze prijateljev mladine in predstavnik zavoda za šolstvo SRS v Kranju. Spregovorili so o nalogah pri planiranju za naslednje srednjeročno obdobje, o izidih rednih razpisov za kadrovsko nepokrita mesta v šolah, o dopolnilnem izobraževanju ob delu za pedagoške delavce, o štipendiranju in o zaključku male šole za predšolske otroke v občini. Beseda je tekla tudi o prispevku delavcev šol v javnih razpravah o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju. Dogovorili so se o organizaciji letošnjega Tončkovega tabora, ki bo 8. junija za učence vseh sedmih razredov osnovnih šol na sotočju Save Dolinke in Bohinjke ter o šoli v naravi in letovanju otrok.

— — —

Na 6. seji skupščine obeh zborov občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica, 28. maja so delegati sprejeli pravilnik o družbeno materialni pomoči socialno ogroženim občanom v občini, obravnavali poročilo o delu in finančnem poslovanju doma dr. Janko Benedik v 1978. letu, sprejeli sklep o pripravah za sprejem planov socialnega skrbstva v občini Radovljica in v SRS za obdobje 1981—1985 in za obdobje 1986—1995. Ocenili so javno razpravo in sprejeli stališča o predlogu zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela. Na osnovi podatkov strokovne službe so ocenili udeležbo delegatov na dosedanjih sejah skupščine II. mandata. Na zasedanju so obravnavali tudi gradivo za 5. sejo skupščine skupnosti socialnega skrbstva Slovenije ter izvolili svojega delegata za to zasedanje, ki bo sredi junija.

— — —

Z dozidavo četrtega nadstropja je prenovljeni hotel Jelovica pridobil 56 novih prenočitvenih zmogljivosti, tako da jih ima zdaj že 268. Vsa gradbena in obnovitvena dela bodo zaključena že maja. Povsem bo obnovljen tudi vhodni del in recepcija, nabavili so novo tovorno in osebno dvigalo, opravljene pa so tudi nekatere zboljšave društvenih prostorov. Celotna naložba velja 25 milijonov din.

— — —

Foto kino klub Radovljica v katerem je včlanjeno 110 amaterjev z Bleda, Radovljice, Lesc in Podnarta je na rednem občnem zboru 18. maja ocenil dejavnost v pretekli dveletni mandatni dobi. Za novega predsednika kluba so izvolili dolgoletnega člana in organizatorja fotokino dejavnosti Joža Poljanca z Bleda.

— — —

ZKO Radovljica je v sodelovanju z DPD Svoboda Tomaž Godec Bohinjska Bistrica organizirala v novi dvorani doma Joža Ažmana v petek, 18. in v soboto 19. maja vsakoletno občinsko srečanje pevskih zborov. Razen vseh desetih zborov iz občine sta se na tej množični kulturni prireditvi predstavili tudi godbi na pihala iz Gorij in Lesc.

— — —

Prizadevni člani dramske sekcije DPD Svoboda Tomaž Godec Bohinjska Bistrica so že pred otvoritvijo nove dvorane v domu Joža Ažmana naštudirali pod režiserskim vodstvom Janeza Medje veseloigro Veleturist. Prvič so jo uprizorili 11., ponovili pa 13. maja; obakrat v nabito polni dvorani. Že v soboto, 26. maja pa so se predstavili z novo igro domačega avtorja Zdenkota Strgarja Herojka, ki jo je režiral njegov brat Lovro Strgar.

— — —

V počastitev dneva mladosti je Klub radovljiških študentov v sodelovanju z OO ZSMS Radovljica pripravil v petek, 25. maja v Šivčevi hiši glasbeno prireditev Večer renesančne glasbe.

— — —

V soboto, 26. maja je godba na pihala DPD Svoboda Lesce pod vodstvom dirigenta Branka Lacka nastopila na sedmem srečanju pihalnih orkestrov Slovenskih železarn na Ravnah na Koroškem. Osmo srečanje železarskih godb bo prihodnje leto v Lescah pod pokroviteljstvom delovne organizacije Veriga.

POMANJKLJIVOSTI, KI JIH JE UGOTOVILA KOMISIJA ZA LEPO OKOLJE

Znano je, da je gorenjska turistična zveza razpisala tekmovanje v čistoči in urejenosti krajev na Gorenjskem. To bodo ocenjevali po 15. juliju. Doslej pa so opravili »predogled«, da bi ugotovili pomanjkljivosti, ki jih je treba čimpreje odpraviti. Da bi bila vsa turistična društva in po njih vsi prebivalci seznanjeni, katere so te največje pomanjkljivosti, je komisija poslala imena krajev in napake, ki kazijo okolje.

Tako so v **Begunjah** ugotovili da je treba obnoviti tablo pri vstopu v vas, očistiti potok v Dragi in proti Zapužam ter obnoviti kapelo v Poljčah.

Na področju krajevne skupnosti **Žirovnica** je treba v Vrbi odstraniti navlako ob zgodovinski lipi, v **Doslovčah** pa prepleskati napisno tablo.

Na Jesenicah in okolici je treba obnoviti markirno tablo na Blejski Dobravi, odpraviti neustrezno sežiganje odpadkov na pokopališču, očistiti strugo potoka Ukova nasproti glavne pisarne Železarne, obnoviti robnike pri bolnišnici in tablo za Planino pod Golico ter odstraniti table »Zimmer frei« (Potoki, Hrušica).

V Planini pod Golico so ugotovili, da je podrta obeležna tabla in da je treba očistiti potok ter obnoviti table pri avtobusni postaji.

Na **Dovjem** je treba odstraniti smetišče za spomenikom, v **Mojstrani pa** bo treba obnoviti klop ob poti proti Vratom in tablo za hotel Triglav.

V Kranjski gori morajo obnoviti cestne table, lesene ograje in klopi, kozolec nasproti hotela Alpe Adria, odstraniti lesenjače ob Pišenci pri hotelu Lek in smetišče pri žičnici ter očistiti breg ob Savi Dolinki.

V Ratečah naj se popravi tabla na križišču pri spomeniku NOB, tabla za prodajo pijač in odstraniti napise »Zimmer frei«.

Komisija za lepo okolje pri gorenjski turistični zvezi upa, da bodo lastniki in pristojni ter odgovorni za naše o poskrbeli, da se to čimpreje, najkasneje pa do 15. julija uredi.

B.

Na ustanovnem sestanku turističnega podmladka na šoli Prežihov Voranc, ki je bil 16. maja, je nad sto mladih udeležencev pozorno sledilo predavanju o delovanju turističnih organizacij in z zanimanjem gledalo diapozitive najlepših rož v lanskem letu na Jesenicah in v okolici. Razen tega so si v okviru tega predavanja, ki šteje v tekmovanje gorenjske turistične zveze, ogledali še slike naravnih lepot našega področja, ki smo se jih že tako navadili, da jih tu živeči komaj opazimo. (Tekst in foto. B. Blenkuš)

V RADOVLJICI BO SREČANJE MLADIH TEHNIKOV JUGOSLAVIJE

V Radovljici se pospešeno pripravljajo na 15. srečanje mladih tehnikov Jugoslavije. Na nedavni novinarski konferenci so člani organizacijskega komiteja seznanili predstavnike sredstev javnega obveščanja o pripravah na to veliko srečanje mladih tehnikov Jugoslavije, ki bo v Radovljici od 14. do 16. junija. Srečanje, katerega pokrovitelj je Franc Leskošek-Luka, bo letos obeleženo z obetnicami naše partije, SKOJ, revolucionarnih sindikatov, 125-letnice rojstva Mihaila Pupina, mednarodnega leta otroka in šestega kongresa Ljudske tehnike Jugoslavije.

Doslej je bilo srečanje mladih tehnikov iz vse Jugoslavije le enkrat v Sloveniji in sicer v Velenju. Seveda ni naključje, da je jubilejno — 15. srečanje v Radovljici, saj imajo v tej občini izredno razvejano dejavnost ljudske tehnike.

Slavnostna otvoritev srečanja bo v petek, 15. junija pred osnovno šolo Antona Tomaža Linharta v Radovljici. Ob tej priliki bodo pripravili tudi veliko parado prikaza Ljudske tehnike po ulicah Radovljice. Na srečanju bo sodelovalo okrog 300 mladih tehnikov iz vse Jugoslavije, ki bodo v treh dneh prikazali številne spretnosti in znanje z najrazličnejših področij ljudske tehnike. V dneh srečanja bo Radovljica tudi slavnostno okrašena.

J. R.

DRUGI TIR SKOZI KARAVANŠKI PREDOR

Prejšnji teden je skozi karavanški predor simbolično peljal vlak po novem železniškem tiru, ki so ga v teh dneh dokončali. S tem je odprta nova železniška povezava med Jesenicami in Podrožco, hkrati pa novi tir predstavlja pomembno pridobitev za razbremenitev ozkega železniškega grla skozi Jesenice oziroma karavanški predor, pa tudi v širšem smislu povezave med Zahodno Evropo in Vzhodom.

Na proslavah, ki sta bili ob tej priliki v Podrožci na avstrijskem Koroškem in na Jesenicah so poudarili nov uspeh graditeljev hkrati pa tudi uspeh trajnega in dobrega poslovnotehničnega sodelovanja med avstrijskimi in jugoslovanskimi železničarji. Uspeh je še toliko pomembnejši, ker so graditelji izpolnili obljubo, da bo drugi tir usposobljen do vpeljave novega mednarodnega voznega reda, ki je začel veljati 27. maja.

Na jugoslovanski strani so morali graditelji položiti 6.090 metrov novega tira. Izvršena so bila rekonstrukcijska dela v predoru, elektrifikacija tira, razširjen nadvoz nad magistralno cesto na Hrušici, vgrajena je bila nova kretniška zveza na Jesenicah in še številna druga dela. Sredstva so prispevale delovne organizacije prek temeljnih bank in uporabniki storitev — organizirani v samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet.

Seveda pa je ta uspeh, lahko rečemo vseh jugoslovanskih železničarjev, tudi spodbuda za nadaljna dela pri rekonstrukciji ozkega grla na jeseniški železniški postaji, kakor tudi v pripravah za gradnjo drugega tira med Jesenicami in Ljubljano. Vedno naraščajoč obseg prevoza na tej progi namreč narekuje, da se pospešeno nadaljuje s študijami in pripravami za gradnjo drugega tira.

J. Rabič

Dopisujte v Železarja

K ČLANKU V. PERKA »ŠESTDESETLETNICA DELAVSKEGA DOMA IN NJEGOVA NADALJNA USODA«

JESENIŠKI DELAVSKI DOM IMA ZGODOVINSKI POMEN ZA DELAVSKO GIBANJE NA SLOVENSKEM

Delavski dom na Jesenicah moramo ohraniti takšen kot je, s primerno preureditvijo njegovih prostorov pa povezati revolucionarno tradicijo z današnjim dnem delavskih Jesenic.

Te dni (24. maja) sem bil na otvoritvi razstave »60 let delovanja KPJ ZKJ v Sloveniji«, ki jo je v Jurčkovem paviljonu na ljubljanskem gospodarskem razstavišču pripravil Muzej ljudske revolucije Slovenije. Kot rojenemu Jeseničanu seveda ne gre zameriti, da sem še s posebnim zanimanjem ogledoval dokumente, ki se nanašajo na razvoj naprednega delavskega gibanja na Jesenicah; naj povem tudi to, da sem bil res zadovoljen, da so Jesenice na tej razstavi tako dobro zastopane.

Ko pa sem odhajal z razstave, mi je vedno bolj šlo navzkriž to, da se jeseniški delavci nedvomno zelo prizadevajo, da bi čim dostojneje proslavili 60-letnico svojih socialističnih organizacij in enako obletnico jeseniške Svobode, hkrati pa je – vsaj zaenkrat – precej negotova nadaljna usoda jeseniške »rdeče trdnjave«, Delavskega doma, opredmetenega simbola revolucionarnega boja jeseniških delavcev.

Priznati moram, da sem o nadaljnji usodi Delavskega doma oziroma o trenutnem stanju razprav glede njegove usode pomanjkljivo informiran; vem samo to, kaj predvideva »zazidalni predlog za poslovni center železarne Jesenice«, ki ga je 19. marca letošnjega leta objavil jeseniški Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje, in tisto, kar je v zvezi s to usodo v Železarju napisal Vencelj Perko. Zato upam, da nimam prav, ko se bojim, da bo nadaljna usoda Delavskega doma takšna, da bo osramotila njegov zgodovinski pomen.

Že omenjeni »zazidalni predlog« pravi namreč takole:

»Zaradi kulturno-zgodovinske pomembnosti objekta Delavskega doma predvidevamo vključitev **južnega pritličnega dela tega objekta** (podčrtal M. P.) v bodoči poslovni center Železarne. Utemeljitev: skrajna dotrajanost ostalih delov obstoječe stavbe. Preostali priključni del naj bo oblikovno-arhitektonsko prilagojen novi zazidavi. Predvidevamo, da bo moral biti tudi prekrit z novo streho. Adaptacijski poseg naj bo izvršen z veliko mero občutka do objekta, ki ima zgodovinski pomen za začetek delavskega gibanja na Slovenskem. Adaptirana stavba naj tudi namen o zadrži ta pomen.«

K temu predlogu naslednje:

1. V južnem pritličnem delu doma so bili gostinski prostori in konzum; res je, da so bili tudi v gostinskih prostorih sestanki naprednih delavcev, toda njihova najvažnejša dejavnost se je odvijala v prvem nadstropju južnega dela doma in seveda predvsem v ostalih njegovih delih – v dvorani, na njenem odru – in v prostoru pod tem odrom. Naj si torej arhitekti še tako prizadevajo, ob sedanjih načrtih oz. njihovi uresničitvi (vključitvi južnega pritličnega dela doma v bodoči poslovni center Železarne) Delavski dom sploh ne bi več spominjal na svojo nekdanjo podobo, spomenik naprednemu delavskemu gibanju na Jesenicah pa vsekakor ne bi mogel biti.

2. Zgodovinski pomen doma ni vezan samo za začetek delavskega gibanja na Jesenicah, temveč za vse obdobje med obema vojnama, pa tudi za povojno obdobje Jesenic. O tem pomenu je V. Perko v svojem članku v Železarju spregovoril s tako tehtnimi argumenti in podatki, da njegovim izvajanjem ni potrebno ničesar dodajati.

3. Prav gotovo imajo strokovnjaki Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje prav, ko ugotavljajo »skrajno dotrajanost ostalih delov obstoječe stavbe.« Toda – ali je ta dotrajanost in, predvidevam vsaj, z njo povezana stiska s finančnimi sredstvi zares zadosten razlog, da Delavski dom, takšen kot je (notranje seveda ustrezno preurejen za današnje potrebe) ne postane v svoji celoti resničen spomenik naprednemu jeseniškemu delavskemu gibanju, temveč ostane samo nekakšen torzo, reven pomnik svoje nekdanje vloge?

Ne vem, kdo vse je sodeloval in še sodeluje v snovanju bodoče usode Delavskega doma, povsem pa se strinjam s tov. Perkom, ko pravi, da bi vsi pristojni jeseniški dejavniki morali o tem povedati svojo besedo, zavedajoč se pri tem, da so nadaljevalci tistih gibanj in stremljenj, ki so se rojevala pod streho doma. **In če tre-nutno za ustrezno spominsko ohranitev podobe Delavskega doma ni dovolj sredstev, potem naj to ne bo vzrok, da ne bi te podobe dosegli vsaj postopoma, morda tudi v večletnem obdobju, vendar pa je potrebno, da se za takšno postopno zasnovo ohranitve »pravega« Delavskega doma odločijo že danes.**

Iz različnih vzrokov je Jesenicam tudi po zmagovitem koncu naše NOB manjkalo sredstev za zadovoljitev raznih svojih resničnih potreb – v vrsti povojnih let med ostalim ne nazadnje zato, ker so se tem potrebam zavestno odpovedovale zato, da bi pomagale premagovati še hujše težave in potrebe drugod po Jugoslaviji. Pa vendar je Franc Leskošek, častni občan Jesenic, že leta 1946 ponudil, da posreduje za sredstva, s katerimi bi obnovili Delavski dom.

To vem iz nekdanjih razgovorov s svojim očetom Nandetom Pogačnikom, ki je bil leta 1945 glavni delavski zaupnik Železarne, naslednje leto pa podpredsednik jeseniških sindikatov. Te dni sem ga ponovno vprašal, kako je bilo s tem in povedal mi je naslednje:

»Poleti leta 1946 je bil na športnem igrišču v Podmežaklji, kjer je sedaj hokejsko igrišče, nek nastop, ki mu je prisostvoval tudi tovariš Leskošek. V razgovoru z nami, to se pravi s tedanjimi jeseniškimi sindikalnimi in drugimi funkcionarji je ponudil, da posreduje za zagotovitev 20–22 milijonov dinarjev za obnovo Delavskega doma.

O tej ponudbi smo se pozneje seveda menili in pri tem ugotovili naslednje: da je na bombardiranih Jesenicah velika stanovanjska stiska, da tudi v samem Delavskem domu stanuje sedem do osem družin, ki jim ob obnavljanju tega doma ne bi mogli zagotoviti drugih stanovanj – in da v takšnem položaju Jeseničani najbrž ne bi imeli razumevanja za obnovo Delavskega doma, ko pa je še toliko nujnejših potreb. Tako takrat tov. Leskoška nismo prijeli za besedo, pozneje pa ... pozneje pa je dom iz raznih drugih vzrokov ostajal takšen, kot je bil oziroma vedno bolj propadal. Mislim, da imamo prav sedaj zadnjo priložnost, da Jesenicam vrnemo Delavski dom – takšen kot je bil, samo še mnogo bolje urejen, tako, kot to ustreza sedanjim časom, ko imamo velik del tistega, za kar so se borile generacije jeseniških železarjev«.

Milan Pogačnik
svetovalec izvršnega
sveta skupščine SRS

STOP – RDEČA LUČ

LETO 1979 JE MEDNARODNO LETO OTROKA

Pri tem mislimo predvsem na tiste otroke, ki še vedno umirajo po svetu zaradi pomanjkanje kruha, zdravil in vsega tistega, kar je najnujnejše za otrokov razvoj.

Veseli smo, da smo mi v naši socialistični skupnosti že rešili te probleme in je življenje naših otrok tako, kot ga samo želimo.

Vendar le ni tako. Tudi naši otroci so ogroženi, ogroženi vsak dan na cesti, na poti v šolo, na igrišče in vzgojno-varstvene organizacije.

V letu 1977 je ugasnilo na slovenskih cestah življenje 68 otrok, lani pa že 78.

Vprvih mesecih letošnjega leta nesreče skokovito naraščajo. Vsak dan beremo o tragedijah, ki nam lahko vsilijo nov žalosten rekord. Tega si verjetno ne želimo.

KAJ NAM BO TOREJ PRINESLO MEDNARODNO LETO OTROKA?

V naši domovini zadovoljnih in veselih otrok, lahko največ prispevamo prav mi, vozniki motornih vozil. Med nami naj bo več vozniške etike, obzirnosti, strpnosti in humanosti in leto 1979, se bo končalo z manj novih belih krst in gomil tistih, ki še niso prestopili praga resničnega življenja.

Kako naj se sami zavedajo nevarnosti, katere se niti mi ne – toda bi se je morali.

Jaka Klinar

AKTIVNI ČLANI ZRVS DOVJE–MOJSTRANA

Člani zveze rezervnih vojaških starešin v Mojstrani so tudi v letošnjem letu zelo aktivni. V mesecu aprilu in tudi v maju so osrednjo pozornost namenili vsakoletnim najpomembnejšim nalogam in sicer seminarju in izpitom za vse člane zveze rezervnih vojaških starešin. Najprej so se na seminarju seznanili z letošnjo temo, na podlagi katere so potem delali ustrezne izpite. Tema je tudi tokrat zajemala vojaško politično teorijo, vojaško teorijo, topografijo in taktično nalogo.

Poleg tega pa so vsi člani zveze rezervnih vojaških starešin izvedli tudi streljanje z malokalibrsko puško. Posebna komisija, ki je potem pregledala vse rešene naloge, je z zadovoljstvom ugotovila, da so skorajda vsi pokazali zelo dobro znanje in tudi dobro poznavanje tematike s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Poudariti je treba tudi to, da so člani zveze rezervnih vojaških starešin v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana, aktivni tudi v vseh organih krajevne skupnosti, udeležujejo se vseh manifestativnih akcij in vsestransko sodelujejo z drugimi organizacijami in društvi.

J. R.

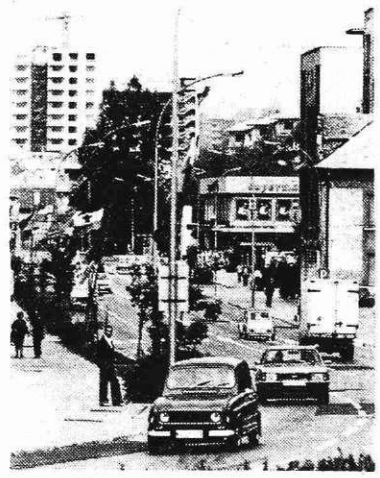

Jeseniški vrvež

ZA DAN MLADOSTI V DOLINO ZAVRŠNICE

25. maj – Titov rojstni dan in praznik mladih.

Tito – vzornik, velik učitelj in prijatelj nas mladih, človek, ki je posvetil vse delo in življenje za srečnejši današnji in jutrišnji dan delovnega človeka, revolucionar, ki je odločilno prispeval k utrditvi Komunistične partije Jugoslavije in k njenemu vzponu. Popeljal je napredne sile in ljudske množice v boj proti fašizmu, v boj za osvoboditev in osamosvojitev Jugoslavije. Tito, eden izmed stebrov sodobnega sveta, nepremagljiv borec za neuvrščenost, mir, bratstvo med narodi, za enakopravnost v svetu, za bolj human jutrišnji svet. Tito je del vseh nas, del naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Tito, to smo mi vsi.

Mladi se zavedamo svojih nalog in cenimo pridobitve naše revolucije in delež mladih v revolucionarnem razvoju naše družbe. Nadaljevali bomo delo in prenašali tradicije časov, ko so v boju združeni jugoslovanski narodi izbojevali svobodo, neodvisnost, skovali bratstvo in enostnost ter postavili temelje novi, drugačni, lepši družbi. Mladi Jugoslavije praznujemo Titov praznik, ki je tudi naš. Posebno pozornost posvečamo 60-letnici organiziranega, naprednega mladinskega gibanja. Obujamo svetle tradicije boja in zmag zveze komunistične mladine Jugoslavije, ljudske mladine Jugoslavije, vse fronte mladinske organizacije, ki je prerasla v današnjo zvezo socialistične mladine. Ideje, za katere so padali skojevci, so danes resničnost. Uresničili so jih borci, naši ljudje v trdem boju za svobodo. Toda tudi mi mladi, ki danes uživamo to svobodo, želimo dati svoj prispevek k razvoju naše samoupravne, socialistične družbe.

Delo, ki ga opravljate danes vi starejši, želimo nadaljevati mi. Izobražujemo se ne samo v šolah, naša aktivnost sega tudi izven obveznega dela. Dan mladosti praznujemo s številnimi prireditvami, ki so prikaz naših dejavnosti, na katerih proslavljamo letošnje jubileje.

V osnovni šoli Žirovnica smo 24. maja v ZSMS svečano sprejeli nove mladince, učence sedmih razredov. Na sprejemu so bili prisotni tudi predstavniki osnovne organizacije ZSMS v krajevni skupnosti Žirovnica ter predsednik občinske konference ZSMS Jesenice Slavko Mežek.

Na predvečer dneva mladosti smo pod Selcami, v Rebru nad šolo zakurili kresove v počastitev Titovega praznika, 87 bakel, razporejenih v peterokrako zvezdo, je gorelo v mirno, tiho noč, tako kot je gorelo v naših srcih, gorelo za Tita z najlepšimi željami ob njegovem rojstnem dnevu. Tega večera so bile vse naše misli posvečene enemu samemu, vsem dragemu in spoštovanemu človeku – TITU.

Na dan mladosti – 25. maja smo pionirji in mladinci iz osnovne šole Žirovnica skupaj z učenci iz OŠ Fran Saleški Finžgar iz Lesc in učenci OŠ Anton Linhart iz Radovljice, že tretjič krenili na tradicionalni pohod po partizanskih poteh pod Stolom. Tokrat so se nam pridružili še mladi iz Ljubljane in Varaždina. Vsi smo odšli čez Smokuški vrh do Titove vasi, kjer so borci kokrškega odreda decembra 1944. leta zgradili dvanajst ali trinajst barak z namenom, da v njih prezimijo. V eni izmed barak je imel svoj sedež štab bataljona, v drugi so bili bataljonski obveščevalci, pa kuhinja in prostor kamor bi zaprli sumljivo osebo ter še celo zobna ambulanta. V ostalih barakah so se nastanili borci. V Titovi vasi je živelo okrog 140 borcev, ki so bili razdeljeni v tri čete: prvo, drugo in tretjo minersko četo. Bili so dobro povezani z vaščani, imeli so dobro kurirsko in stražarsko službo, ki je opozorila na nevarnost tudi takrat, 30. januarja 1945, ko jih je ob dveh ponoči napadel sovražnik in vas požgal.

Skupaj z nekdanjimi borci, ki so obujali spomine na tiste čase, smo pripravili krajši kulturni program ob spominskem obeležju, nato pa se ločeno odpravili naprej.

Sedmi razredi so odšli proti lovskim kočam, kjer je tretja četa gorenjskega odreda našla zatočišče od 4. januarja 1944 do 24. aprila 1944. Tam so se poklonili spominu padlim, takrat ko so Nemci našli partizansko taborišče in zažgali lovske koče, potem pa nadaljevali pot do Završnice.

Osmi razredi pa smo krenili proti Poljški planini, kjer so se borci tretje čete gorenjskega odreda zadrževali od sredine maja do julija leta 1943. Taborišče tukaj je bilo majhno šotorišče in še zdaleč ne tako udobno kot v lovskih kočah in Titovi vasi. Dež je močil šotore, ki so bili napravljeni iz rjuh, vendar so bili partizani dobro skriti v širokih krošnjah dreves, tako, da jih letalo, ki je spreletavalo dolino in jih iskalo ni našlo.

Tudi mi smo se odpravili po dolini Završnice do osrednjega prireditvenega prostora ob Milovanovičevem spomeniku.

Po okrepčilu se je pričela proslava, posvečena 25. maju. V kulturnem programu so sodelovali mladi iz vseh štirih šol: Žirovnice, Lesc, Radovljice in Varaždina.

Vojna zgodovina naših krajev je zelo bogata. Enote kokrškega odreda so se vse do osvoboditve borile v teh krajih in prav je, da mi mladi nadaljujemo tradicije NOB.

Na prvem pohodu 25. maja 1975 smo odkrili več spominskih obeležij. Postavljena so na mestih, kjer so več mesecev na enem mestu taborile čete ali bataljoni kokrškega odreda. Od takrat se mladi vsako leto odpravimo na pohod, obiščemo ta spominska obeležja in tako počastimo spomin na težke dni naše revolucije, ko so naši dedje in očetje prelivali kri in žrtvovali svoja življenja v boju s sovražnikom.

Vsakič nas pohodnike spremljajo tudi borci, ki nam s svojimi spomini še poglabljajo znanje o narodnoosvobodilni borbi pod Stolom. Prav je, da se ohranjajo tradicije NOV, da mladi spoznamo zgodovino svojih krajev, ker le tako tudi spoznavamo, kakšne žrtve so bile potrebne, da danes lahko živimo tako srečno in brezskrbno. Tako smo kot že leta nazaj dostojno proslavili naš praznik in obudili spomine na narodnoosvobodilno borbo in socialistično revolucijo.

Jasmina Smole, 8. a r. –
novinarski krožek – OŠ
Žirovnica

MOJE PISMO TITU

Lepo te pozdravljam in čestitam ob tvojem rojstnem dnevu. Želim ti še mnogo zdravih let, da bi bil še dolgo, dolgo med nami. Zelo rada bi te obiskala v Beogradu, a stanujem predaleč. Čeprav sem te videla le enkrat smo se v šoli veliko že učili o tebi. Vem, da si se rodil v Kumrovcu, da se nekaj otroštva preživel pri dedu v Podsredi. Tudi v svetu si zelo znan. Vsi tuji državniki te zelo spoštujejo. Kaj te tudi ne bi, saj si vodil našo partizansko vojsko skozi najhujše borbe in na koncu smo tudi po tvoji zaslugi zmagali. Z vsemi močmi si se boril za neuvrščenost. Občudujem tvoje delo. Delavci v tovarnah in drugje poslušajo tvoje nasvete. Povsod te lepo sprejmejo in ti pripravijo kulturni program. Želim, da nas čimprej obiščeš v mojem domačem kraju.

Pionirka Andreja

(Andreja Vehar, 4. č COŠ Tone Čufar Jesenice)

TEKMOVANJE PIONIRJEV IN MLADINCEV — GASILCEV

Občinska gasilska zveza Jesenice je v počastitev jubilejev KPJ – ZKJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov in v okviru priprav na kongres gasilcev v nedeljo, 27. maja, v Mojstrani uspešno pripravila in izvedla tekmovanje pionirjev in mladincev gasilcev.

Pionirji do starosti deset let, ki spadajo v A skupino, so se pomerili v gašenju z vedrovko in v vaji s hidrantom. Pri tem so sodelovale tri desetine, od katerih je bila prva desetina gasilskega društva Kranjska gora, druga iz Smokuča in tretja z Dovjega.

Pri pionirjih med 10. in 14. letom, ki spadajo v B skupino, se je tekmovanja udeležilo sedem skupin. Pomerili so se v štafeti in trodelnem napadu z malo motorko z zmogljivostjo 300 litrov. Najboljši so bili pionirji iz Smokuča, za njimi iz Kranjske gore, kot tretji so se uvrstili pionirji gasilskega društva Jesenice-mesto, četrti so bili iz Podkorena, peti z Dovjega, šesti z Blejske Dobrave in sedmi druga desetina Jesenice-mesto.

Osem desetin mladincev se je pomerilo v štafeti s preprekami in v trodelnem napadu z 800 litrsko motorno brizgalno. Kot prvi so se uvrstili mladinci iz Smokuča, drugi so bili iz Zabreznice, tretji z Dovjega, četrti s Hrušice, peti so se uvrstili mladinci gasilskega društva Jesenice-mesto, šesti so bili z Blejske Dobrave, sedmi z Mojstrane in osmi iz Kranjske gore.

Najbolje uvrščeni so prejeli pokale in pravico udeležbe na pokrajinskem, oziroma republiškem tekmovanju, vse desetine pa so prejele diplome. Predsednik tekmovanja je bil Anton Arh, tekmovanje je vodil Karel Tramte, tehnični vodja pa je bil Janez Bohinjc.

B.

Pionirji in mladinci GD Smokuč med vajo (Foto B. Blenkuš)

BRAVO »JUTRO«

»V petek, 25. maja, ob 19.30 vas vabimo na zabavno-glasbeni večer, ki so ga pripravili člani kulturnega kluba JUTRO pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Člani kluba JUTRO, ki združuje delavce bratskih republik in pokrajin, vam bodo predstavili svoje kraje v pesmi in humorju.« Tako se je glasilo vabilo na petkov zelo uspel zabavno glasbeni večer jeseniških »jutrovcev«.

Le redko se zgodi, da bi bila dvorana amaterskega gledališča tako polna kot tokrat, ko so bila zasedena celo stojišča. Nada Stojanović in Meho Kasančević sta pozdravila navzoče in v lepem srbohrvatskem jeziku povedala, da kulturni klub JUTRO prireja večer v počastitev dneva mladosti in 87-letnice rojstva našega predsednika tovariša Tita. Sledile so tri pesmi o Titu, potem pa se je začel odvijati glasbeni in zabavni program. Ob spremljavi glasbenega ansambla, ki ga sestavljajo harmonikar Rasin KURAN, kitarista Jovčo JOVANOV in Salif KLAIĆ ter bobnar Šefik KAMENČIĆ, se je zvrstilo kar dvanajst pevcev narodnih in zabavno-narodnih pesmi. Kot pevci so se uspešno predstavili: Lidija ĆIMDŽIĆ, Aga BURINIĆ, Mesud ČATIĆ, Zdravko DESPOT, Mesud HAMULIĆ, Rasim HODŽIĆ, Jovica JUKIĆ, Minka BAJRETAROVIĆ, Zinka ALAGIĆ, Alif MUMINOVIĆ, Meho HASANČEVIĆ in Džoka MATIĆ. Kot recitatorka se je predstavila Zinka ALAGIĆ, za humor sta poskrbela Jovica JUKIĆ in Meho HASANČEVIĆ, prireditev pa sta organizirala Tihomir KOSTIĆ in Eftim DAČEV.

Pester in dosti tekoč program so navdušeno pozdravljali hvaležni poslušalci in gledalci, ki so pri izvajanju marsikatere pesmi tudi množično sodelovali. Resnično lep kulturni dogodek, ki je doživel izredno odmevnost pri rojakih iz bratskih republik in pokrajin, od najmlajših do najstarejših. Strogi kritik bi tu in tam lahko očital še premajhno dodelanost posameznih točk, kar pa je nadomestila spontanost, prisrčnost in temperamentna izvedba. Prizadevni člani JUTRA bi morali v svoje vrste pridobiti le še nekoga, ki bi

Glasbeni ansambel »JUTRA« (Foto J. Bedič)

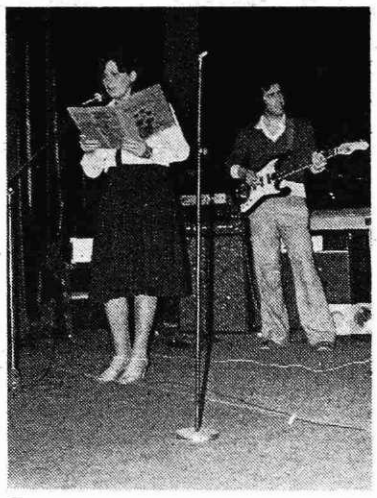

Temperamentna napovedovalka Nada (Foto J. Bedič)

skrbel za njihovo ozvočenje, ki je tu in tam odigralo preveč »nadrejeno« vlogo nad izvajalci.

Zelo uspel večer je znova potrdil dvoje: da si naši občani, doma v bratskih republikah in pokrajinah želijo več programov v svojem materinskem jeziku, več svoje izvirne narodne in narodno-zabavne glasbe in da imamo med delavci neslovenci, ki pretežno živijo v samskih domovih izredno veliko talentov in dobrih organizatorjev in takih, ki želijo aktivno delovati na kulturnem področju.

Člani JUTRA bodo v soboto, 2. junija, z nekaj točkami sodelovali tudi na slovesnosti ob 30-letnici TOZD Jeklovlek. Prav bi tudi bilo, da bi nekoliko še »zbrušen« in korigiran petkov program predstavili še drugim delavcem na Jesenicah, pa morda še kje drugje.

V vsakem pogledu članom JUTRA lahko čestitamo k uspešno izvedenamu glasbeno-zabavnemu programu v želji, da bi še naprej uspešno delovali in imeli še več takih večerov. Kvalitetnega kadra imajo dovolj, prav tako pa dovolj volje za delo.

USPELO SREČANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENSKIH ŽELEZARN

V organizaciji koordinacijskega odbora za kulturo pri SOZD Slovenske železarne in komisije za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Ravne na Koroškem, je bilo v soboto, 26. maja, ŠESTO TRADICIONALNO SREČANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENSKIH ŽELEZARN.

Srečanja so se udeležili: pihalni orkester DPD Svoboda – tovarne Veriga Lesce, orkester Štorskih železarjev, pihalni orkester Jeseniških železarjev in pihalni orkester Ravenskih železarjev. To je bilo njihovo šesto srečanje, ki so ga godbeniki posvetili letošnjim jubilejem partije, SKOJ, in revolucionarnih sindikatov. Prikazali so del kulturnih dejavnosti, ki jo gojijo ob delu. Srečanje je bilo dobro pripravljeno.

V središču Raven so prihod godb iz Lesc, Štor in Jesenic pozdravili številni občani Raven, pihalni orkester Ravenskih železarjev pa igral koračnice. Ob 10. uri so godbeniki svoje srečanje pričeli z bleščečim mimohodom skozi Ravne do športnega centra Ravne. Pri mimohodu so godbenike številni Ravenčani navdušeno pozdravljali z aplavzi in se pridruževali povorki. Na čelu povorke so zastavonoše nosili sindikalne, državne in slovenske zastave, mladinke in mladinci v narodnih nošah pa embleme delovnih organizacij, ki so jih orkestri predstavljali. Za njimi so korakali godbeniki vseh štirih orkestrov s svojimi predsedniki na čelu in izmenično igrali koračnice. Pogled na povorko je bil izjemen. Dopoldansko sonce je zastave, narodne noše, lepe in okusne uniforme godbenikov štirih orkestrov – železarjev zlilo v bleščečo barvno celoto, kar je pri vseh spremljevalcih mimohoda, zapustilo nepozabljeni vtis.

Ob 11. uri je bil koncert vseh sodelujočih orkestrov na nogometnem igrišču športnega centra. Orkestre, goste in poslušalce so pozdravili v imenu organizatorjev predstavnik sindikata železarne Ravne in Peter Kunc, podpredsednik poslovodnega odbora SOZD Slovenske železarne. Po pozdravnih govorih so orkestri izvedli vsak svoj koncertni program.

Pihalni orkester DPD Svoboda – tovarne Veriga Lesce, se je predstavil s koračnico I. Tavčarja Pod Golico ter s skladbami Seep Neumayerja Preludium in F. Vatovca partizanske pesmi, pod vodstvom dirigenta Branka Laska. Pihalni orkester Štorskih železarjev, pod vodstvom dirigenta profesorja Franca Zupanca, je zaigral Koncertno koračnico J. Wiehersa, Choral and rock-outa. T. Huggensa in Resavka Djordja Kraklajića. Nato so Jeseničani pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica izvedli Bratstvo in edinstvo Nikole Kalodjere in Pet minut z melodijami bratov Avsenik, pihalni orkester Ravenskih železarjev pa je pod vodstvom dirigenta profesorja Alojza Lipovnika zaigral Radovanje T. Vidošića in Novo baročno suito T. Huggensa.

Moramo poudariti, da se je koncertni del srečanja odvijal po neznosni vročini, pri temperaturi okoli 30 stopinj. Kljub temu so godbeniki prikazali visoko stopnjo muziciranja in discipline. Srečanje ni imelo tekmovalnega značaja in tudi če bi hoteli izvedbe ocenjevati, bi zelo težko prišli do pravilne razvrstitve. Vsak orkester ima svoje specifične vrednosti, kakor tudi pomanjkljivosti, kakršne so prisotne tudi pri profesionalnih orkestrih. To kar so izvedli godbeniki – železarji, popolnoma zadostuje ravni katero predstavljajo. Muziciranje katerega smo slišali in odnos članov orkestra do te zvrsti orkestrske dejavnosti, pravzaprav ni več amaterizem. To je profesionalni odnos do te zvrsti glasbe, do dela v kulturi nasploh. Za-to so delovni kolektivi iz katerih izhajajo orkestri lahko ponosni na svoje godbenike in prepričani da so sredstva, katera so vložena v to zvrst kulturne dejavnosti, dobro naložena. S to ugotovitvijo se ujema tudi misel iz pozdravnega govora tovariša Petra Kunca, ki je med drugim dejal: »... dokler imamo v delovnih kolektivih tako kvalitetne orkestre, se nam ni treba bati za pomanjkanje delovnih uspehov ...«

Koncert so zaključili združeni orkestri, čez 200 godbenikov, pod vodstvom dirigenta – domačina profesorja Alojza Lipovnika. Zaigrali so tri koračnice: Moja domovina, Zlatorog in Koroška.

Ob zaključku koncerta so organizatorji podelili predstavnikom orkestrov in dirigentom spominska darila. Tudi gostje so v zahvalo za dobro organizacijo srečanja izročili ravenskim godbenikom spominska darila z željo, da s srečanji še nadaljujejo, na kar je razglašeno, da bo naslednje srečanje 1980. leta v Lescah.

Popoldanski del srečanja se je nadaljeval v bližnji izletniški točki Šentanel. V popolni sprostitvi, v krasnem tovarniškem vzdušju so godbeniki, dirigenti in vodstva orkestrov v medsebojnih pogovorih izmenjavali svoje delovne izkušnje in govorili o tem kaj se da še storiti, da bi bila srečanja še bolj pestra. In zopet so se oglasili orkestri. Tokrat v »novih sestavah«. Ni bilo videti uniform. Pri Ravenčanih so igrali Jeseničani, pri Leščanih godbeniki iz Štor, pri Štorjanih Ravenčani, pri Jeseničanih ... vse se je pomešalo. Vsi so »govorili« v istem jeziku – glasbenem, ki je znana vsem glasbenikom sveta, čeprav so ti ŽELEZARJI! Tako vzdušje je dvignilo na noge številne prisotne ravenske železarje in njihove svojce, mladino in ostale goste, pa se je na prostranem lepo urejnem prostoru razvilo kolo in zazvenela naša lepa slovenska in koroška pesem. Ob zahodu sonca, so se godbe, vsaka posebej, poslovile od navzočih s kratkim nastopom, kateremu so sledili prisrčni pozdravi, z obveznimi vzkliki: srečno in nasvidenje v Lescah.

F. Ropret

OTVORITEV RAZSTAVE ROČNIH DEL, TAPISERIJE IN VOZLANJA

Zopet je preteklo leto dni in pri različnih krožkih ročnih del, še posebno pri krožku tapiserije se je nabrala kopica lepih izdelkov, ki so sad celoletnega dela. Zato smo letos že drugič pripravili razstavo v osnovni šoli v Žirovnici.

Letošnja razstava je bila posvečena 40- letnici Prešernove hiše kot muzeja in dnevu mladosti.

Svečana otvoritev, prav gotovo ene najlepših šolskih razstav v Sloveniji, je bila 16. maja v prostorih osnovne šole Žirovnica. Po zvokih Prešernove Zdravljice, ki jo je zapel oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica – Breznica, smo nadaljevali s kulturnim programom, ki smo ga pripravili učenci naše šole. V imenu organizatorja razstave je spregovoril navzočim pedagog Anton Dežman, potem pa še predstavnik pokrovitelja letošnje razstave knjigoveznice in tiskarne Radovljica.

Po kulturnem programu je mentorica krožka Marija Mencinger podelila priznanja in nagrade najboljšim razstavljavcem.

V svoje izdelke za razstavo je prav gotovo največ truda vložila Nevenka Filipič iz 7. a razreda, ki se letos predstavlja s samostojno razstavo. Tudi učenci nižjih razredov so pokazali veliko zanimanja in spretnosti za tapiserijo in vozlanje, saj je mnogo izdelkov takih, za katere bi menili, da je prišel iz rok starejšega učenca ali celo odraslega. Vsekakor, brez tako dobrega mentorja, kot je Marija Mencinger, ki letos vodi več skupin, tudi ne bi bilo toliko lepih, domiselnih in estetskih izdelkov v najrazličnejših tehnikah.

Na razstavi so pokazale svoje izdelke, vezenine in pletenine ter kvačkane izdelke tudi učenke, ki obiskujejo krožek ročnih del, ki ga vodi Marija Jalenc. Na razstavi pa je sodelovalo tudi nekaj krajanov s svojimi izdelki. Najlepši med njimi so bili izdelki Regine Matić in idrijske čipke Pavle Kokalj. Kot gostje pa so sodelovali: oddelek za delovno usposabljanje in članice odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Ta dan smo odprli tudi šolsko trgovino Kekec, v kateri bodo učenci lahko kupili šolske potrebščine in material za interne dejavnosti, po nižjih cenah, kot v trgovinah.

Razstava je bila odprta do nedelje 20. maja 1979. Ogledalo si jo je preko 2.200 obiskovalcev.

Jasna Ambrožič, 7. b, novinarski krožek COŠ Žirovnica

Koncert pihalnega orkestra Jeseniški železarji v spominskem parku na Plavžu ob dnevu mladosti

SREČANJE HARMONIKARJEV AMATERJEV

V nedeljo tretjega junija bo na griču Sveti Peter nad Begunjami živahno. Harmonikarji amaterji severnega dela Gorenjske se bodo srečali na prireditvi, ki ima naslov »Amaterske melodije«. Nekaj glasbenih zanesenjakov jo pod pokroviteljstvom Turističnega društva Begunje že nekaj mesecev skrbno pripravlja. V tekmovalnem delu, ki se bo začel ob deseti uri pri sankaški koči, je prijavljenih okoli trideset tekmovalcev, morebitnim zamudnikom pa so organizatorji pripravili dodatne prijavnice, če se bodo le javili na prireditvenem prostoru. Vsak od nastopajočih se bo predstavil s po eno partizansko in eno melodijo po svoji izbiri. Oblika prireditve, ki vključuje tradicijo partizanske harmonike je najbrž povzeta po podobnih prireditvah, ki so bile pred leti pri Milčetu na Pokljuki, pa so jih opustili. S to prireditvijo bodo simbolično počastili tudi 35-letnico ustanovitve kokrškega odreda, o čemer bo spregovoril predstavnik odreda.

Tekmovalni del bo ocenjevan, najboljši bodo dobili poleg diplom tudi praktične nagrade, ki so jih prispevale delovne organizacije bližnje in daljne okolice. Nekatere nagrade so tako bogate, da se tekmovalcem zares splača potruditi! Naslov prireditve pove, da bodo nastopali amaterji. Za profesionalce smatrajo prireditelji poleg tistih, ki se z glasbo poklicno ukvarjajo, tudi harmonikarje znanih ansamblov, oziroma tiste, ki so z glasbo redno honorarno zaposleni.

V prostem programu, ki bo sledil tekmovalnemu, pa bodo nastopile improvizirane skupine harmonikarjev – nekakšni harmonikarski orkestri – ne preveč uglašeni, pa vendar dovolj glasni, da se jih bo slišalo tja do Radovljice in Bleda. Glede na zanimanje ostalih glasbenikov pričakujejo tudi na hitro sestavljene ansamble, na novo postavljenem odru, ki stoji za kočo, pa bodo najbolj ogreti tudi zaplesali.

Prireditelji so letos pričeli praktično iz nič. Ob podpori nekaterih organizacij, med katerimi je treba omeniti posebej domače turistično društvo in pa tovarno Elan, je skupina zanesenjakov prebila led. Piko na i bo dala prireditev, če jo le ne bo preprečilo slabo vreme. Tudi na to so pripravljeni, saj imajo v rezervi prestavitev na naslednjo nedeljo. Razmišljajo, da bodo obdržali prireditev tradicionalno, če bo le volja do dela in denarna sredstva.

Nov prometni režim, ki bo parnim vozilom prepovedal na cesto, bo prireditev prikrajšal za nekaj obiskovalcev, računajo pa, da bo iz bližnjih krajev marsikdo sedel na kolo, pa

skupaj s pešpotjo, ki jo je za slabe pol ure, napravil srednje veliko dozo rekreacijskega nedeljskega izleta. Start pešpoti je izpred bifeja Krpin, kjer je tudi dovolj veliko parkirišče. Harmonikarji od tam krenejo v skupini že ob pol deveti uri zjutraj. Bolj vozniško zagnani se lahko poženejo po obnovljeni poti naprej in prevozijo še polovico poti naprej, na ravnici pa je za parkiranje prostora za kakšnih dvajset vozil. Naprej bo pot zaprta, ker na gori ni prostora za parkiranje. Nekaj hrane in pijače se bo dobilo pri oskrbniku sankaške koče, če se bo možakar potrudil, jo bo dovolj za vse. Vidimo se, tovariši harmonikarji, pa tudi gledalci, v nedeljo tretjega junija na griču Sv. Petra nad Begunjami!

A.

Združeni orkestri slovenskih železarjev na Ravnah. (Foto F. Ropret)

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Zaradi nekaj bodic v tejle rubriki je nekaterim splašenim duhovom v kraju in v občini zavrela kri. Naj jim kar vrè:

Dokler jim bo vrela zaradi slabe vestí, ker niso vešči našega vsakdanjega jezika, toliko časa naj kar z veseljem udrihajo po meni. Morda bom pa le enkrat dočakal čas, ko bodo ti véliki možje dognali, da ne gre le brskati med vrsticami in tam iskati grešnega kozla, ampak da se je treba iz njih tudi česa naučiti. Med drugim tega, kako je treba prav, lepo, razločno in razumljivo govoriti.

Leta 1947 so na Dovjem uprizorili kajvemkakšen zbor ljudi. Do smrti ga ne bom pozabil. Med drugimi govorniki se je oglasil tudi pomemben *dejavnik* z Jesenic.

»Faktično stvar sama kot taka dejansko ni vredno besede. Iz širše perspektive faktično in dejansko ne vidim potreb, da bi o tem faktično in dejansko izgubljali besede. Če faktično pogledamo na stvar, potem smo jo dejansko odstranili.«

Možakar je govoril počasi, zato sem si stavke lahko natančno in sproti zapisoval. Zraven sem si zapisal še datum, kraj in čas, ko so bile te duhovite misli izrečene. Seveda ne manjkata ime in priimek nesrečneža, ki mu je to flancanje ušlo iz ust. Ubogi izvoljenec ni vedel, da se tujka *faktičen* v slovenščini glasi *dejanski*.

Zgornjega primera nisem navedel tja v tri dni.

Pred dnevi sem na nekem zboru ljudi slišal tole:

»Mislim, če naj že tako rečem, in rad bi posebej poudaril, da gre za a k c i j o , katere d e j a v n o s t i še ne moremo d o s e č i .«

Človek, ki m o r a govoriti poslušalcem, naj se nauči j e z i k a ! Spoštovati ga mora, ceniti, ljubiti, kajti to je njegovo e d i n o orodje! Velja za vse učiteljice in učitelje, za vse delavce v sindikatih, za vsakogar, ki kdajkoli nastopi pred javnostjo. Ta *javnost* smo pa tudi poslušalci radia in gledalci pred televizijskimi zasloni.

Ob jutrih, ko pritisnem na gumb pa se mi oglasita (kar vidim ju, kako sta nasmejana) Menči Klančar ali Saša Veronik, mi srce poskoči od veselja. Še o vremenu pripovedujeta tako, da je slišati kot pesem. Dekleta in fantje pri ljubljanskem radiu znajo ne le prijetno in kramljajoče, ampak tudi dobro, prav in lepo govoriti.

Prav zaradi tega pa mi ne gre v glavo, kako morejo vodje televizijskih oddaj zbrati revšeta, ki bljuvajo stavke, kot jih bom zapisal. Ne celih, kajti moj svinčnik govorcev ni dohiteval.

17. maja 1979 ob 20. uri.

»Mi smo šli predvsem s stališča vklapljanja . . .«

»Plus tri tisoč jih je bilo natisnjenih za knjižni klub.«

»Opaža se zmerom boljša kvaliteta.«

»Vse ostalo se pa končuje dvajset let nazaj.«

». . . in bi bile prikazane sodbe samo p a r i h let.«

Tako ni govoril kdorkoli. Govorili so ljudje, ki imajo opravka s knjigami. In ti knjigotržci, uredniki in kritiki *so odhajali s stališča vklapljanja*, so poskrbeli, da je bilo *natisnjenih plus tri tisoč (knjig) za knjižni trg*, so opazili, da *se opaža zmerom boljša kvaliteta, — vse ostalo se pa končuje dvajset let nazaj* (vse drugo se je končalo pred dvajsetimi leti).

Ali lahko Slovenec *odide* s svojega *stališča?*

Marsikaj je mogoče:

Po naše govoreči človek sme *vztrajati na stališču*, zgodi se mu, da *ima težko stališče*, svojemu *stališču* se more odpovedati ali pa na njem vztrajati. Da bi pa s *stališča* preprosto odšel, tega pa ne more storiti. *Vklopiti* kakšnega *stališča* kamorkoli pa sploh ni mogoče.

Kar pa zadéva p l u s , moram priznati, da sem svojega malo več kot pol stoletja preživel v prosvetarskem, proletarskem in vojnem m i n u s u .

Kako lepo, da *se kvaliteta* kar sama od sebe *opaža*. Nam torej *kakovosti* ni treba opaziti, čeprav je zmerom boljša.

Par je par, pa ga postávi, kamor hočeš! Zakonski par, par nogavic, par čevljev — vedno pomeni dvojíco neločljivih ljudi, stvari, reči ali predmetov.

Kako bi se slišalo, če bi se *par* občanov zvleklo skup na pomembnem sestanku? Samo d v a bi se ga smela udeležiti. Če je *par* pač *par*.

Nihče nima nič proti *parom:*

Poznamo *pare novoporočencev, pare nogavic in čevljev, pare siničk in kosov, plesne pare in par volôv*, vemo za *pare* in še to, da se je mogoče s kom *spariti* pa da lahko v Triglavskem gaju ugledamo kak *parček*.

Lahko greš s kom *v par*. Najdejo se taki, ki jim *ni para*. Vsi zdravi gledamo v svet skozi *par oči*, poslušamo najbolj nemogoče oslarije s *parom* ušes, grabimo bogastvo s *parom* rok, cepetamo po planetu Zemlja s *parom* nog. V mojih solznih mladih letih je bil ta *par* nóg po podplatih bós. Kako prijetno in zdravo je bilo čofotati po peščnatih potih! Danes je ta *par* nog praviloma obut v *par* čevljev, izdelanih po zadnji módi.

V Slovenski slovnici iz leta 1947 so uredniki kot zgled, kako bi se lahko ognili besedi *par*, natisnili na strani 134 čudovit stavek:

Človek ima d v o j e ušes in d v o j e o č i , pa e n j e z i k , da veliko posluša in gleda, pa malo govori.

11. aprila 1979 se je napovedovalka Radia Ljubljana ob 05.16 pogovarjala z Anko Vadnal. Prvo vprašanje se je glasilo:

»Mi lahko v p a r i h stavkih poveste . . .«

Morala bi vprašati:

»Mi lahko v n e k a j stavkih poveste . . .«

22. maja 1979 ob 20.05 je neki človek, sedeč za ljubljansko televizijsko okroglo mizo, začel svoje razmišljanje takole:

»Tu mislimo predvsem na e l e m e n t e kot so d e l o v n a s i l a , samoupravni sporazumi . . .«

Se ob takem govorjenju res ne bo nihče zganil?

Ljudje, d e l a v c i smo postali d e l o v n a s i l a ! Navdušeno soglašam, da smo *delavci* sila, ki ji noben družbeni razred nikoli ne bo kós. Prav zaradi tega pa nas nihče nima pravice razmegliti v brezosebno *delovno silo*.

Če bi *delovno silo* še kako prenesel, se pa ne morem sprijazniti s tem, da sem kot d e l a v e c postal e l e m e n t , da me nekdo s prazno glavo razvrsti v papirnato skupino samoupravnih sporazumov.

Vemò za družbi škodljive *elemente*. Srečujemo se z *elementi*, pred katerimi nas je strah.

Kadar uporabimo besedo *element* za pôjem č l o v e k , ima ta beseda vedno slab prizvok.

Mar ni že prišel čas, ko bi morali *delavci* pri televiziji izbirati svoje sogovornike med strokovnjaki, ki znajo dobro in lepo slovensko govoriti?

Janez Svoljšak

PIONIRSKI FOTO '79

Osemnajstega maja je bila v Bohinjski Bistrici zaključna razstava slovenskih foto krožkov za letošnje leto.

Bilo je sončno jutro, ko sem se s petimi sošolci peljala v Bohinj. Med vožnjo smo se najprej pogovarjali o šolskih zadevah, ko pa smo se bližali Bohinju, smo postajali vse bolj zamišljeni in tihi. Čeprav smo vedeli, da smo pobrali skoraj vse Puharjeve plakete in tako ponosno postali najboljši foto krožek v Sloveniji, smo se spraševali, kako bomo sprejeti. Ob pol dvanajstih sta se avtomobila naših mentorjev ustavila pred osnovno šolo dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici. Izstopili smo in čez nekaj minut smo si že ogledovali najboljše fotografije tekmovanja, ki so bile izobešene na razstavi. Ob otvoritvi so nam učenci pripravili krajši kulturni program. Najprej nam je zapel pionirski pevski zborček, ki ga je spremljala skupinica tamburašev. V nadaljevanju proslave nam je govoril ravnatelj osnovne šole in predsednik komisije za mladinsko fotografijo pri Foto-kino zvezi Slovenije. Sledila je podelitev Puharjevih plaket. Janez Puhar, po katerem imajo plakete ime, je bil prvi, ki je fotografiral na steklo.

Naš foto krožek je dobil šest plaket in sicer: Janez Novak — bronasta Puharjeva plaketa za posamezno fotografijo; Tomaž Stare — bronasta Puharjeva plaketa za posamezno fotografijo; Sašo Valjavec — zlata Puharjeve plaketa za kolekcijo; Branko Čušin — srebrna Puharjeva plaketa za kolekcijo; Marko Zupan — bronasta Puharjeva plaketa za kolekcijo. Barbara Malenšek pa je dobila diplomo. Največ pa je vredno priznanje, s katerim smo proglašeni za najboljši foto krožek v Sloveniji.

Po podelitvi nagrad so nas gostoljubni Bohinjci odpeljali še v rojstno hišo Tomaža Godca, kjer so 1. maja odprli lep muzej. Ko smo si ogledali prostore, v katerih je bila Tomaževa usnjarska delavnica, smo si ogledali še sobe, v katerih so panoji z zgodovino NOB v bohinjskem kotu.

Vsi prav pošteno lačni smo po ogledu muzeja odšli še na kosilo. Kar prehitro smo se poslovili od gostiteljev in od drugih foto krožkov in jim izrazili željo, da se prihodnje leto spet dobimo na tekmovanju v kakem drugem kraju.

Tako se je naš obisk v Bohinju končal in čaka nas veliko dela, da bomo lahko tudi naslednje leto ponovili uspeh.

Irena Režek, 3. a — foto krožek OŠ Karavanških kurirjev NOB — Kor. Bela

Razstava likovnih del učencev osnovne šole Prežihov Voranc, ki so jo pripravili na prostem za dan mladosti

SREČNO — DAN MLADOSTI

Maj je mesec mladosti. Naš mesec! Veselimo se ga. Najbolj radostno pa pričakujemo praznovanje Titovega rojstnega dne. Mladi iz jeseniške občine se vsako leto podamo po nekdanjih partizanskih poteh in se zberemo na osrednji proslavi na Pristavi.

Ves teden pred pohodom smo spremljali sonce in oblake ter držali pesti za lepo vreme. In res nas je prebudilo čudovito jutro. Trenutek, dva in že sem tekla proti šoli — proti zbornemu mestu Ježkovega odreda.

Na šolskem igrišču smo se razvrstili po četah in bataljonih. Komandanti bataljonov so podali raport komandantu odreda. Le-ta je po raportu povedal poti, po katerih so pozneje krenili bataljoni. Komisarji pa so spregovorili o borcih, po katerih so bili poimenovani bataljoni. Vsi skupaj smo potem zapeli pesem Vesela pionirska. In končno je padlo povelje za začetek pohoda.

Peti, šesti, sedmi in osmi bataljoni so šli po Gajškovi poti. Naši koraki so bili dokaj lahkotni, polni energije, zato smo brez večjega napora prišli do jase, kjer nas je čakala dobrodošla malica.

Čas pa nas je priganjal; spet smo se postrojili v vrste in slovesno prikorakali na prireditveni prostor. Prisluhnili smo bogatemu kulturnemu programu.

Vračali smo se polni lepih vtisov in prisrčnih želja, da bi še dolgo vrsto let praznovali in delili srečo z ljubljenim tovarišem Titom.

Lela Mahadžič — literarno-novinarski krožek
OŠ Karavanških kurirjev NOB
Koroška Bela

OBLJUBLJAMO!

»Cicibani vrtca Ivanke Krničar obljubljamo, da bomo to spominsko obeležje padlemu borcu — minerju jeseniško-bohinjskega odreda Kovačič Leopoldu vzdrževali in krasili s cvetjem.

Tu je mesec dni pred osvoboditvijo padel mlad, šele 18-letni partizan, ki se je boril proti okupatorju za svobodo naše domovine, boril zato da danes mi živimo v miru. Obljubljamo, da bomo tako kot že preje redno obiskovali to mesto in tu bomo obujali in poslušali spomine iz NOB ter tako negovali in utrjevali tradicije najbolj svetlih in težkih časov našega boja in revolucije. Pridno se bomo učili in se naučili tudi braniti našo svobodno socialistično domovino.«

Tako so obljubili pionirji in cicibani z Blejske Dobrave, ko jim je predsednik krajevne organizacije NOV izročil v varstvo obnovljeno spominsko obeležje v serpentini ceste na Kočno.

Svečanost je bila posvečena tudi dnevu mladosti. Ob tej priliki so predsedniku Titu poslali čestitko ob njegovem rojstnem dnevu.

AL

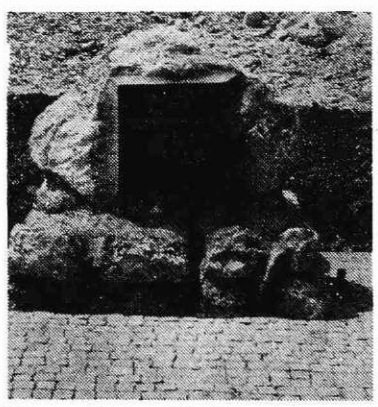

Spomenik Leopoldu Kovačiču

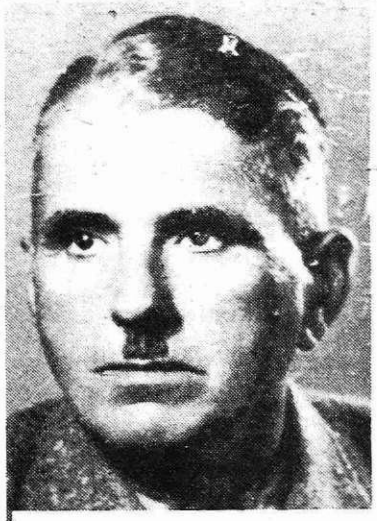

SPOMIN JANEZU ČERNETU

V torek, 22. maja, so na Blejski Dobrava pokopali v 84. letu starosti živo pričo jeseniškega javnega življenja, bivšega lesnega trgovca in koroškega borca Janeza Černeta, začetnika športa na Jesenicah in marljivega planinskega gospodarja in neutrudnega turističnega delavca, častnega člana številnih telesnovzgojnih, športnih, planinskih in turističnih organizacij.

Janez Černe je življenjsko in šolsko znanje pridobival v šolah na Jesenicah, pozneje pa tudi v gimnaziji v Kranju. Pridobljeno znanje je s pridom uporabljal v svojem življenjskem poklicu kot lesni trgovec na očetovem posestvu. Izredno delaven se je zgodaj aktivno vključil v telovadno in športno življenje Jesenic, v nekaterih sekcijah pa je bil celo ustanovitelj ali soustanovitelj in aktiven član. Kot športnik je usmeril kompas svojega življenja in dela v nogomet in ostale športe.

Z upornimi mornarji je v Pulju rušil tiranije črnorumene monarhije.

V burnih časih razpada avstroogrske monarhije je dobro vedel kje je njegovo mesto. Skupaj z drugimi je šel na Karavanke in preko na Koroško branit našo severno mejo.

Kot zrel mladenič se je vrnil na Jesenice in znova z bogatimi izkušnjami in vsem žarom prijel za delo. Pri tem je znal pridobiti in aktivizirati najširši krog tovarišev, prijateljev in znancev. Zasledimo ga med vodilnimi Skalaši pri čemer pa nikoli ni zanemaril še druge razgibalne in razvedrilne športne in telesnovzgojne dejavnosti. Postal je vidna osebnost z velikimi in lepimi uspehi, ki so ga uvrščali med najboljše športne in telesnovzgojne in planinske aktiviste. Bil je razgledan, spoštovan in priljubljen med mladimi in med delovnimi ljudmi. Zato ni čudno, da ga je okupator že leta 1941 z družino izselil v Srbijo.

Tudi po osvoboditvi je nesebično žrtvoval mnogo pičlo odmerjenega prostega časa novemu množičnemu in vrhunskemu valu rekreativnega planinstva in alpinizma. Kot dolgoletni skrbni vodilni član Planinskega društva Jesenice, je vložil velike napore v obnovo, popravilo, modernizacijo in gradnjo jeseniških planinskih postojank. V Erjavčevi koči, Tičarjevem domu, na Špički in pri izviru Soče bi morali hvaležni planinci vzidati spominsko ploščo neutrudnemu in delovnemu Janezu Černetu. Z napeljavo telefona in elektrike na Vršič je Janez Černe skupaj z Dragom Koreninijem, Dušanom Sikoškom in Alojzem Mrakom ustvaril najboljše, idealne pogoje za ureditev Vršiča v naš celoletni planinski, smučarski in turistični center v edinstveno lepem in mogočnem planinskem svetu med Savo in Sočo.

Kot skrbni gospodar Planinskega društva Jesenice je gradil tudi Poštarsko planinsko kočo na Solni glavi. V zamisli pa je imel tudi obnovo pogorelih in uničenih planinskih postojank na Golici in Rožci. Janez Černe je bil gonilna sila, srce in iniciator vsega planinskoalpinističnega preporoda v naših gorah. Udarniško je sodeloval z vsemi, ki so delali za napredek množičnega, rekreativnega planinstva in za vzpon plezalnega športa. Pri tem nikoli ni podcenjeval in zanemarjal kulturne vzgoje in šolanja mladih planincev in plezalcev ter še posebej nesebičnih in požrtvovalnih gorskih reševalcev. Prijetnemu bivanju in varni hoji in plezanju v gorah je vedno posvečal vso skrb.

V zadnjih letih je z bogatimi izkušnjami vodil Turistično društvo Jesenice. Prvo in glavno skrb je namenil in posvetil čistoči okolja železarskega mesta med Mežakljo in Golico, kjer je tako malo svežega zraka in toplega sonca. Kot predan turistični delavec se je navduševal in predajal z vsem žarom za vse lepo in dobro kar je vedno bolj potrebno delovnemu človeku in mladini.

Janez Černe je bil med redkimi športnimi, planinskoalpinističnimi in turističnimi delavci, ki ni nikoli stal ob strani s prekrižanimi rokami, kadar je bilo treba kaj dobrega in koristnega narediti za očuvanje lepega in zdravega okolja za delovnega človeka.

Da je bil Janez Černe spoštovan in priljubljen širom Gorenjske so pokazali in dokazali številni pogrebci od blizu in daleč, ki so se poklonili njegovemu spominu na pokopališču na Blejski Dobravi.

Uroš Zupančič

ŠTUDENTJE IN DIJAKI — POČITNIŠKO DELO

Po sklepih odborov za delovna razmerja TOZD objavljamo za čas počitnic (julij, avgust) naslednje proste delovne naloge:

TOZD	Proste delovne naloge	Pogoji	Sistem dela
Plavž	2. delavec na liv. polju	starost 18 let, moški	4+1
	iztresalec vagončkov	starost 18 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Jeklarna	pomočnik pri SM peči	starost 18 let, moški	4+1
	3. jamski pomočnik	starost 18 let, moški	4+1
	2. nakladalec starega železa	starost 18 let, moški	4+1
	pomočnik ponovčarskega zidarja	starost 18 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Livarna	izkopalec jeklene litine	starost 18 let, moški	5+2 (1 izmena)
Valjarna Blum. Štek.	prekladalec	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	nakladalec	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	adjuster pločevine	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	adjuster svitkov	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Valjarna žice in prof.	pomočnik pri peči	starost 17 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	pomočnik pri progi	starost 17 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	adjuster	starost 16 let moški	5+2 (2 izmeni)
Valj. deb. pločevine	2. prebiralec	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Jeklovlek	pripravljalec vložkov	starost 18 let, moški	5+2 (3 izmene)
	adjuster palic	starost 16 let,	5+2 (2 izmeni)
Profilarna	adjuster profilov	starost 16 let, moški	5+2 (1 izmena)
Elektrode	nakladalec, razkladalec	starost 18 let, moški	5+2 (2 izmeni)
	adjuster elektrod	starost 15 let	5+2 (2 izmeni)
Hladna valj. Bela	2. adjuster	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Hladna valj. Jesenice	ovijalec HVT	starost 16 let	5+2 (2 izmeni)
	pripravljalec vložka	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Žičarna	ovijalec žice	starost 16 let	5+2 (2 izmeni)
Žebljarna	strojni okovalec	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Strojne delav.	4. strugar	starost 16 let	5+2 (2 izmeni)
	4. ključavničar	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Vzdrževanje	4. ključavničar	starost 16 let, moški	5+2 (2 izmeni)
Remontne delavnice	4. elektromehanik	starost 16 let	5+2 (1 izmena)
	4. elektrikar za žerjave	starost 16 let, moški	5+2 (1 izmena)
	gradbeni delavec (mizar, tesar, zidar),	starost 16 let, moški	5+2 (1 izmena)
Družbena prehrana	kantinerka 2.	starost 16 let	5+2 (2 izmeni)
Transport	progovni in cestni delavec	starost 15 let	5+2 (1 izmena)

Delovno razmerje se sklene za določen čas, in sicer najmanj en mesec in največ dva meseca.

Kolikor bo delavec prekinil delovno razmerje pred izpolnitvijo zahtevanega pogoja, se mu obračuna vse stroške zdravniškega pregleda in porabo osebnih zaščitnih sredstev.

Za poklicne delavce (TOZD Strojne delavnice, Vzdrževanje in Remontne delavnice) se zahteva, da imajo kandidati uspešno opravljen vsaj prvi letnik PIŠ ustrezne smeri oziroma, da obiskujejo STŠ, višjo ali visoko šolo ustrezne smeri.

Sprejemni postopek bo v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja v torek: 26. junija; 10. julija; 17. julija, 24. julija in 31. julija.

S seboj morajo kandidati prinesti:
- delovno knjižico
- zdravstveno knjižico
- osebno izkaznico (če jo že imajo)
- zadnje šolsko spričevalo

Razporeditev k posameznim delovnim nalogam se bo izvedla na osnovi psihofizičnega in zdravstvenega pregleda pri sprejemnem postopku.

JESENIŠKI ŠPORT — TUJEC V SVOJIH OBJEKTIH

Naše športne objekte je vzdrževal najprej zavod za vzdrževanje športnih objektov, ki je prerastel v Športmetal in kasneje v Kovin. Osnovna dejavnost ni bila več vzdrževanje športnih naprav, ampak se je razvijala kovinska galanterija, hlevska oprema in podobno.

Športno društvo je v interesu svojih klubov, med katerimi smo nekatere družbeno priznali celo kot prednostne, ustanovilo delovno skupnost, ki naj prvenstveno zagotavlja normalne pogoje za svoje ustanovitelje. Ta skupnost ima tako ozek poslovni predmet v interesu ŠD Jesenice, da je morala predati celo gostišča (v športnem parku v Podmežaklji, baliništču in kopališču) v uporabo hotelski delovni organizaciji.

Pa vendar ta delovna skupnost danes ne služi več prednostno potrebam klubov njenih ustanoviteljev, in vse kaže, da ni bila namenjena predvsem za zadovoljevanje njihovih potreb, ampak da se že ukvarja z menažerskimi posli z namenom pridobivanja sredstev. Zelo podobno kot nekdaj Športmetal, vendar sedaj v drugi branži (prvi se je ukvarjal s kovinsko predelavo, nova pot pa je usmerjena bolj turistično-gostinsko). Ne glede na to, da večino denarja, ki ga ta skupnost porabi, še vedno združuje družba in ga namensko daje za potrebe jeseniškega športa združenega v ŠD, pa imajo prednost v športnih objektih tisti, ki lahko pomahajo z nekimi dodatnimi dinarčki.

Na primer: v času, ko so jeseniške košarkarice igrale tekmo na zanemarjenem zunanjem igrišču, brez urejene razsvetljave, markacij, ob povsem načeti igralni plošči, je tekla v naši športni hali burna veselica. Ko se je košarkarski klub trudil pripeljati tekmo republiške lige brez protesta do konca, so improvizirane in neimprovizirane točilnice bogato služile denar (v čigavo korist?). V hali že 14 dni niso uspeli postaviti košev za trening in tekme šestih ekip košarkarskega kluba (prednostna športna panoga). Hvala vremenu, sicer bi se naša mladina namakala na treningih in tekmah po dežju ob neizkoriščeni hali. Saj šport je tako namenjen predvsem zdravju.

Iz leta v leto se umikamo iz naših športnih objektov raznim glasbenim grupam, estradnim umetnicam in umetnikom, raznim sindikalnim prvenstvom za razno razna področja izven občinske pristojnosti itd. Pa vendar vsi ti uporabniki naših objektov primaknejo le skromen delež k denarju, ki ga namensko izločajo naši občani za potrebe našega jeseniškega športa za športno udejstvovanje naših otrok.

V kolikor so združena sredstva premajhna, se moramo pač dogovoriti, kakšen nivo in katera športna panoga je Jesenicam potrebna. Izdelati moramo programe in jih ovrednotiti. Če ni denarja dovolj, pa se moramo odločiti ali ga bomo več združevali ali pa se od športa poslovili. Ob sedanjem življenjskem tempu, ko so vsi jeseniški športi tudi tisti z izjemno bogato tradicijo, zdrsnili na najnižje veje, se bo treba odločiti. Ob dejstvu, da se za to nihče ne čuti odgovornega, je morda res najboljša pot, športno dejavnost v naši občini ukiniti.

Ko bodo dedki pripovedovali vnukom, kako kakovosten šport smo imeli njega dni na Jesenicah, pa bo zrastel iz sedanjega »športnega« športnega parka »komercialni« športni park, ki nam bo nosil lepe denarce in morda še celo brez deleža iz družbene dotacije.

Vinko Rotar

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 2. junija bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina EMONA — MARKET, Prešernova 1/a.

OBVESTILO INVALIDOM

Društvo invalidov Jesenice organizira 21. junija ekskurzijo v Sarajevo, oziroma na Sutjesko in ogled legendarnih krajev — bitk v NOB in spomenikov (tri dni in pol z vlakom in avtobusom).

Vse informacije dobite v pisarni društva vsako sredo od 16. do 18. ure, kjer že sprejemajo prijave, vključno do 13. junija.

Število je omejeno. Pohitite s prijavami. Prijavite se pri svojih poverjenikih v krajevnih skupnostih ali v TOZD železarne Jesenice.

OBVESTILO FILATELISTOM

Društvo filatelistov Jesenice obvešča svoje člane in prijatelje društva, da bodo v bodoče redni sestanki članov vsako drugo sredo (ne več vsaki drugi torek) v prostorih Kazine na Jesenicah.

Prvi sestanek je bil v sredo, 30. maja, naslednji bo v sredo, 13. junija.

Vabljeni.

JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice vabi na tradicionalno srečanje upokojencev, ki ga organizira zveza društev upokojencev Nova Gorica, dne 24. junija v Novi Gorici.

Prijave sprejemamo v pisarni društva upokojencev Jesenice vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

REŠITEV KRIŽANKE 19. ŠTEV. ŽELEZARJA

ASKARIDIAZA, STANE DOLANC, VIDAV, BORAT, IRENA, RINA, NENA, SILAK, MOČNIK, SAVA, NC, BALOTA, ATRATO, ELIDA, AVALA, PRAPOR, KAMELA, IZA, BAKLAVA, IK, IGELJC, RUM, ONO, AJAJA, RO, AA, TEKA, TRIM, PN, ANA, RANA, SN, IVA, EDO, VITO, AVA, DELATOR, PLAVŽ, SIDRO, IPERIT, BANDA, ATAIR, KARASI.

ZAHVALA

Dne 19. maja sem v Javorniškem rovtu izgubil denarnico z vsemi dokumenti. Našla sta jo Janez Košir iz Stražišča pri Kranju in Ivan Bernik iz Javornika.

Obema najditeljema se na ta način javno zahvaljujem za njuno poštenost.

Prisrčna hvala!

Avgust Gabor, OTOP — TOZD Valjarna debele pločevine

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta in starega očeta

FLORIJANA DELAVCA
upokojenca Železarne

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, še posebno pa kolektivoma LIP — TOZD Mojstrana in ŽIC Jesenice ter planinskemu društvu in KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana.

Zahvalo smo dolžni tudi strežnemu in zdravstvenemu osebju doma dr. F. Berglja na Jesenicah za vso skrb in nego v času njegove bolezni.

Iskrena hvala vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, posebno pa Društvu upokojencev Dovje-Mojstrana in pevcem DU Jesenice.

ŽALUJOČI: hčerka in sinova z družinami, oz. z vnuki in ostalo sorodstvo

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

2. junija angl. barvni dokumentacijski film TA ČUDOVITI SVET DIVJINE, režija Robert I. Ryan, ob 15. uri.

2. in 3. junija dom. barvni vojni film BOŠKO BUHA, režija Branko Bauer, v gl. vlogi Marko Nikolič, ob 17. in 19.30.

4. in 5. junija italij. barvni kriminalni film SMRTONOSNE ROŽE, režija Gianni Martucci, v gl. vlogi Marc Porel, ob 17. in 19. uri.

6. junija amer. pust. barvni film UMAZANA MARY IN NORI LARY, ob 17. in 19. uri.

7. junija ni predstav.

8. junija amer. barvni komed. film NOČ KO JE NASTAJAL STRIPTIS, režija William Friedkin, v gl. vlogi Jason Robarols, ob 17. in 19. uri.

9. in 10. junija angl. barvni pust. film DOŽIVETJA INSTRUKTORJA VOŽNJE, režija Norman Keen, v gl. vlogi Robin Eslovit, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

2. in 3. junija italij. barvni kriminalni film SMRTONOSNE ROŽE, ob 18. in 20. uri.

3. junija angl. barvni dok. film TA ČUDOVITI SVET DIVJINE, ob 10. uri.

4. in 5. junija dom. barvni vojni film BOŠKO BUHA, ob 17.30 in 20. uri.

6. junija ni predstav.

7. junija amer. barvni komedijski film DEKLE ZA SLOVO, ob 18. in 20. uri.

8. junija amer. barvni pust. film UMAZANA MARY IN NORY LARY, ob 18. in 20. uri.

9. in 10. junija amer. barvni pustol. film PETORICA ŽIGOSANIH, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

2. junija amer. barvni zab. film TA AMERIKA, ob 20. uri. Ogled filma ni dovoljen mladini do dopolnjenega 15. leta.

6. junija italij. barvni kriminalni film SMRTONOSNE ROŽE, ob 20. uri.

9. junija dom. barvni vojni film BOŠKO BUHA — Računajte na nas, ob 20. uri.

13. junija amer. barvni pust. film PETORICA ŽIGOSANIH, ob 20. uri.

Kino DOVJE MOJSTRANA

2. junija amer. barvni fant. film ALEJA PREKLETIH, ob 19.30. 19.30.

3. junija amer. barvni zab. film TA AMERIKA, ob 19.30.

9. junija italij. barvni krim. film SMRTONOSNE ROŽE, ob 19.30.

10. junija dom. barvni vojni film BOŠKO BUHA — Računajte na nas, ob 19.30.

Iz jugoslovanskega filma Boško Buha, ki je te dni na sporedu v naših kinematografih

OBLAČILA ZA ČRNO GORO

V ponedeljek, 4. junija, bo občinski odbor Rdečega križa Jesenice izvedel vsakoletno zbirno akcijo oblačil, tokrat namenjene za prizadete ob potresu v Črni gori. Oblačila — čista in zavita — bodo zbirali v pritličju na zbirnem centru Titova 65 (nasproti gasilskega doma), vhod zadaj pri Viatorju. Kdor ta dan ne bo mogel oddati oblačil, le-te lahko odda katerikoli dan v letu na občinskem odboru Rdečega križa Jesenice, Titova 65.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega dragega moža

LOVRA BLAŽINA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste se poslovili od njega in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala vsem sosedom, ki so mi ob težkem trenutku stali ob strani.

ŽALUJOČA žena Zofi

ZAHVALA

Ob smrti naše drage sestre in tete

CILKE MEDJA

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, sosedu Samardžiju in kolektivu TOZD Žebljarna Železarne za vence.

Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju splošne bolnišnice Jesenice — interni oddelek, osebju doma upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice in delavkam socialnega skrbstva Jesenice, kakor tudi pevcem društva upokojencev za žalostinke.

Vsem, ki ste sočustvovali z nami, poklonili cvetje, izrekli sožalje in zanjo karkoli dobrega storili še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem mojim sodelavcem in sodelavkam v restavraciji Kazina za lepo darilo ob odhodu iz podjetja.

Želim jim še veliko medsebojnega razumevanja in delovnih uspehov.

Marija Ostrun

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Profilarna se najlepše zahvaljujem za pozornost in denarno pomoč v času moje dolgotrajne bolezni.

Alojz Markelj

ZAHVALA

OO sindikata TOZD Hladna valjarna Bela se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času bolezni zelo dobrodošla.

Adema Raković

ZAHVALA

Zahvaljujem se osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Livarna za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Ciril Perhaj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za pozornost in darilo ob odhodu v pokoj. Pri nadaljnjem delu jim želim še veliko delovnih uspehov.

Marija Kemperle

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojno vzdrževanje, se najlepše zahvaljujem za pozornost in denarno pomoč.

Janez Markelj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času bolezni zelo dobrodošla.

Čazim Avdić

Košarka

PRVI KVALIFIKACIJSKI TURNIR ČLANOV ZA VSTOP V SKL

V nedeljo, 27. maja, je bil na Jesenicah prvi od treh turnirjev za vstop v prvo SKL. Drugi bo 3. junija v Radovljici, tretji pa 10. junija v Škofji Loki. Na turnirju so poleg domačinov nastopili še gostje iz Radovljice in KK Lokainvest iz Škofje Loke.

Na prvem turnirju je močno presenetila ekipa Radovljice, v kateri je briljantno igral veteran Jesenic Dušan Pirih, ki je bil tudi najboljši strelec turnirja. Radovljičanom je uspelo zbrati kvalitetno moštvo, v katerem poleg Piriha dobro igrajo še: Potočnik iz Krope, Šter, Vidic in Urbanc (ki so tudi pred leti igrali slovensko ligo za ekipo Jesenic). Skratka, to je kolektiv z velikimi ambicijami in možnostmi za uvrstitev v prvo SKL, kar bi bil njihov doslej največji uspeh. Veliko zaslug za sestavo dobre ekipe imata neutrudni trener Stanek in njegov pomočnik Cilenšek.

Za razliko od Radovljičanov pa nastopajo Jeseničani letos v močno pomlajeni postavi, ki ji še vedno manjka starejši igralec, ki bi nosil igro. Letos nastopa ekipa brez trenerja in najboljšega igralca Božiča (v JLA), brez pokojnega Bunderla, Janjića (JLA), Šmida (JLA), Ličofa (JLA), Dušana Piriha, ki se je preselil v Radovljico, Pavla Piriha in Iztoka Noča, ki sta prenehala z aktivnim igranjem.

Lokainvest iz Škofje Loke ima prekaljeno ekipo in je vstopil v kvalifikacije kot prvi favorit.

Vsako od treh moštev je doseglo po eno zmago, pri čemer so Jeseničani toliko na slabšem, ker so izgubili tekmo z Radovljico na domačem igrišču.

RADOVLJICA : JESENICE 90:68 (50:26)

V prvi tekmi so gostje iz Radovljice visoko premagali domačo ekipo.

Radovljica: Vidic 11, Urbanc 8, Zupanc 6, Pirih 41, Cilenšek 4, Potočnik 4, Šter 10, Kolman 8, Markelj, Kozole, Papler, Dežman.

Jesenice: Ažman 17, Novak 1, Rizvanović 3, Berginc 10, Grzetič 3, Smolej 23, Matučec 11, Jelovčan, Mlinarič, Kržič.

Ekipa Radovjice je močno napadla že takoj v začetku tekme. Za mlade domačine je bil »stari lisjak« Dušan Pirih nerešljiva uganka. Naložil jim je 41 košev, razen tega pa je polovil veliko od obroča odbitih žog. Tako so gostje že v deseti minuti vodili s 15:24, v 16. minuti pa že celo s 23 koši razlike (18:41). Rezultat po prvem polčasu 26:50, Jeseničanom ni dal več nikakršnega upanja.

Radovljičani so domače strelce zmedli predvsem z ostro obrambo, zaradi česar so si že v prvem polčasu prislužili prilično število osebnih napak, toda dosegli tudi visoko vodstvo. Večino napadov pa so zaključevali prek Piriha, Štera in Vidica. Na drugi strani pa pri Jesenicah met ni služil sicer odličnemu strelcu Matučcu. Jeseničani so bolje igrali v drugem polčasu, vendar več kot omiliti poraz niso mogli.

LOKAINVEST : RADOVLJICA 66:56 (30:30)

V drugi tekmi je ekipa Radovljice izgubila predvsem zaradi utrujenosti po prizadevni igri z Jesenicami.

Radovljica: Vidic 4, Urbanc 4, Papler 4, Zupan 4, Pirih 20, Potočnik 6, Šter 4, Kolman 8, Markelj, Kozole, Cilenšek, Dežman.

Radovljičani so ponovno po zaslugi Piriha, ki je garal v napadu in obrambi, dosegli že v osmi minuti rezultat 22:12 v svojo korist, potem pa, ko so vodilnemu igralcu počele popuščati moči, so Ločani pričeli zmanjševati razliko. Na odmor so odšli z neodločenim rezultatom. V drugem polčasu je Pirih dosegel le še dva koša, gostje iz Škofje Loke pa so zmagali z desetimi točkami razlike.

JESENICE : LOKAINVEST 92:90 (84:84, 76:76, 40:42)

V najdramatičnejši tekmi turnirja so domačini šele po drugem podaljšku uspeli ugnati favorizirane Ločane.

Jesenice: Ažman 8, Rizvanović 6, Mlinarič 2, Berginc 12, Grzetič 4, Smolej 27, Vauhnik 8, Matučec 25, Novak, Kržič, Jelovčan.

Jeseničani so na tekmi prvi povedli in v osmi minuti vodili že z rezultatom 19:8, nato pa so ob seriji napačnih podaj in slabih napadov omogočili gostom, da so jih dohiteli. Čeprav so domačini še v 16. minuti vodili z 11 koši razlike, so gostje ob polčasu obrnili vodstvo v svojo korist.

V drugem polčasu so najprej gostje povečali razliko po treh minutah igre že na devet košev, v 12. minuti pa so jih Jeseničani ujeli po zaslugi zelo učinkovite igre Davorja Smoleja. V nadaljevanju sta se moštvi stalno menjavali v vodstvu. Jeseničani so povedli za koš, gostje pa takoj v protinapadu izenačevali. Za domače moštvo je prišlo težko obdobje, ko sta sodnika (že na tekmi Lokainvest : Radovljica sta bila naklonjena Ločanom) dosodila v 14. minuti drugega polčasa peto osebno napako najboljšemu jeseniškemu branilcu Bergincu, v 15. minuti pa še najboljšemu strelcu domačih, centru Smoleju. Klub temu so Jeseničani povedli v 19. minuti s 74:72, nato pa gostje 76:74. V igro je pri Jesenicah vstopil rutirani trener ekipe Vauhnik in v zadnji minuti rezultat izenačil.

V prvem podaljšku (5 minut) so ponovno domačini vseskozi vodili. V zadnji minuti pa so Ločani izenačili. Sekundo pred koncem tekme so Jeseničani izvajali met iz outa. Čas prične teči šele, ko prejme žogo od izvajalca meta iz strani igralec v polju. Pod koš gostov se je vtihotapil Vauhnik (podobno kot na olimpiadi v Münchnu Aleksander Belov na nepozabni tekmi ZDA :SSSR) in z odbojkarskim udarcem preusmeril podano žogo v koš. Vsi na igrišču so se veselili zmage, sodnika pa sta ugotovila, da koš ne velja, ker je Vauhnik pred tem napravil osebno napako. Prvi podaljšek se je končal zopet z remijem.

V drugem podaljšku so Jeseničani ponovno povedli in vodili že z 90:87, gostje pa so deset sekund pred koncem izenačili. Žogo je ponovno nekaj sekund pred koncem dobil Vauhnik in to pot odločil s preciznim metom iz srednje razdalje tekmo v korist Jesenic.

Tekma je bila za živce kot napeta srhljivka, veselje mladih igralcev po tekmi pa še toliko večje.

ČLANICE SKL – ZAHOD

JESENICE : JEŽICA 47:67 (25:34)

Igralke Jesenic so v soboto, 26. maja, nesrečno izgubile srečanje z zveznim ligašem Ježico.

Za Jesenice so nastopile: Kastelic 3, Tancar 5, B. Kantarević 6, Stražišar 6, Bertoncelj 10, Vavpotič 17, Ulčar.

Jeseničanke so začele tekmo proti priznani ekipi Ježice z rahlo mero treme, tako da so gostje hitro povedle. Ob polčasu je bil rezultat devet košev v korist gostij. Domačinke so po odmoru zaigrale mnogo poletneje in Ježico ujele. Tekma je bila igrana zvečer, zato je prišlo do kratke prekinitve, da je delavka iz DS ŠD prižgala luči. Kljub dogovarjanju že 14 dni, posebej pa še dan pred tekmo, vse tri luči nad košem, na katerega so napadale Jeseničanke, niso gorele. Gostje so napadale v odličnih pogojih, domačinke pa so koš bolj slutile kot videle, tako da so dosegle v 15 minutah tekme le še osem košev. Več o tem v posebnem članku.

JESENICE : SAVA (MLADINKE) 67:34 (37:17)

Mlade košarkarice Jesenic so visoko odpravile favorizirano ekipo Save iz Kranja.

Za domačo ekipo so nastopile: Kastelic 6, Vavpotič 23, Stražišar 8, Bertoncelj 10, B. Kantarević 13, Ulčar 2.

Gostje so prišle na Jesenice z velikim apetitom, še posebej ko so izvedele, da ekipa Jesenic nastopa v nepopolni postavi. Ena najboljših igralk Bojana Ažman ima na nogi mavčno oblogo, odsotni pa sta bili tudi igralki Iskra in Cunder. Domačinke pa so tekmo zaigrale zelo borbeno in hitro povedle. Tekma z Lokainvestom, ki so jo igralke Jesenic pred 14 dnevi po visokem vodstvu izgubile, je bila dobra šola. Kljub veliki prednosti niso »odvzele plina«, tako da je bila katastrofa gostij neizbežna. Kranjčanke so vzpostavile ravnotežje v igri le v začetku drugega polčasa, ko je bila poškodovana Vavpotičeva (krvavenje iz nosu) in borbena Radovljičanka v jeseniški vrsti Andreja Bertoncelj (udarec na mišico). Poškodbe so bile povzročene nenamerno ob izredno slabih pogojih za igro. V nedeljo dopoldne je pihal zelo močan veter, tako da je bilo nemogoče zadevati od daleč ker je spreminjal krivuljo leta žoge. Razen tega je dvigal oblak prahu, tako da je bila zelo slaba vidljivost. Na žalost je le 50 metrov stran počivala po »težki veselici« športna hala. Namesto košev pa so bile na igralni ploskvi mize in stoli in kup zdrobljene in cele steklenine.

JESENICE : RADOVLJICA (KADETI) 75:64 (26:36)

Jeseniški kadeti so v soboto, 26. maja, šele v drugem počasu uspeli streti upor borbenih vrstnikov iz Radovljice.

Za Jesenice so nastopili: Vezzosi 21, Malkoč 9, Novak 23, Domevšček 10, Čatak 12, Mur, Brgant, Strmec, Tušek, Sivec.

Za Radovljico: Ropret 4, Valjavec 21, Ješe 16, R. Dežman 19, M. Dežman, Habjan, P. Praprotnik, M. Praprotnik, Golmajer, Lavrenčak, Blažnik.

V deveti minuti so gostje naših kadetov iz Radovljice vodili s 13:6, že v 18. minuti pa 34:20. Prvi polčas so Radovljičani odločili v svojo korist z desetimi koši razlike. Jeseniški kadeti nikakor niso mogli pokazati svojih strelskih sposobnosti. V igri je bilo veliko napačnih podaj in zgrešenih metov.

Drugi polčas pa je prinesel več življenja v jeseniško ekipo, tako da so po zelo učinkoviti igri Novaka in posebej Vezzosija ob koncu srečanja uspeli zmagati. Poleg Vezzosija in Novaka so se v ekipi Jesenic odlikovali še Čatak, Domevšček in Malkoč, pri gostih iz Radovljice pa Valjavec, R. Dežman in Ješe. Tekma je bila odločena, ker so gostje v zadnjih petih minutah dosegli le šest košev, domačini pa kar 17.

JESENICE : SAVA (KADETINJE) 30:49 (17:26)

Jeseniške kadetinje so v soboto, 26. maja, doma izgubile tekmo proti ekipi Save iz Kranja.

Za domače moštvo so nastopile: B. Kantarević 4, Stražišar 9, Tancar 5, Komelj 2, Klinar 2, Ališič 4, Suduković 4, Fermentin, Kelih, Žefran, Katnik, E. Kantarević.

To je praktično jeseniška osnovnošolska selekcija, ki se je zoperstavila sedmouvrščeni ekipi iz letošnjega državnega prvenstva v Pulju. Prav ta podatek pa nam pove, da bomo v prihodnji sezoni ponovno razpolagali z dobro kadetsko ekipo. Na tekmi nista nastopili igralki Borenovićeva in Markeževa, prvič pa se nam je predstavila Sudžukićeva iz Žirovnice, ki veliko obeta, žal pa si je že po desetih minutah igre zvila nogo.

V.

OB DNEVU MLADOSTI KOŠARKARSKI TURNIR ZA PIONIRKE

V okviru praznovanja meseca mladosti je eno najprizadevnejših šolskih športnih društev v občini, šolsko športno društvo osnovne šole Prežihov Voranc, organiziralo košarkarski turnir za pionirke pod pokroviteljstvom OK ZSMS Jesenice in ZTKO Jesenice. Tekmovanja so se udeležile štiri šolske reprezentance.

V prvi tekmi so igralke ŠŠD osnovne šole Žirovnica presenetile sovrstnice iz ŠŠD OŠ Tone Čufar in zmagale z rezultatom 23:20 (8:11). Koše za Žirovnico so dale: Langus 16, Suduković 5, Pšenica 2. Za Tone Čufar pa Tancer 5 in Stražišar 15.

Muhasti žreb je hotel, da se v drugi tekmi srečata dve najboljši ekipi v občini – ekipa ŠŠD OŠ Prežihov Voranc in ekipa ŠŠD OŠ 16. december Mojstrana. V izredno lepi in izenačeni tekmi so gostje izkoristile v drugem polčasu svojo višino in s pomočjo sodnika, ki je spregledal kar osem košev, doseženih iz treh sekund, uspele tudi tokrat zmagati.

Strelke za ŠŠD OŠ Prežihov Voranc so bile: Klinar V. 2, Kantarević 14, Markež 6, Fermentin 2, Borenović 10. Za Mojstrano: Mavc 11, Košir 4, Klincov 8, Potočki 10, Lah 5.

V tekmi za tretje mesto smo gledali srečanje obeh jeseniških šol, v katerem so bile boljše učenke ŠŠD OŠ Prežihov Voranc. Zmagale so z rezultatom 24:16 (6:13).

Koše za Prežihov Voranc so dale: Komelj 1, Kantarević 6, Markež 2, Borenović 6, Kotnik 6, Ališič 3. Za ŠŠD OŠ Tone Čufar pa: Tancer 11 in Perišič 2.

V tekmi za prvo mesto je ekipa Mojstrane premagala ekipo Žirovnice z rezultatom 32:15 (13:7). Koše so dosegle za Mojstrano: Potočki 12, Klincov 12, Košir 3, Krznarič 2, Mavc 6; za Žirovnico pa: Suduković 8, Langus 7.

Tako je lep pokal osvojila ekipa ŠŠD OŠ 16. december Mojstrana, druga je bila ekipa Žirovnice, tretja pa ekipa ŠŠD OŠ Prežihov Voranc in četrta ekipa ŠŠD OŠ Tone Čufar.

Br.

ODPRTA KOVINARSKA KOČA

Planinsko društvo Javornik – Koroška Bela sporoča obiskovalcem triglavskega pogorja in doline Krme, da je Kovinarska koča v Krmi od 26. maja dalje odprta in redno oskrbovana.

NA TRIGLAVSKEM SMUKU 350 UDELEŽENCEV

Enajsti tradicionalni triglavski turni smuk je zelo dobro uspel – saj se ga je udeležilo prek 350 smučarjev – gornikov.

Letos je še pomladi nasulo v gorah ogromno snega tako, da so organizatorji smuka (planinska društva Javornik, Mojstrana in Martuljk) zaradi nevarnosti plazov, slabega vremena in drugih zadržkov čakali z izvedbo do konca maja. In prav je bilo! V zadnjih vročih dneh je sneg kopnel kar vidno, plazovi pa so se umirili . . .

V soboto (26. maja) so v Krmo vozili avtomobili (parni in neparni) ob zgodnjih jutranjih ur vse do večera. Na koncu Zasipske planine in prav v Zatrepu se je nabralo okoli 150 avtomobilov. Ves dan so nato spešili mladi in stari, moški in ženske iz vseh krajev Slovenije iz Krme proti Kredarici, oziroma Staničevem domu. Pot je dolga, vendar zanimiva – saj se ti odkrivajo vedno nove lepote čudovitega triglavskega sveta. Pod prepadnimi ostenji Dražkih vrhov, Tosca, Vernarja se širijo zaličene snežne vesine, ki prehajajo iz Polja, Medvedjeka in Apnenice vse do Rži nad Staničevim domom. Sneg je bil imeniten – dobro uležan, primeren za hojo, še boljši za vožnjo. Tam v okopnelih pečevjih pod ovčarsko in lovsko kočo pa so nas pozdravljale cele preproge cvetočega gorskega jegliča.

Počitek ob lovski ali ovčarski koči, ki čumita med redkimi macesni – je na dolgi poti potreben. Z Dražkega vrha je zgrmela v prepad velika snežna opast in zmotila gorsko tišino. S prijatelji smo zadovoljni s smučmi na nogah prtili vkreber in z zastavicami obeleževali »progo« turnega smuka. V konti Rjavine pa je sonce neusmiljeno pripekalo, da smo postajali vse bolj lenobni. Končno smo bili na grebenu Rži – pred nami Triglav, pod njim ledenik in vazali Begunjski vrh, Urbanova Špica, Rjavina in zadaj samotna rajda Škrlatice, greben Karavank, Kamniških planin in v modrem čadu Visoke Ture, Karnske, Dolomiti.

Na cilju ob Staničevem domu. Na zasneženem gričku je potaknjenih cel gozd smuči in palic. Pravi živ-žav pred domom, še večji v njem. Vsi dajejo duška svojemu razpoloženju. Neumorni javorniški fantje delijo prihajajočim čaje, enoloončnice in drugo. Le pri ležiščih so skopi. Razumljivo – gornikov je mnogo, mnogo preveč za prenočitvene zmogljivosti Staničevega doma in depandanse. Nekateri odhajajo na Kredarico, pa tudi tam so skupna ležišča zasedena. Resno bo treba pomisliti o povečanju vseh triglavskih postojank – saj je vsako leto več obiskovalcev. Žal tokrat so morale večje skupine smučarjev, ki niso dobili prenočišč nazaj v dolino. Škoda! A še so prihajali vedno novi – ves dan, pozno v noč . . .

Vsi vrhovi so imeli ta dan dosti obiskovalcev tako Rjavina, Urbanova Špica, Begunjski vrh, največ pa seveda očak Triglav, čeprav se je skušal ubraniti vsiljivcev popoldan z meglo in burjo. Najbolj drzna Mrak in Brojan pa sta presmučala iz vrha Triglava prepadno stran prav na ledenik. Drugi so se zadovoljili le z obiskom Kredarice ali smučanjem na bližnjih lepih terenih, saj je bil sneg res odličen.

V domu pa je Milan ves dan vpisoval obiskovalce in delil zaslužene značke. Šele pozno ponoči so se najbolj razpoloženi umirili.

Zunaj pa je burja orglala okoli vogalov vso noč. Jutro. Zapadnik je gnal težke oblake prek vrhov. Spet je bilo živahno kot v čebelnjaku. Krajši pozdravni in opozorilni govor udeležencem in že so v skupinah prtili smučarji na start – na greben Rži. Nato je sledilo dobro plačilo za ves trud vzpona in eventualnega slabega spanja. Vsa smuka je bila letos čudovita, enkratna, nepozabna. Preko osončenih, globoko zasneženih vesin so vijugali smučarji srečni in zadovoljni. Prešerni vriski so motili tihi gorski mir. Ali se more vzporejati smučanje po potlačenih terenih ob brnečih žičnicah – s temle visokogorskim smukom? Nikoli!

Spusti, vijuganje, vožnja med macesni navzdol vse do ovčarske bajte pod Oklom, kjer si je skoro vsak privoščil daljši postanek in užival v prekrasni naravi. Nato še smuk na Polje in dolga prečna vožnja pod Dražkimi vrhovi vse do skalnih podorov nad gozdom. Skoso sedem kilometrov prelepega smuka. Nato sestop v zeleno, cvetočo dolino Krme do čakajočih avtomobilov. Odtod še skok do gostoljubne Kovinarske koče na Zasipski planini – že sredi dopoldneva. Lenarjenje in uživanje na cvetočih livadah svišča, žafrana, volčina, jetrnika.

Pa še mala slovesnost: podelitev ličnih častnih diplom (znake so udeleženci prejeli že v Staničevem domu) dvanajstim »zvestim« udeležencem, ki so bili letos že desetič na triglavskem turnem smuku. Med njimi je prejela visoko priznanje tudi ženska, toda ne Gorenjka – temveč Štajerka. In požrtvovalni mojstranski reševalci! Vedno pripravljeni priskočiti na pomoč v slučaju nezgode. Tudi letos so bili brez dela. In prav je tako!

Zaključek! Letošnji smuk je bil med najuspešnejšimi, z največjo udeležbo ter v zelo dobrih snežnih in vremenskih pogojih.

Še statistični podatek: enajstega triglavskega turnega smuka se je udeležilo okoli 350 smučarjev – gornikov obeh spolov iz vseh krajev Slovenije. Ogromno število je bilo mladih, oziroma prvič na tem smuku. Za trikratno udeležbo je prejelo srebrno značko 19 smučarjev, za petkratno udeležbo pa zlate značke kar 23 smučarjev. Posebne častne značke in diplome za desetkratno udeležbo na smuku je dobilo letos kar dvanajst smučarjev (lani prvih sedem).

Janez Krušic

Judo

PORAZ IN ZMAGA SLOVENSKE REPREZENTANCE V ITALIJI

V soboto, 26. maja je v italijanskem mestu Castelfrancu gostovala moška in ženska reprezentanca Slovenije. Njen nasprotnik je bila reprezentanca pokrajine Veneto.

V ženski konkurenci so Slovenijo zastopale: Dizdarevićeva in Žalčeva (Jesenice), Spragerjeva in Greifova (Slovenj Gradec), Jovičeva (Postojna) in Pariševa (Maribor). Dekleta so dvoboj z reprezentanco Veneta gladko izgubile s 60:0, saj so bile domačinke tehnično boljše, pa tudi starejše. Poprečna starost slovenske reprezentance je 16,5 let, kar pove tudi, da so dekleta še neizkušena, predvsem, ker turnirjev za ženske v Sloveniji skoraj ni, mednarodno srečanje pa je bilo za vse tekmovalke to prvo. Obe Jeseničanki sta se borili zelo dobro. Obe sta bili v kategoriji višje, Žalčeva celo dve in kaj več, kot častnega poraza nista mogli doseči. Veliko je bilo tudi to, da so naše judistke šle na blazino preveč boječe in da so premalo temperamentne, kar pa Italijankam ne manjka. Vseh šest judistk je dvoboje končalo predčasno v parterju.

V moški konkurenci so Slovenijo zastopali: Godec, Brumec, Leščak in Dragič (Impol) ter Krnjajič, Žlebir in Jovan (Jesenice). Ta dvoboj je bil zelo zanimiv, predvsem pa kvaliteten. Vsi trije Jeseničani so izgubili. Vsi trije so še mladinci in kaj več proti močnejšim in izkušenim gostom niso mogli doseči. No, judisti Impola se niso vdali, pokazali in dali so vse in zmaga je šla v Slovenijo s 4:3 v borbenih točkah in 40:30 v tehničnih točkah. Ekipo je vodil Jeseničan Dvoršak, uspešno pa je sodil Gabrovec iz Slovenj Gradca.

Dvoboj si je ogledalo okrog 1000 gledalcev, ki so ves čas s ploskanjem odobravali lepe akcije članov ene ali druge ekipe.

Reprezentantje Slovenije so bili v tem italijanskem mestu lepo sprejeti in dogovor je bil, da bo povratni dvoboj letošnjo jesen v Slovenj Gradcu.

Na koncu lahko omenimo še to. Triglav Kranj je imel v ekipi tri judistke. V petek, 25. maja, je predstavnik kluba obvestil vodjo ekipe, da njegove tekmovalke sigurno pridejo, vendar pa jih v soboto ni bilo. S takim nešportnim odnosom do zastopanja Slovenije, pa tudi Jugoslavije, kar bi morala biti vsakomur čast, se bo morala pozabavati judo zveza Slovenije in kaznovati klub in judistke, da bo to opomin tudi drugim, ker drugače lahko to postane slaba praksa.

-tok

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE V KOŠARKI

Tekmovanje za prvenstvo Železarne v košarki bo potekalo po kasneje objavljenem razporedu.

Ekipa šteje 12 članov. Tekmuje se po pravilih košarkarske zveze Jugoslavije.

Osnovne organizacije zveze sindikatov naj prijave pošljejo na sindikat Železarne, telefon št. 216, do 4. junija do 12. ure, ko bo v sejni sobi pri Jelenu žrebanje in objavljen razpored tekmovanja.

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata ŽJ

PLANINSKI IZLETI V JUNIJU

Koordinacijski odbor planinskih društev občine Jesenice prireja v mesecu juniju naslednje izlete:

V nedeljo, dne 3. junija, bo tradicionalni izlet na Golico. Odhod ob 6. uri zjutraj od Čufarja. Zbor na Golici ob 11. uri. Vabljeni vsi člani in ostali ljubitelji planin in planinskega cvetja.

V nedeljo, dne 10. junija, bo osmo srečanje z zamejskimi Slovenci – planinci v Podnu pri Slovenskem Plajberku. Srečanje organizira Slovensko planinsko društvo Celovec. Odhod avtobusov bo ob 6. uri od Čufarja. Prijave sprejema PD Jesenice. V kulturnem programu ob 13. uri bodo sodelovali: pihalni orkester Jeseniških železarjev, mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta, tamburaški zbor, folklorna skupina, obirski ženski oktet, pevski sektet iz Žirovnice, recitatorji itd.

Poleg kulturnega sporeda bo tudi izlet v romantično Mlako v osrčju narodnega parka Poden-Vrtača.

V nedeljo, dne 17. junija, bo tradicionalni spominski pohod kokrškega odreda na Kališče.

Vabimo k čimvečji udeležbi.

OB LETOŠNJI OTVORITVI LETNEGA KOPALIŠČA V UKOVI

Izredno lepo in toplo vreme v drugi polovici meseca maja je pogojevalo, da se je letošnja kopalna sezona na letnem kopališču v Ukovi začela skoraj mesec dni prej kot običajno. Zato je delno razumljivo, da so bili tudi tisti, ki prevzamejo bazen v upravljanje v času kopalne sezone, nepripravljeni.

V nedeljo, 27. maja, sem se z najmlajšo hčerko že ob osmi uri odpravil na kopališče. Voda je bila topla in čista. Ker je bilo vreme sončno in toplo, je bilo že okrog devete ure kar precej kopalcev. Takrat pa se je zataknilo. Prihajajoči ljudje so se zaman ozirali, kje je še kakšna prosta deska. Nekateri so si pomagali tako, da so si po grobem pesku razprostrli brisače ali manjše odeje. Seveda pa marsikdo ni imel ničesar s seboj. Edino prosta je bila skromna zelenica nad otroškim bazenom, ki pa je bila v hipu zasedena. To je edina zelena površina na celotnem območju kopališča, pa še ta je neurejena. Pri polaganju kablov so jo prekopali po vsej dolžini, kasneje pa zemljo izravnali le na grobo. Tudi okrasno grmičevje je bilo odstranjeno. Ker sem videl nezadovoljne obraze in glasne pripombe prihajajočih kopalcev, sem se odločil za obhod kopališča. Opazil sem, da je od desk, katere so bile še pred nekaj leti na razpolago ostala komaj polovica. Verjetno je zaradi dotrajanosti prišlo postopoma do likvidacije večjega števila desk, tiste, ki pa so še ostale, so v večini primerov delno poškodovane. Zlomljene so posamezne late in iz desk štrlijo zarjaveli žeblji. Le majhna neprevidnost in lahko si zapičiš v nogo kar lep »kos« lesa ali si na zarjavelem žeblju odrgneš kožo. Gledam žensko z otrokom, kateri je nekje le uspelo najti desko, ki to ime komaj še zasluži. Opozorim jo, da iz deske štrlijo žeblji. Najdem nekoliko večji kamen in jih vsaj za silo zabijem.

Mislim, da je potrebno, da odgovorni za kopališče v najkrajšem možnem času nabavijo določeno število novih desk, ostale pa obnovijo. Prepričan sem, da to ni velik izdatek. Tudi izdelava desk ni, ne vem kako zahtevna, zato sem prepričan, da bi lahko našli ljudi, ki bi bili pripravljeni prevzeti to delo. Vedno in ob vsaki podobni priliki se spomnim, koliko razumevanja je ob izgradnji bazena, stolpa, nabavi filtrov in nenazadnje tudi novega objekta pokazala Železarna. Kako drugače se sedaj počuti vsak kopalec, ko imamo lepo urejene kabine, sanitarije in ostalo. Upam si trditi, da so prav samoupravni organi, vodstvo Železarne in končno celoten kolektiv pokazali izredno veliko razumevanja takrat, ko je šlo za izgradnjo kateregakoli športno-rekreacijskega objekta v naši občini. Zato bi bilo prav, da tudi ostali ne bi držali križem rok.

Prispevek sem napisal predvsem zato, ker ni še ničesar zamujenega. Smo šele na pragu nove kopalne sezone. Toliko kopalcev, kot jih je bilo to, zadnjo majsko nedeljo, bo v času počitnic prišlo v kopališče v eni sami uri. Upoštevati je treba tudi novi zakon o delni omejitvi vožnje z avtomobili. Marsikdo, ki bo moral zaradi tega ob določenih dnevih, še posebno ob sobotah in nedeljah ostati doma, se bo odločil za obisk kopališča. Zato lahko pričakujemo še več kopalcev, kot v preteklih sezonah.

Za konec pa le še nekaj besed o gostišču, katerega ima na območju kopališča HTP Gorenjka. Moram priznati, da je postrežba dosti v redu, tudi izbira je še zadovoljiva. Poleg nekaj vrst alkoholnih in brezalkoholnih pijač, lahko kupiš tudi sendvič, sladoled, ocvrt krompir in podobno. Vendar imam občutek, da so cene vseeno nekoliko visoke. Upoštevati je treba, da so obiskovalci v večini mladi, največkrat šoloobvezni otroci in mladina, s skromno žepnino. Nisem preverjal cen v trgovini in gostišču, zato bom navedel le primer, da stane steklenica piva kar 11 din, torej 110 % več, kot v trgovini. Vedeti je treba, da obiskovalci nismo nikakršni petični turisti. Marsikomu od nas je to kopališče v poletnih dneh edino razvedrilo in oddih po napornem delu.

Toliko za danes. Upam, da bo moj dobronamerni članek spodbudil pristojne za ureditev teh drobnih, pa vendar pomembnih stvari. To ni samo moja osebna želja, ampak verjetno vseh, ki so in bodo oviskovali kopališče v Ukovi.

Janko Fon

Del udeležencev ob otvoritvi prvega dela trim steze (Foto B. Blenkuš)

BALINARJI NA KRESU

V soboto, 26. maja, je bil na Kresu nad Koroško Belo turnir v balinanju, ki ga je organiziralo TVD Partizan Javornik – Koroška Bela v počastitev dneva mladosti, ob dnevu praznovanja dneva TVD Partizan Javornik – Koroška Bela, 60-letnici KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov, ter 87-letnici rojstva našega dragega tovariša Tita.

Pokroviteljica turnirja je bila balinarska sekcija KRES, ki je turnir dobro pripravila in poskrbela za dobro počutje ter borbeno vzdušje nastopajočih. Kljub temu, da je bil turnir javno objavljen v 19. številki Železarja, so se ga žal udeležile le štiri ekipe.

Po zelo izenačenih borbah, ki so trajale več kot tri ure, je bil končni vrstni red:

1. Aktiv zaposlenih invalidov Železarne, 2. Balinarska sekcija Kres, 3. Balinarska ekipa TOZD Valjarna debele pločevine – Železarna in 4. Društvo upokojencev Javornik – Koroška Bela.

Zmagovalna in drugo uvrščena ekipa sta prejeli pokal v trajno last, tretja in četrto uvrščena ekipa pa diplomi. Vsi nastopajoči so od pokrovitelja dobili še posebno darilo, pokalček v trajno last.

Posebej moramo pohvaliti zmagovalno ekipo aktiva zaposlenih invalidov Železarne, ki je pokazala izredno borbenost in ki je presenetljivo zmagala, za kar ji je Jože Zidar, v imenu pokrovitelja, še posebej čestital.

Želimo, da bi se v bodoče na takih turnirjih zbralo več tekmovalcev, posebno invalidov, ki so take rekreacije še najbolj potrebni. Kres pa je res prijeten kraj za taka srečanja.

BM